2024

Arabako Lurralde Historikoaren
Hiri-hondakinen Inbentarioa

Inventario de Residuos Municipales
del Territorio Histórico de Álava

HONDAKINen BEHATOKIA
OBSERVATORIO DE RESIDUOS

araba álava
foru aldundia diputación foral

Edukien aurkibidea

1.Hitzaurrea 1

1.1. Arabari buruzko datuak 2

1.2. Bilketa-sistemak 6

1.3. Bilketaren bilakaera 9

1.4. Hondakinen tratamendua 14

1.5. Laburpen orokorra 16

2. Kudeaketa-unitateak 16

2.1. Añanako kuadrilla 18

2.2. Aiarako kuadrilla 27

2.3. Gorbeialdeko kuadrilla 36

2.4. Guardia-Arabako Errioxako kuadrilla 45

2.5. Arabako Lautadako kuadrilla 56

2.6. Arabako Mendialdeko kuadrilla 65

2.7. Vitoria-Gasteizko kuadrilla 74

3. PRU2030aren helburu estrategikoak 82

4. Ondorioak 97

Laburpenen zerrenda:

EAE: Euskal Autonomia Erkidegoa
AFA: Arabako Foru Aldundia
FOGO (gaztelaniazko siglen arabera): Jatorrian kudeatutako frakzio organikoa
FORS (gaztelaniazko siglen arabera): Gaika bildutako frakzio organikoa
HORECA (gaztelaniazko siglen arabera): Hotelak, jatetxeak eta kafetegiak
EIN: Estatistikako Institutu Nazionala
MITECO (gaztelaniazko siglen arabera): Trantsizio Ekologiko eta Erronka Demografikorako Ministerioa
EKP: Erabileraz kanpoko pneumatikoak
HE: PRU2030aren helburu estrategikoa
AA: Atez ate
TEET: Tresna elektriko eta elektroniko txikiak
BPG: Barne-produktu gordina
LGG: Landa-gune garbia
PRU2030: Arabako hiri-hondakinak prebenitzeko eta kudeatzeko plana, 2017-2030
PREST. X BERRERAB.: Berrerabiltzeko prestakuntza
PBM: Puntu Berde Mugikorra
TEEH: Tresna elektriko eta elektronikoen hondakinak
EEH: Eraikuntza eta eraispeneko hondakinak
HEA: Hondakin ez-arriskutsuak
HA: Hondakin arriskutsuak
SCRAP (gaztelaniazko siglen arabera): Ekoizlearen erantzukizun hedatuko sistema kolektiboa (lehenago SIG)
SIGRE (gaztelaniazko siglen arabera): Industria farmazeutikoko ontzien kudeaketa eta bilketarako sistema integratua
TMB: Tratamendu mekaniko-biologikoa

Izen ofizialen laburpenak:

Añanako kuadrilla (Añana)
Aiarako kuadrilla (Aiara)
Gorbeialdeko kuadrilla (Gorbeialdea)
Guardia-Arabako Errioxako kuadrilla (Arabako Errioxa)
Arabako Lautadako kuadrilla (Lautada)
Arabako Mendialdeko kuadrilla (Mendialdea)
Vitoria-Gasteizko kuadrilla (Vitoria-Gasteiz)

1. Hitzaurrea

*Arabako Lurralde Historikoaren Udal-hondakinen Inbentarioa Hiri Hondakinen Behatokia*k idatzitako agiria da. Hiri Hondakinen Behatokia hiri-hondakinen kudeaketari dagozkion alderdi guztiak koordinatu eta jarraitzen dituen organoa da, ***Hiri Hondakinak Prebenitzeko eta Kudeatzeko Planak, 2017-2030 edo PRU2030***ak adierazten duen arabera. Agiri honen helburu nagusia lurraldeko hondakinen kudeaketari buruzko ikuskera eguneratua eskaintzea da. Horrela, PRU2030ean ezarritako helburuak bete ahal izateko beharrezkoak diren erabakiak hartzea errazten da.

Lehenik, dokumentuak Arabako Lurralde Historikoko hondakinen bilketa eta kudeaketari buruzko datuak jasoko ditu. Ikusiko dugunez, bilketek bilakaera ona izan dute aurreko urtearekin eta, frakzio nagusien bilketen kasuan, 2010era arte doan historiarekin alderatuta. Bigarrenik, lurraldea osatzen duten zazpi kuadrilletako bakoitzerako lurraldearen antzeko azterketa aurkezten da. Azkenik, hondakinen bilketa eta kudeaketarekin zuzenean erlazionatuta dauden *PRU2030*aren (2.-7. helburu estrategikoak) jarraipen-adierazleak aurkeztuko dira.

Beste alde batetik, PRU2030aren helburuen jarraipenaz gain, estatuko legeriatik eratorritako betebeharren jarraipena egitea ere ahalbidetuko du. 2024ko abenduaren 31rako, ***7/2022 Legeak (ekonomia zirkular baterako hondakinei eta kutsatutako lurzoruei buruzkoa)*** oihal-hondakinak, bolumen handikoak, sukaldeko olio erabiliak eta etxeko hondakin arriskutsuak bereiz biltzeko sistemak ezarri behar izan dira. Arabako Lurralde Historikoaren kasuan, betebehar hori bete egin da. Izan ere, bilketa-sistema horiek ondo errotuta daude lurraldean.

Zehazki, frakzio horien bilketak lurraldeko udalerri guztietan egiten dira:

- Oihal-hondakinak: Oihal-hondakinak eta beste frakzio berrerabilgarri batzuk lurraldeko 51 udalerrietan biltzeko edukiontzien bidez. Edukiontzien bidezko bilketa horrekin batera, beste bilketa batzuk ere egiten dira Puntu Berde Mugikorraren (PBM) eta beste 10 garbiguneen bitartez.
- Bolumen handikoak: Lurraldeko 51 udalerriek daukate bolumen handiko altzariak eta tresneria biltzeko zerbitzu berezia, landa-gune garbien sareak (LGG) eta garbiguneek eskainitako bilketa-zerbitzuaz gain.
- Sukaldeko olio erabiliak: Edukiontzien bidez biltzen dira 32 udalerritan (biztanleriaren % 96a). Arabako Mendialdearen (Arraia-Maeztu soilik) eta Arabako Errioxaren (Bastida soilik) salbuespenarekin, gainerako kuadrillek sukaldeko olio erabilien bilketa ezarri dute udalerri guztietan. Bilketa horri PBM eta garbiguneen bidez egindako bilketa gehitu behar diogu.

- Etxeko hondakin arriskutsuak: PBM edo garbiguneen bidez biltzen dira lurraldeko udalerri guztietan. Gainera, Aiarako kuadrillak ekoguneak dauzka banatuta bere 5 udalerrietan zehar. Horietan, pilak, CDak, tresna elektriko eta elektronikoak, bonbillak eta kartutxoak bota daitezke, besteak beste.

Puntu Berde Mugikorrarekin (PBM) egiten diren bilketei dagokienez, lurraldearen 51 udalerrietan burutzen dira, foru-zerbitzuaren edo udal-zerbitzuaren (Vitoria-Gasteizen kasuan) bidez. Garbiguneak, beste alde batetik, 9 udalerritan daude erabilgarri (Amurrio, Laudio, Agurain, Alegría-Dulantzi, Gaubea, Iruña Oka, Kanpezu, Oion eta Vitoria-Gasteiz). Landa-gune garbien sarea 27 udalerritan dago erabilgarri, eta instalazio mota horiek ez dituzten inguruko beste udalerriek ere daukate hura erabiltzeko aukera.

Dokumentuan zehar ikusiko denez, aipatutako frakzio guztietarako bilketa-sistemak ezarriz, legeriaren helburu guztiak bete dira. Beraz, bilketa-datu egokiak dauzkagu sortutako udal-hondakinak modu eraginkorrean kudeatzearen alde egiten duen lurralderako.

1.1. Arabari buruzko datuak

2024. urtean, bilketa bereizia % 8an handitu da. Horrek 2023an baino 3000 tona gehiago egiten ditu. Gainera, aurreko urtean baino % 1 hondakin nahastu gutxiago bildu dira. Joera hori 2015. urtetik mantendu egin da, gero eta hondakin gehiago biltzen baitira bereiz eta gero eta hondakin nahastu gutxiago biltzen baitira.

1. taulan, berdez agertzen dira ingurumenarekiko onuragarriak diren aldaketak; gorriz agertzen direnak, aldiz, kaltegarritzat hartzen dira. Aipagarria da hondakin nahastuen murrizketa beti dela positiboa. Gainera, ***2019/1004 Europako Batzordearen Betearazpen Erabakiak*** ezarritako irizpideari jarraituz, urte ezberdinen artean ematen diren % 10a baino gehiagoko aldaketak baloratuko dira, aldaketa txikiagoak aldagai estokastikoengatik gauzatu daitezkeela kontuan izanez.

	ARABA, 2023	%a pisuan	ARABA, 2024	%a pisuan	Konparaketa
HONDAKIN NAHASTUAK	80.201.823	% 61	79.600.714	% 59,1	-% 1
SUKALDEKO OLIOA	237.278	% 0,2	254.359	% 0,2	% 7
ONTZI ARINAK	8.511.219	% 6,5	8.562.100	% 6,4	% 1
BOLUMEN HANDIKOAK	5.147.463	% 3,9	5.351.385	% 4	% 4
FORS	5.131.299	% 3,9	5.820.855	% 4,3	% 12
FOGO	1.211.708	% 0,9	1.012.626	% 0,8	-% 20
INAUSKETA	5.727.680	% 4,4	7.029.485	% 5,2	% 19
BEIRA	8.365.920	% 6,8	8.314.788	% 6,6	-% 1
PAPERA	11.902.125	% 9,1	13.492.471	% 10,0	% 12
OIHAL-HONDAKINAK	1.375.397	% 1	1.406.473	% 1	% 2
TEEH	1.362.207	% 1	1.534.360	% 1,1	% 11
ZURA	1.517.492	% 1,2	1.662.231	% 1,2	% 9
BESTE HEA BATZUK	484.721	% 0,4	508.850	% 0,4	% 5
ARRISKUTSUAK	219.065	% 0,2	218.254	% 0,2	% 0
GUZTIRA	131.395.397		134.768.951		% 2,5
Biztanleak (EIN)	336.686		339.137		% 0,7
kg/biztanleko-urtea	390,26		397,39		% 1,8

1. taula: Hondakinen sorkuntza, 2023-2024 (balioak kg-tan)

Bilketa bereizien kasuan, FOGO frakzioa jaitsi egin da, baina horren arrazoia FORS frakzioaren gehikuntzan islatzen den kontabilitate-aldaketa izan da. Hortaz, ez da esanguratsua.

Handitu diren frakzioei dagokienez, inausketaren balioa 2023koa baino % 19a handiagoa da. Frakzio interesgarria da, normalean kontabilizatzeko zaila baita, pisatu gabe biltzen delako. Ondorioz, gutxietsi egin ohi da.

Papera eta kartoia ere handitu egin dira 2023ko datuekin konparatuz gero. Gehikuntza hori lurraldeko hiri-eremuetako bilketa handiagoarekin lotuta dago, hala nola Vitoria-Gasteizko eta Aiarako kuadrillak. Izan ere, gainerako kuadrilletan jaitsiera nabarmena egon da, 2024ko

otsailetik papera eta kartoia biltzeaz arduratzen den enpresarekin arazo jakin batzuk egon dira eta. Azkenik, TEEH frakzioaren bilketaren hazkundea baloratzea zaila da, gehienbat pribatuan egiten delako eta ez duelako inolako loturarik lurraldeko administrazioek egiten dituzten bilketekin.

Irudikatutako frakzio guztien artean, Beste HEA batzuk eta Hondakin arriskutsuak oso frakzio zailak dira, izaera oso ezberdineko hondakinak hartzen baitituzte barne. Hondakin horiek kopuru txikietan sortzen dira, baina, behar bezala kudeatuz gero, ingurumenarekiko duten eragina oso positiboa da. Normalean, garbiguneen sarearen eta Puntu Berde Mugikorraren (PBM) bidez biltzen dira, baita Vitoria-Gasteizko Udalaren pilen bilketa komertzialaren, Aiarako kuadrillako ekoguneen eta farmazien SIGRE kudeaketa-sistema integratuaren medikamentu-bilketaren bidez ere.

BESTE HEA BATZUK	kg
Plastikoak	195.705
Metala	168.623
Erabiltzen ez diren pneumatikoak	72.936
Beira laua	53.360
Su-itzalgailuak	5.425
Poliestireno hedatua	4.900
Tonerrak eta kartutxoak	3.827
Beste batzuk	1.600
CD-DVD	1.534
Bonbonak	940
GUZTIRA	**508.850**

ARRISKUTSUAK	kg
Pintura zaharkituak	62.897
Medikamentuak	38.825
Olio minerala	29.800
Pilak	22.687
Bateriak	17.326
Erreaktibo eta kimiko zaharkituak	15.184
Kutsatutako plastikozko ontziak	7.764
Erregai eta olioen iragazkiak	3.473
Zuntz-zementua	3.240
Kutsatutatako material xurgatzailea	3.080
Aerosolak, produktuarekin	2.739
Aerosolak, hutsik	2.326
Kutsatutako metalezko ontziak	1.698
Fitosanitario zaharkituak	1.618
Izotz-kontrakoa/Likido hozgarria	1.594
Hidrokarburo-nahasketa	859
Erradiografiak	783
Beste arriskutsu batzuk	694
Koipeak eta break	521
Termometroak	442
Inprimatzeko tintak	391
Kutsatutako beirazko ontziak	313
GUZTIRA	**218.254**

2. eta 2. taulak: Beste HEA batzuk eta Arriskutsuak frakzioen banaketa, 2024 (balioak kg-tan)

Hurrengo orrian, 4. taulak frakzio guztien kopuruen bilketei buruzko datuak adieraziko ditu kuadrillen arabera, eta honakoak hartuko ditu barne:

- Jasotako guztizko hondakinetarako kg/biztanleko-urtea ratioaren kalkulua
- Hondakin nahastuen (Hondar frakzioa) bilketaren eta bilketa bereiziaren ehunekoa.
- Berrerabiltzeko prestakuntzaren (berrerab. prest.) eta birziklapenaren ehunekoa

2024. URTEA	AÑANA	AIARA	GORBEIALDEA	ARABAKO ERRIOXA	LAUTADA	MENDIALDEA	VITORIA-GASTEIZ	ARABA
HONDAKIN NAHASTUAK	2.711.821	8.329.120	2.910.532	4.005.080	2.692.279	1.081.479	57.870.403	79.600.714
SUKALDEKO OLIOA	3539	21.296	4225	2564	1580	1188	219.967	254.359
ONTZI ARINAK	266.648	858.320	338.862	378.849	362.819	102.625	6.253.977	8.562.100
BOLUMEN HANDIKOAK	407.350	359.840	296.005	211.479	293.241	193.410	3.590.060	5.351.385
FORS	621.500	336.493	58.840	228.013	0	0	4.576.009	5.820.855
FOGO	42.804	180.600	295.256	73.624	244.857	63.675	111.810	1.012.626
INAUSKETA	740.440	447.330	889.200	118.225	243.000	128.340	4.462.950	7.029.485
BEIRA	263.295	836.119	360.712	618.431	380.891	186.890	5.668.450	8.314.788
PAPERA	222.073	1.113.214	220.218	342.405	323.000	75.360	11.196.201	13.492.471
OIHAL-HONDAKINAK	54.549	163.103	39.500	54.336	69.721	17.626	1.007.638	1.406.473
TEEH	49.728	106.379	34.713	78.716	65.446	22.880	1.176.498	1.534.360
ZURA	132.871	745.575	2581	82.270	174.617	42.397	481.920	1.662.231
BESTE HEA BATZUK	81.934	120.080	331	35.984	105.112	28.924	136.485	508.850
ARRISKUTSUAK	23.876	23.488	5764	15.547	21.969	6771	120.839	218.254
GUZTIRA	5.622.428	13.640.957	5.456.739	6.245.523	4.978.532	1.951.565	96.873.207	134.768.951
Biztanleak (EIN, 2024)	9605	34.304	10.192	11.204	12.725	3139	257.968	339.137
kg/biztanleko-urtea	585,36	397,65	535,39	557,44	391,24	621,72	375,52	397,39
Hondakin nahastuak	% 48	% 61	% 53	% 64	% 54	% 55	% 60	% 59
Bilketa bereizia	% 52	% 39	% 47	% 36	% 46	% 45	% 40	% 41
Birziklap. + berrerab. prestak.	% 44	% 38	% 45	% 36	% 44	% 42	% 40	% 40

3. taula: Hondakinen sorkuntza frakzioen eta kuadrillen arabera, 2024 (balioak kg-tan)

1.2. Bilketa-sistemak

Atal honetan, Araban sortutako hondakinen datuak aurkeztuko dira, horiek biltzeko erabili den sistemaren arabera, hau da, nahasturik edo bereiz biltzen diren kontuan hartuta. Hondakin nahastuen frakzioak izan duen jaitsiera etengabearen ondorioz, bilketa bereiziak bilketa guztien % 41a izan dira lehen aldiz, honako frakzio hauek nabarmentzen dira: papera, biohondakinak, beira eta ontzi arinak. «Beste batzuk» kategorian, bereiz bildutako gehieneko frakzioak elkartu dira: landare-olioa, bolumen handikoak, oihal-hondakinak, TEEH, zura, beste HEA batzuk eta etxeko hondakin arriskutsuak.

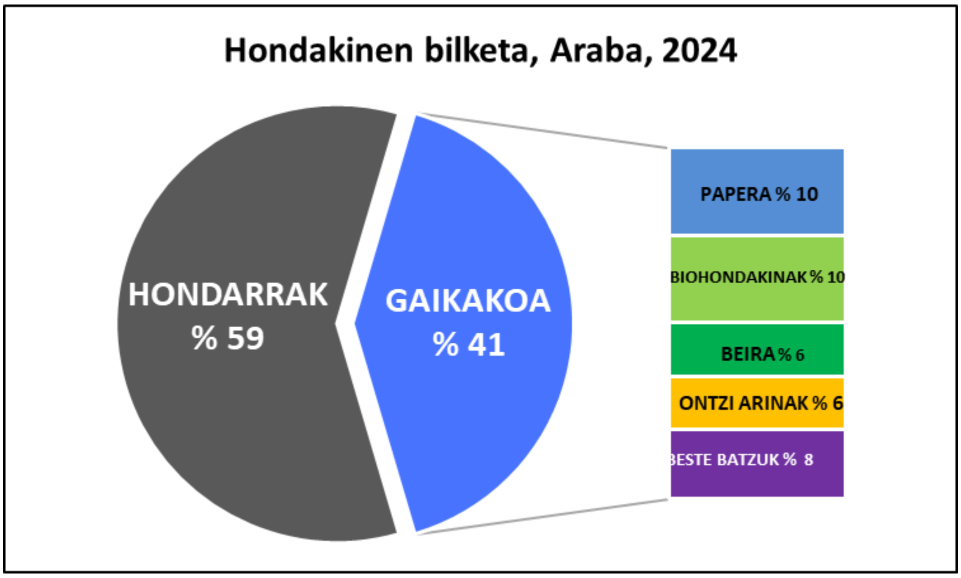

1. grafikoa: Bilketa-sistemak, 2024 (%a pisuan, ehuneko borobilduak)

2023an egindako hondakin nahastuen zehazketari esker, hondakin nahastuen bilketaren bidez biltzen ari diren frakzioak identifika daitezke. Grafiko honetan adierazitako ehunekoek hondakin nahastuetako frakzio bakoitzaren ehunekoari (pisuan) buruzko informazioa eskaintzen dute. Ehuneko bat handitu izanak ez du zertan esan nahi frakzio jakin baten sorkuntza ere handitu denik. Frakzio jakin baten sorkuntza ezagutzeko, bere ehunekoa bildutako hondakin nahastuen kopuruarekin biderkatu behar da eta, ondoren, emaitza bereiz bildutako kopuruarekin batu.

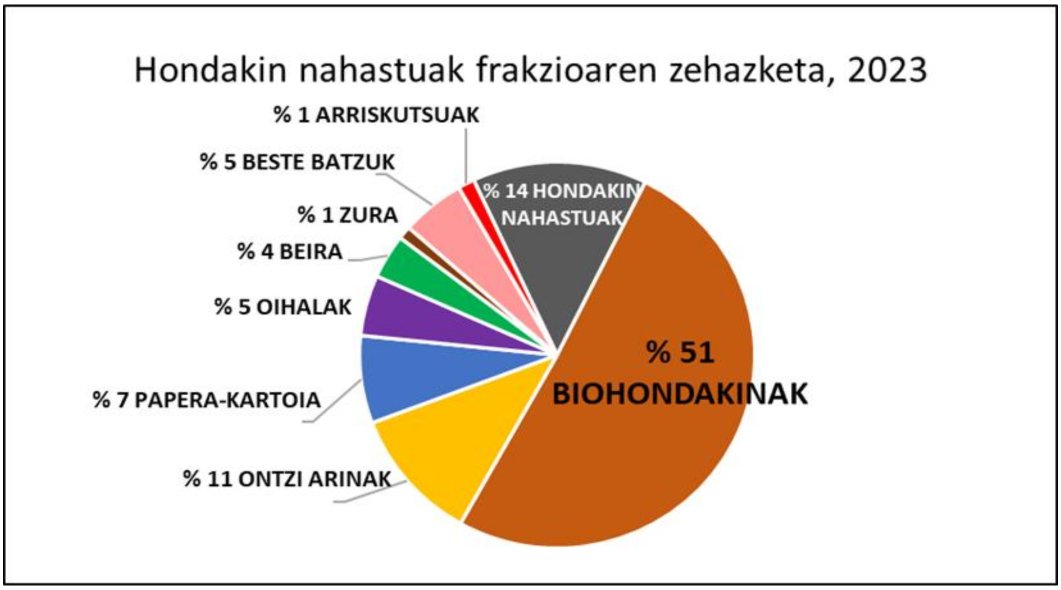

2. grafikoa: Hondakin nahastuen zehazketa, 2023 (%a pisuan, ehuneko borobilduak)

Hondakin nahastuen sorkuntza gero eta txikiagoa dela kontuan hartuz, frakzio batzuen ehunekoek, aurreko zehazketarekin alderatuta handitu diren arren, bildutako hondakinen kopuru txikiagoa islatzen dute.

Zehazketaren bidez, nahasturik zein bereiz biltzen den frakzio bakoitzaren ehunekoa kalkula daiteke. Grafiko honetan frakzio bakoitzeko bilketa bereiziaren sistemen ehunekoa islatzen da. Berdez bereiz biltzen den ehunekoa adierazten da, eta grisez, berriz, hondakin nahastuen poltsatik eskuratzen den zatia irudikatzen da.

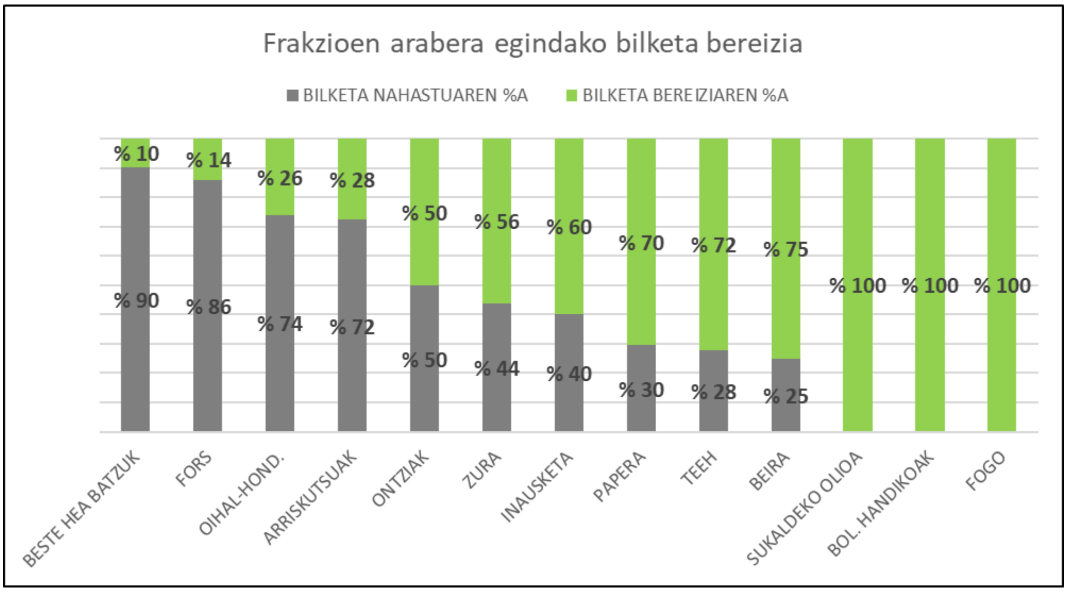

3. grafikoa: Frakzio bakoitzeko masako bilketaren edo bilketa bereiziaren ehunekoa (%a pisuan)

Beste hondakin ez-arriskutsuak, FORS, oihal-hondakinak, etxeko hondakin arriskutsuak eta ontzi arinak frakzioen bilketa bereizia % 50aren azpitik dago. Papera, TEEH eta beira frakzioen bilketa bereiziaren ehunekoek, aldiz, % 65a gainditzen dute.

Badaude hondakin nahastuen bilketaren barruan ez dauden frakzioak; hortaz, bilketa bereiziaren % 100eko balioekin irudikatzen dira: sukaldeko olio-hondakinak, jatorrian kudeatutako frakzio organikoa (FOGO) eta bolumen handiko hondakinak. Dagokion zutabea ez duen frakzio bakarra hondakin nahastuena da.

Bereiz edo nahasturik biltzen diren ehunekoak behar bezala aztertzeko, frakzio horren sorkuntzarekin erlazionatu behar dira. Sorkuntza hondakin nahastuen bilketaren eta bilketa bereiziaren bidez bildutako hondakinen batuketaren emaitza da.

Grafiko honetan, hondakin bakoitzaren sorkuntza adierazten da, hau da, nahasturik eta bereiz bildutako hondakinen batuketaren emaitza. Ohikoa denez, biohondakinak dira etxeetan sortzen den frakzio nagusia. Ondoren, papera eta ontziak daude, baina nahiko urrun. Beste batzuk izeneko kategorian, gutxiengoa duten frakzioak sartu ditugu. Hondarrak frakzioa balorizagarriak ez diren materialek osatzen dute.

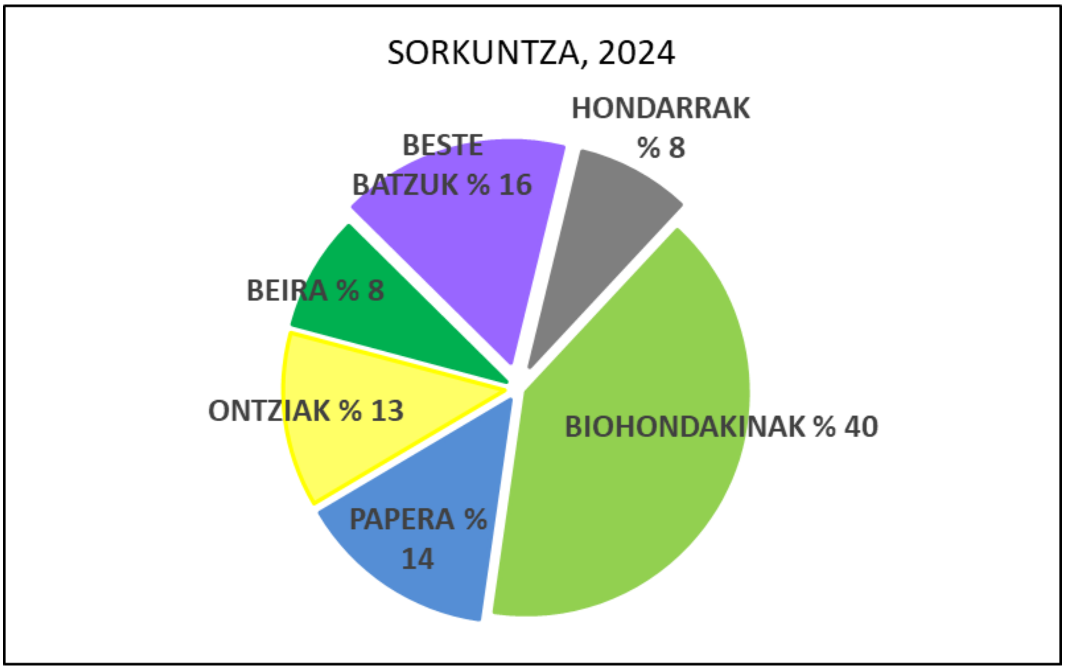

4. grafikoa: Udal-hondakinen sorkuntza, 2024 (%a pisuan, ehuneko borobilduak)

Frakzio nagusien analisia aztertzeko, hau da, sortutako hondakinen % 75a gainditzen duten frakzioak, grafiko honetan sorkuntzan eta bilketan irudikatzen dituzten ehunekoak adierazi dira. Ikus daitekeenez, balorizagarriak ez diren hondakinak sorkuntzaren % 8a baino ez dira, baina hondakin nahastuen bilketak, aldiz, askoz ehuneko handiagoa du. Beraz, balorizagarriak diren beste hondakin mota baten kopuru handia hartzen dute barne.

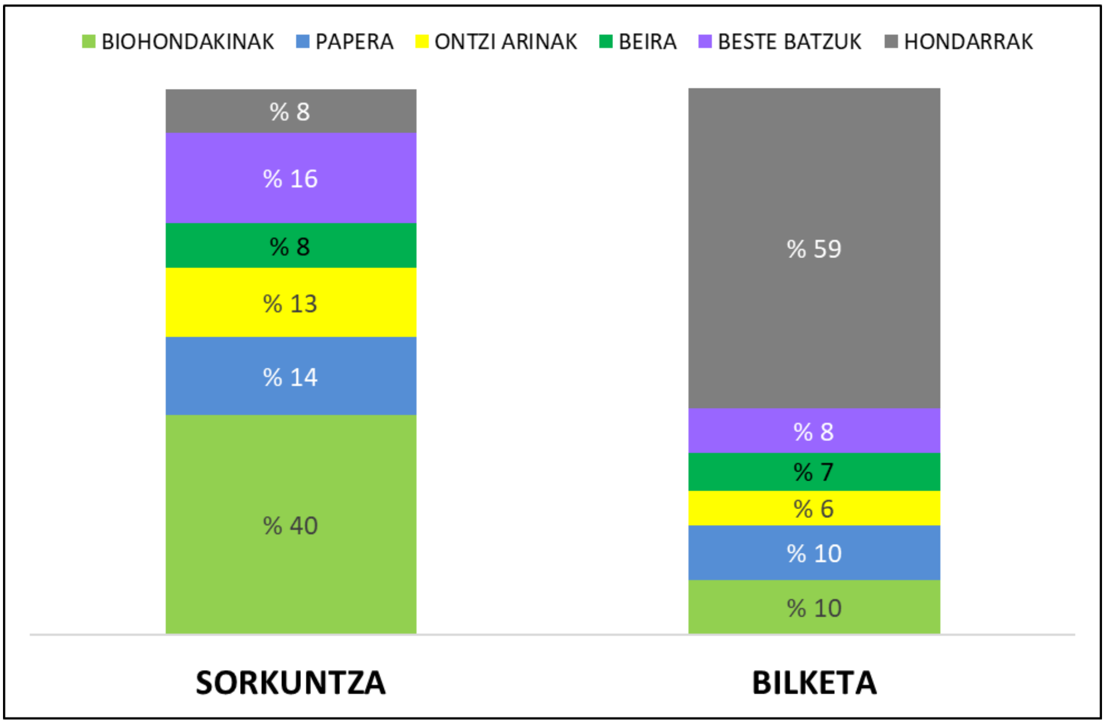

5. grafikoa: Udal-hondakin nagusien sorkuntzaren eta bilketa bereiziaren ehunekoak (%a pisuan, ehuneko borobilduak)

Hondakin mota baten sorkuntzaren ehunekoa bere bilketa bereiziarena baino handiagoa bada, horrek esan nahi du hondakin horren zati bat hondakin nahastuen frakzioaren barruan biltzen ari dela. Hori argi eta garbi ikus daiteke biohondakinen frakzioan: sorkuntzaren % 40a dira, baina bilketaren % 10a besterik ez dira. Horrek adierazten du sortutako biohondakinen % 30a hondakin nahastuen barruan dagoela. Hori hondakin nahastuen zehazketa-datuetan antzeman daiteke; bertan, biohondakinak dira frakzio nagusia.

1.3. Bilketaren bilakaera

Grafiko hauek frakzio nagusien hondakin-bilketaren bilakaera irudikatzen dute: guztizko sorkuntza, hondakin nahastuak, papera, ontzi arinak, beira, biohondakinak eta oihal-hondakinak eta berrerabiltzekoak. Hondakinen bilketa-datuek ez dute EEH frakzioa barne hartzen 2018az geroztik, udal-hondakinen definizioa deuseztatu zenean; hala ere, aurreko urteetan agertzen da. Sailaren hasiera-urtea 2010 da, ***Ekonomia zirkularrerako hondakin eta lurzoru kutsatuei buruzko 7/2022 Legea***ren erreferentzia-urtea baita. Lege hori, izan ere, 2025eko hondakinen sorkuntzaren % 13ko murrizketa-helburua kalkulatzeko erabili da. 2024ko ekitaldian, sortutako hiri-hondakinen guztizko pisua 134.768 t-etara igo da. kg/biztanleko-urtea balioak kontuan hartuz, % 9ko jaitsiera izan du 2010. urtearekin konparatuta.

EAE eta estatuko kg/biztanleko-urtea balioen konparaketa EUSTAT, EIN, Ecoembes eta Ecovidrio erakundeen datuen iturrien datuetan oinarrituz osatu da. Kontsultatutako erakunde estatistikoek argitaratu dituzten azken datuak erakutsiko dira orain.

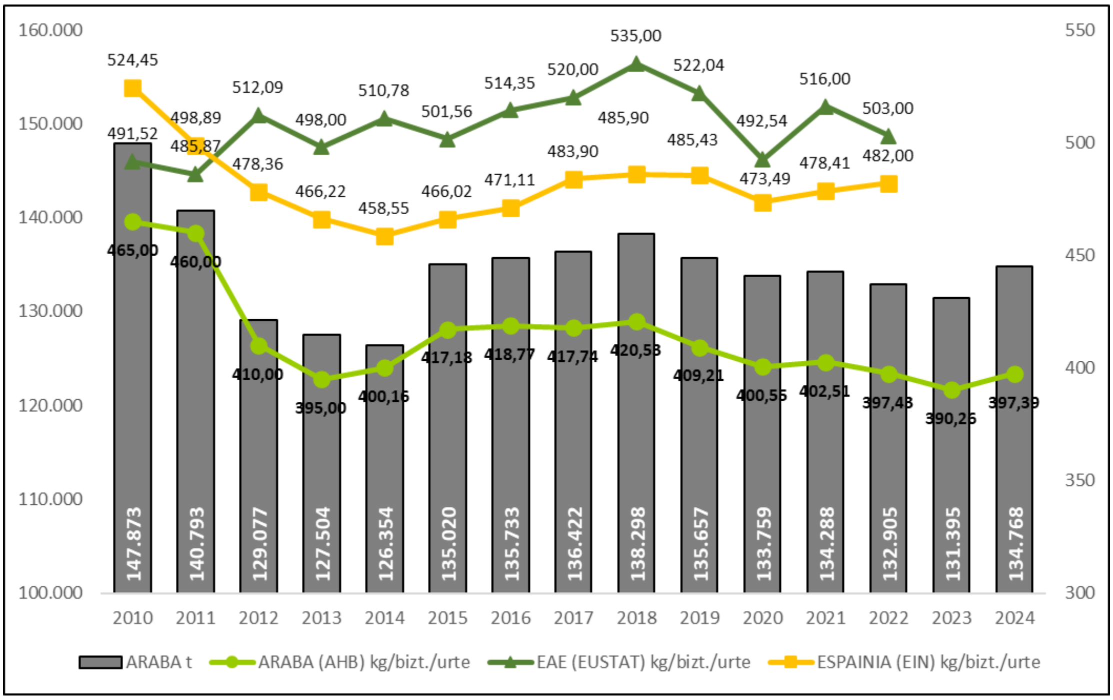

6. grafikoa: Udal-hondakinen bilketaren bilakaera, 2010-2024 (balioak t-tan eta kg/biztanleko-urtearen arabera)

Datuen iturriak: EIN, EUSTAT, Hondakinen Behatokia

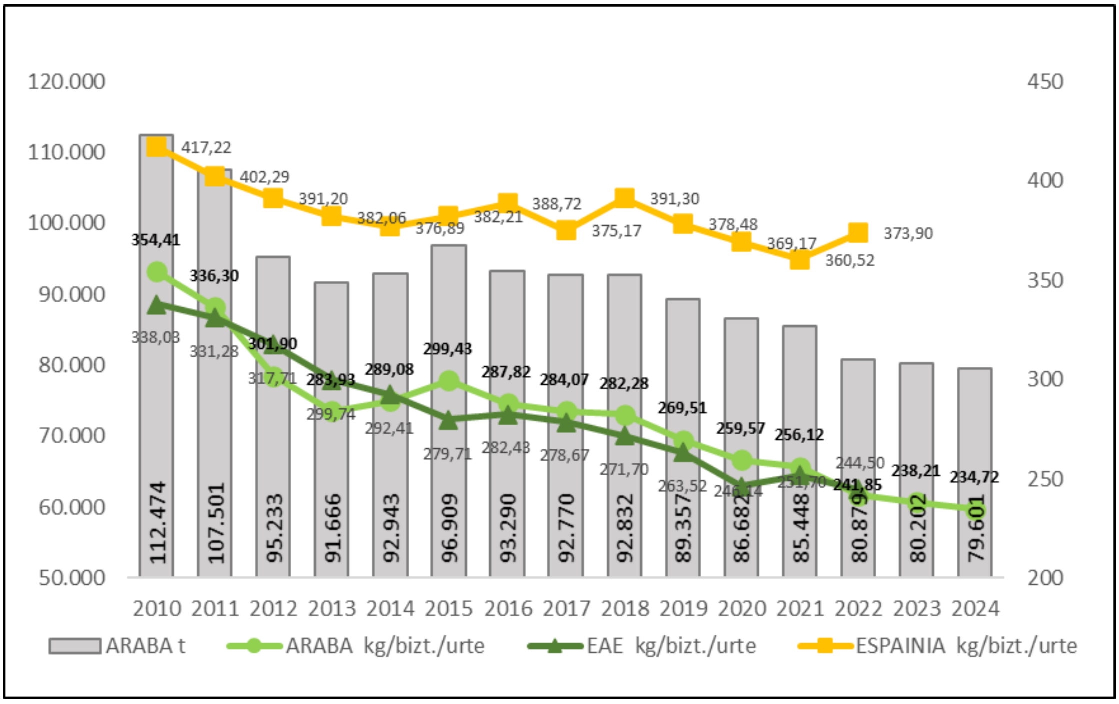

7. grafikoa: Hondakin nahastuen bilketaren bilakaera, 2010-2024 (balioak t-tan eta kg/biztanleko-urtearen arabera)

Datuen iturriak: EIN, EUSTAT, Hondakinen Behatokia

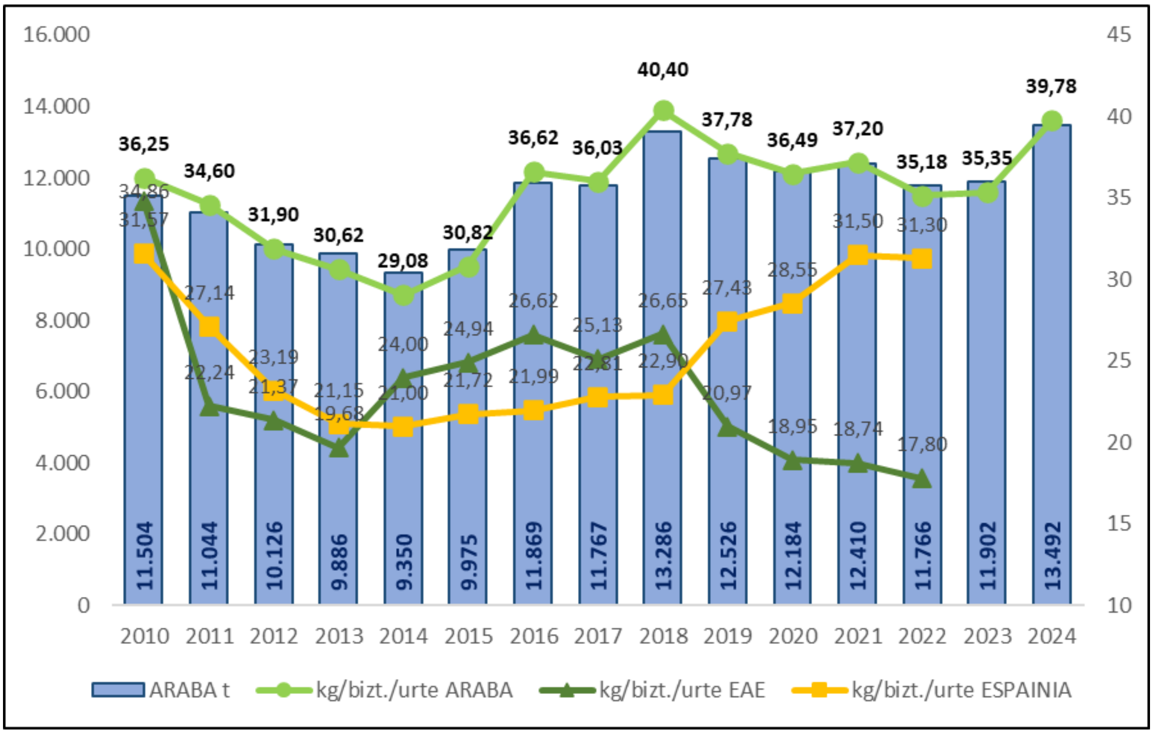

8. grafikoa: Papera-kartoiaren bilketaren bilakaera, 2010-2024 (balioak t-tan eta kg/biztanleko-urtearen arabera)

Datuen iturriak: EIN, EUSTAT, Hondakinen Behatokia

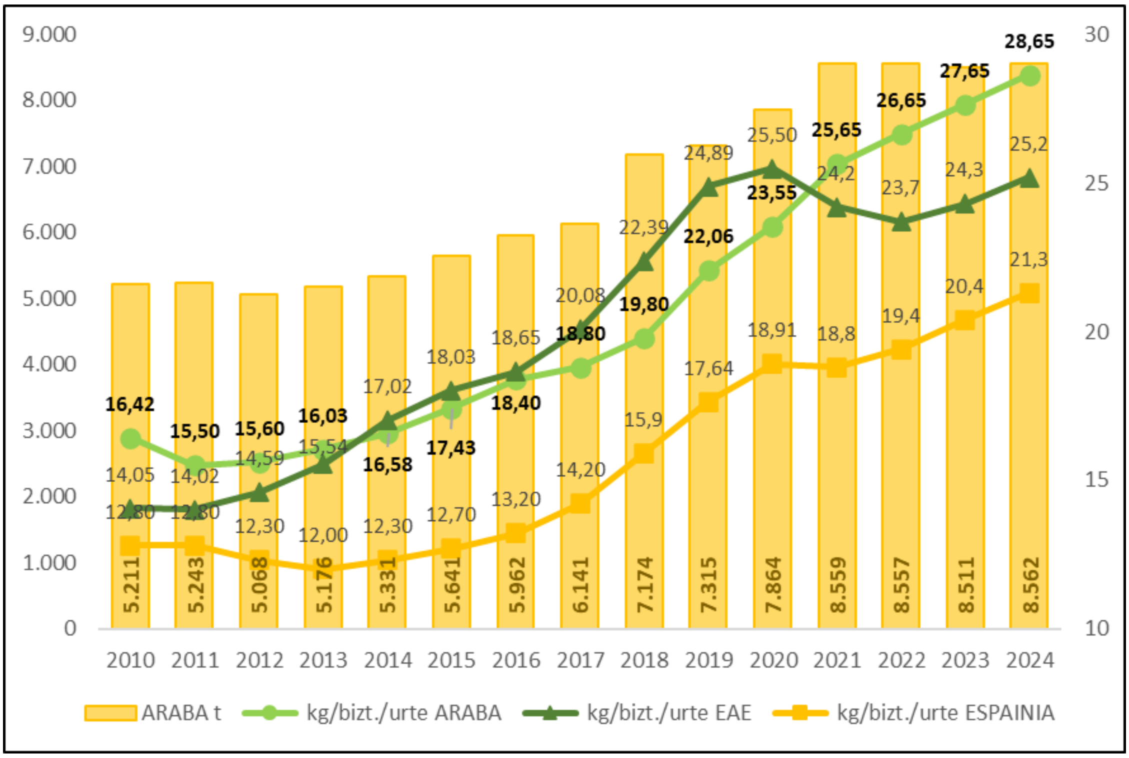

9. grafikoa: Ontzi arinen bilketaren bilakaera, 2010-2024 (balioak t-tan eta kg/biztanleko-urtearen arabera)

Datuen iturriak: EIN, EUSTAT, Hondakinen Behatokia

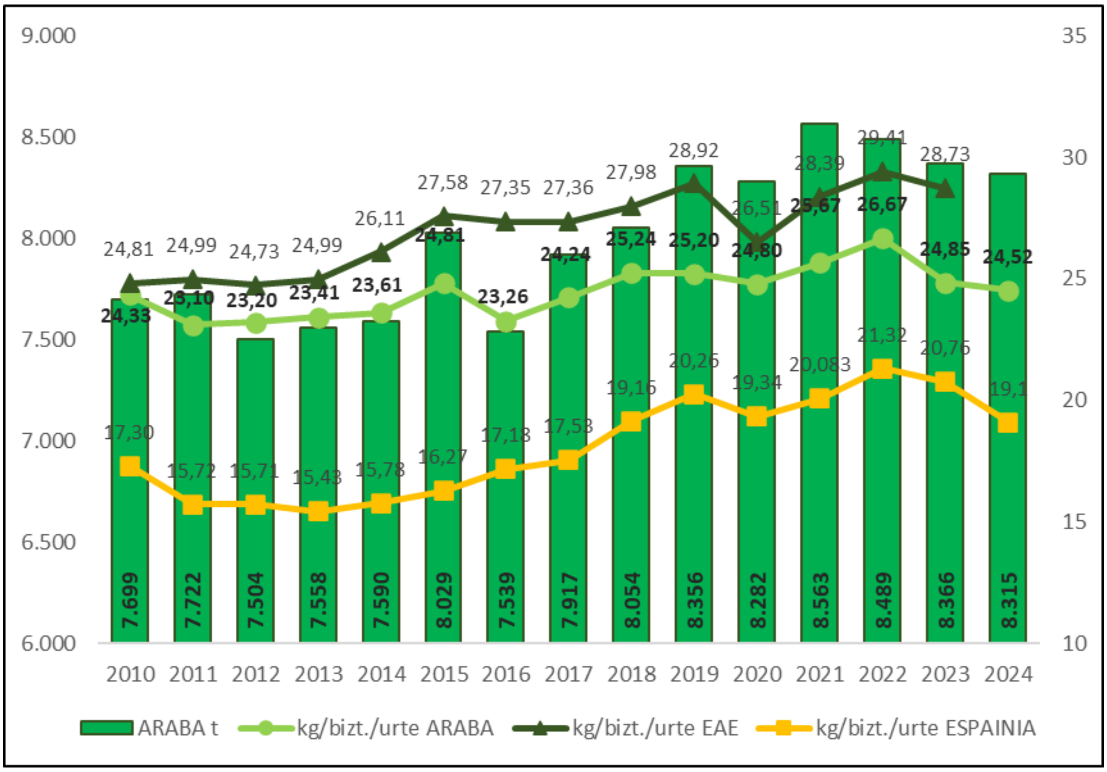

10. grafikoa: Beiraren bilketaren bilakaera, 2010-2024 (balioak t-tan eta kg/biztanleko-urtearen arabera)

Datuen iturriak: EIN, EUSTAT, ECOVIDRIO, Hondakinen Behatokia

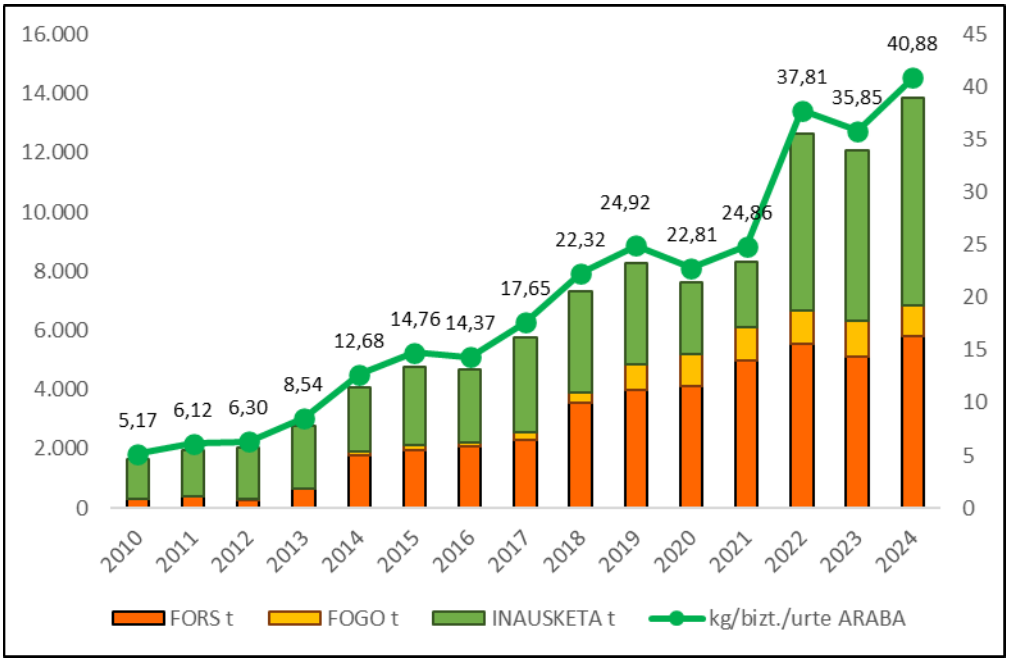

11. grafikoa: Biohondakinen bilketaren bilakaera, 2010-2024 (balioak t-tan eta kg/biztanleko-urtearen arabera)

Datuen iturria: Hondakinen Behatokia

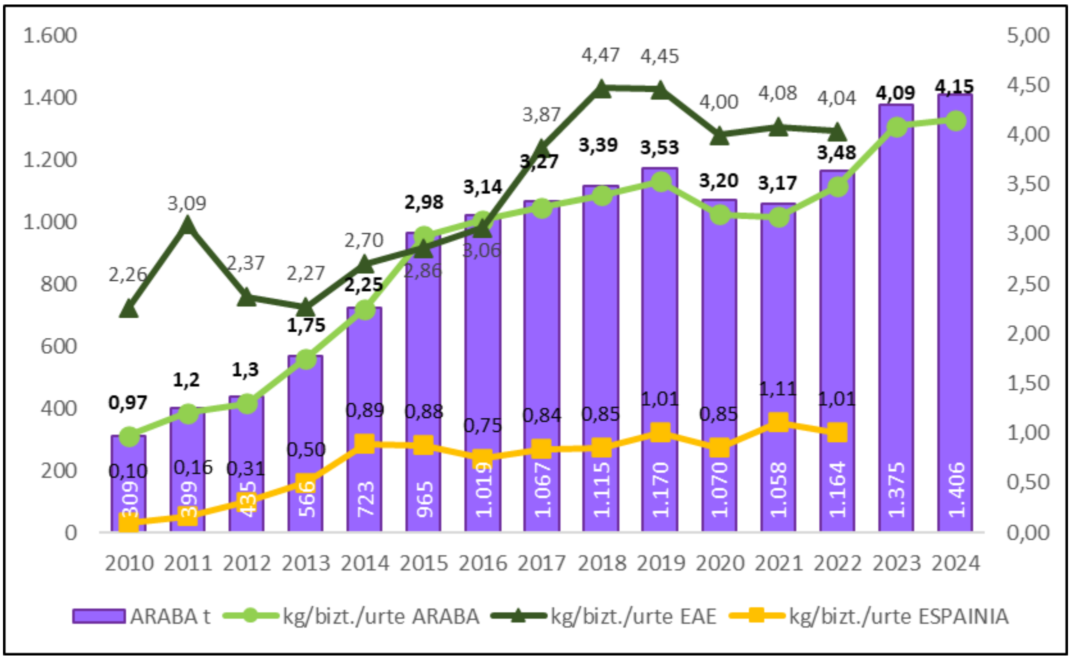

12. grafikoa: Oihal-hondakinen eta berrerabiltzekoen bilketaren bilakaera, 2010-2024 (balioak t-tan eta kg/biztanleko-urtearen arabera)

Datuen iturriak: EIN, EUSTAT, Hondakinen Behatokia

1.4. Hondakinen tratamendua

Bildutako hondakinen tratamendu bereizia dela-eta, berrerabiltzeko prestakuntza, birziklapen, balorizazio energetiko eta/edo isurketara zuzentzen diren materialen ehuneko ezberdinak sortzen dira. Nahiz eta teknikoki tratamendu bat ez izan, masa-galera ere irudikatu da hondakin nahastuen frakzioan. Tratamenduaren aurreko eragiketa hori hondakin nahastuen barruko biohondakinak egonkortzeko burutzen da, masa-galera hondakin horien hezetasunaren lurrunketa edo lixibiatuaren bidez gauzatuz. Grafikoan urdinez irudikatu da.

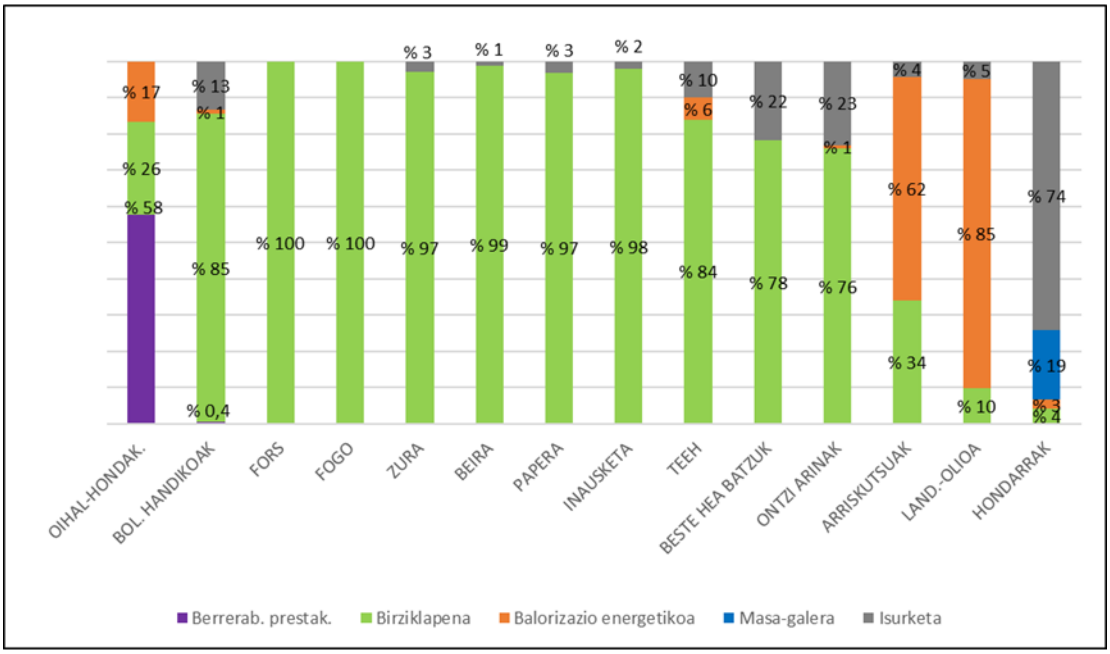

13. grafikoa: Tratamendu bereiziko frakzio bakoitzaren ehunekoa, 2024 (%a pisuan)

13. grafikoan ikusten den bezala, bereizita bildutako frakzioek aukera ematen dute hondakinen hierarkian modu nahastuan bildutako hondakinek baino tratamendu handiagoak egiteko.

Hondarrak frakzioko zutabean ezabaketara bideratuta dagoen % 74an hiru joera ezberdin daudela aipatu behar da:

a) hezetasuna murrizteko eta biodegradagarritasunerako prozesua jasan duten hondakinen % 24a, material bioegonkor deritzona;
b) plantan errefusatutako % 48a; eta
c) hondakin nahastuen frakzioaren % 2ko isurketa zuzena.

Hondakinen hierarkiaren terminologian oinarrituz, 14. grafikoan prebentzioa Araban sortutako hondakinetarako helmuga posible gisa sartu da. 2023. urtearekin konparatuta, ez da prebentziorik egon, sorkuntza % 2,5 igo baita. 2010arekin alderatuta (sorkuntzaren murrizketaren helburuaren erreferentzia), berriz, 2024an sorkuntza % 9a jaitsi da, kg/biztanleko-urtea balioak kontuan hartuz.

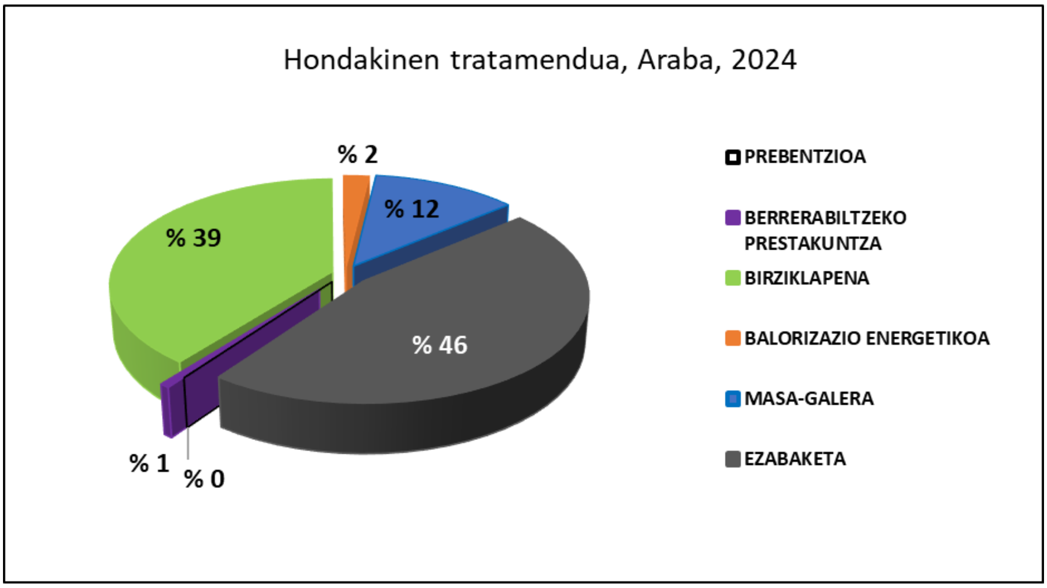

14. grafikoa: Tratamendu bakoitzaren ehunekoa, 2024 (%a pisuan)

Tratamenduen historia aztertuz gero, 2024an berrerabiltzeko prestakuntzaren eta birziklapenaren batuketaren emaitza % 40ra iritsi dela ikus daiteke; baliorik altuena izan da datu-seriea hasi zenetik. Balio hori ia bikoiztu egin da azken 10 urteotan.

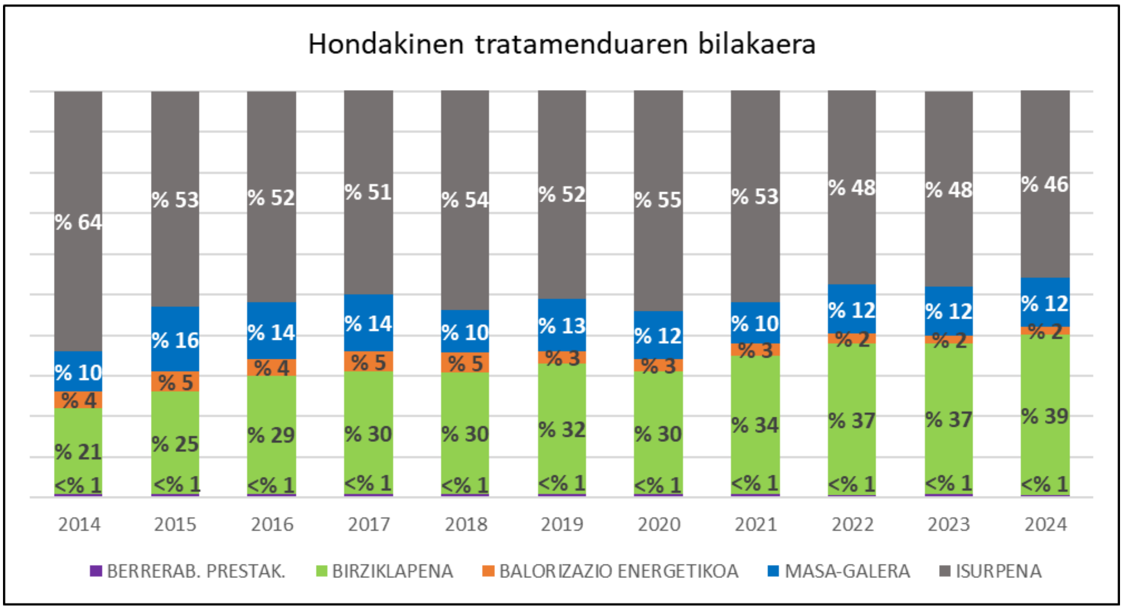

15. grafikoa: Hondakinen tratamenduaren bilakaera, 2014-2024 (%a pisuan)

1.5. Laburpen orokorra

Guztizko sorkuntza: 134.768 tona

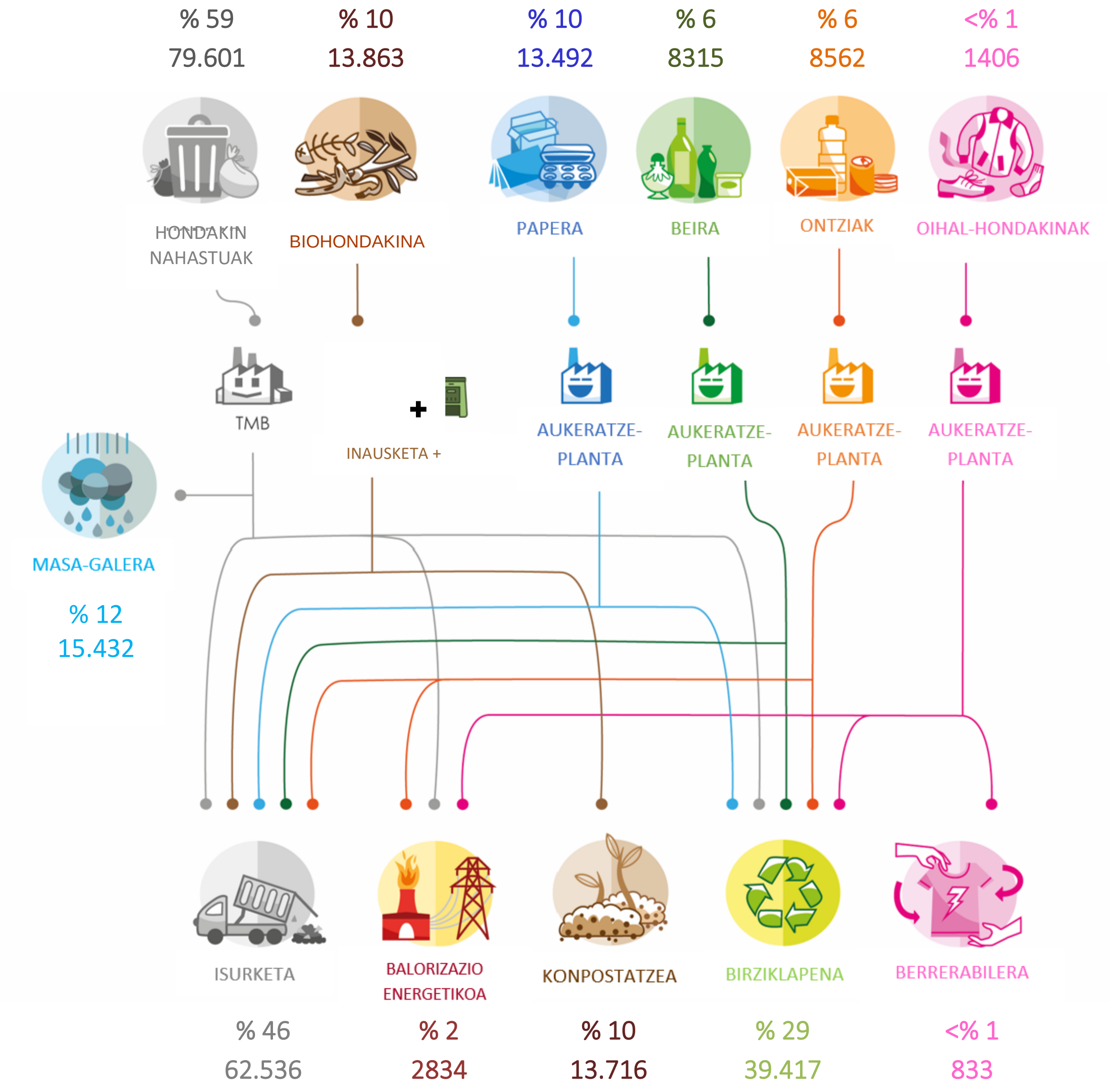

% 8 Beste hondakin batzuk:

Bolumen handikoak, TEEH, arriskutsuak...

397,39 - KILO BIZTANLEKO ETA URTEKO

BILKETA BEREIZIA
% 41

HONDAKIN NAHASTUAK
% 59

2. Kudeaketa-unitateak

Arabako Lurralde Historikoak zazpi eskualde-erakunde dauzka administratiboki kudeatzeko. Horiek udal gaindiko izaera dute, eta «kuadrilla» izenarekin ezagutzen zaie. Kuadrillak bere lurralde-esparruan eragina duten interes orokorreko gaietan parte hartzeko, kontsultatzeko eta kudeatzeko organo gisa funtzionatzen du.

Hondakinekin erlazionatutako zerbitzuei dagokienez, horiek bajako hondakinen bilketarako autonomia-unitate gisa funtzionatzen dute, hau da, hondakinen frakzio nagusiak biltzen dituzte. Vitoria-Gasteizko Kuadrilla izan ezik, gainerakoei Arabako Foru Aldundiak laguntzen die papera-kartoia eta oihal-hondakinak eta berrerabiltzekoak bildu eta kudeatzen, baita sei garbigune, landa-gune garbi eta Puntu Berde Mugikorra (PBM) kudeatzen ere.

Kuadrillak kudeaketa-unitatetzat hartzen dira kontabilizatzean, eta eskualde- eta udal-mailan bildutako etxeko hondakinen datuak jaso dira. Udal-mailako hondakinen datuak zuzenean lortu dira edo, beste kasu batzuetan, banaketa proportzionala egiten kalkulatuz lortu dira, udalerri bakoitzaren biztanleriaren arabera. Bestalde, garbigune edo landa-gune garbietan bildutako hondakinak horiek dauden udalerrira lotzen dira kontabilizazioaren unean, udalerritik kanpo etortzen badira ere.

Kuadrilla bakoitzerako, frakzio nagusien historia ezagutarazi da: guztizko sorkuntza, hondakin nahastuak, papera, ontzi arinak, beira, biohondakinak eta oihal-hondakinak. Guzti horiek aldi bereko Arabako datuekin erreferentziatu dira.

Kuadrillen izaera autonomoa dela-eta, kuadrilla bakoitzean bildutako hondakinek jasotzen dituzten tratamenduei buruzko grafikoa ere azaltzen da. Horrela, ***Arabako hiri-hondakinak prebenitzeko eta kudeatzeko planean (2030)*** edo ***PRU2030ean*** ezarritako helburuak betetzeko beharrezkoak diren pausuak baloratu ahal izango dira.

2.1. Añanako kuadrilla

2024an azken urteotako joera hautsi da, eta ia frakzio guztien sorkuntza handitu egin da. Hondakinen sorkuntza % 7a areagotu da; gehikuntza hori hondakin nahastuen zein hondakin bereizien bilketen sorkuntza handiagoak eragin du.

Sorkuntzaren gehikuntza positiboa ez den arren, gehikuntzarik handienak bilketa bereizietan gauzatu izanak joera positiboa adierazten du.

Honako taula honetan, 2023 eta 2024ko bilketa-datuak elkartu dira, urte batetik besterako aldaketak ingurumen-irizpideen arabera koloreztatuz. Berdez ingurumena kontuan hartuz positiboak diren aldaketak adierazten dira, eta gorriz, berriz, negatiboak irudikatzen dira. Beraz, hondakin nahastuen frakzioaren jaitsiera positibotzat hartu behar da, baina ez da gauza bera gertatzen bereiz bildutako hondakinen kopuruekin.

2019/1004 Europako Batzordearen Betearazpen Erabakiak ezarritako irizpideari jarraituz, urte ezberdinen artean ematen diren % 10a baino gehiagoko aldaketak baloratu behar dira, aldaketa txikiagoak aldagai estokastikoengatik gauzatu daitezkeela kontuan izanez.

AÑANAKO KUADRILLA	2023. urtea	2024. urtea	Konparaketa
HONDAKIN NAHASTUAK	2.676.280	2.711.821	1%
SUKALDEKO OLIOA	2.886	3.539	23%
ONTZI ARINAK	265.304	266.648	1%
BOLUMEN HANDIKOAK	372.580	407.350	9%
FORS	510.460	621.500	22%
FOGO	42.204	42.804	1%
INAUSKETA	559.870	740.440	32%
BEIRA	285.777	263.295	-8%
PAPERA	238.566	222.073	-7%
TEXTIL	52.107	54.549	5%
TEEH	34.661	49.728	43%
ZURA	119.262	132.871	11%
BESTE HEA BATZUK	64.186	81.934	28%
ARRISKUTSUAK	19.881	23.876	20%
GUZTIRA	5.244.024	5.622.428	7%
Biztanleak (EIN)	9.514	9.605	1%
kg/bizt./urte	551,19	585,36	6%

5. taula: Hondakinen sorkuntza, 2023-2024 (balioak kg-tan)

% 1eko gehikuntza egon da hondakin nahastuen sorkuntzan. Horrek beherako joera hautsi du, baina aurreko ekitaldietako sorkuntza-balioetara iritsi gabe. Guztira, 2023an baino 35 tona gehiago dira.

Baliteke gehikuntzaren zati bat paperaren bilketaren parte bat hondakin nahastuen bilketarako desbideratzearen ondorioa izatea, % 7a jaitsi baita. Kuadrilla guztietan (Vitoria-Gasteiz izan ezik) papera biltzeaz arduratzen den enpresarekin izandako gatazkak paperaren bilketa-zerbitzua oztopatu du. Baliteke egoera hori paperaren bilketa ere jaitsi den beste kuadrilla batzuetan ere gertatu izana.

Beste alde batetik, ia frakzio guztiek izan dute gehikuntza nabarmena bilketari dagokionez, batez ere garbiguneen bidez biltzen diren frakzioen (TEEH, beste HEA batzuk eta hondakin arriskutsuak), biohondakinen (inausketa eta FORS) eta sukaldeko olio erabilien kasuan.

Hona hemen udalerrien arabera bildutako hondakinen taula. Frakzio gehienetan, banaketa biztanleriaren arabera egin da, udalerriaren araberako pisatze-datu zuzenik ez baitago.

AÑANAKO KUADRILLA	Añana	Armiñon	Berantevilla	Iruña Oka	Kuartango	Lantaron	Erriberagoitia	Erriberabeitia	Gaubea	Zanbrana	AÑANA
HONDARRAK, edukiontzia	40.320	69.161	136.921	1.016.968	116.201	259.842	241.642	406.843	300.162	123761	2.711.821
LAND.-OLIOA, udalekoa	33	149	9	1.177	76	48	124	218	386	98	2.318
LAND.-OLIOA, Garbigunea	0	0	0	550	0	0	0	0	0	0	550
LAND.-OLIOA, PBM	16	23	45	88	40	94	83	142	98	42	671
ONTZI ARINAK	3.727	6.393	12.656	94.001	10.741	24.018	22.336	37.605	27.745	11.440	250.662
ONTZI ARINAK, osagarriak	236	411	764	6.034	679	1.541	1.406	2.395	1.784	736	15.986
BOL. HANDIKOAK, LGG	0	0	14.580	53.900	26.680	42.180	18.540	49.470	109.080	20.440	334.870
BOL. HANDIKOAK, Garbigunea	0	0	0	59.100	0	0	0	0	13.380	0	72.480
FORS	0	7.783	7.783	46.695	0	9.728	3.891	25.293	15.565	7.783	124.521
FORS, pribatua	0	0	0	496.979	0	0	0	0	0	0	496.979
FOGO, komunitatearena	0	0	0	0	0	0	0	0	7.644	0	7.644
FOGO, etxekoa	0	0	0	1.004	10.540	9.600	3.600	240	7.440	2.736	35.160
INAUSKETA, LGG	0	0	15.240	90.640	15.920	54.740	18.340	11.940	90.380	16.780	313.980
INAUSKETA, Garbigunea	0	0	0	30.560	0	0	0	0	7.060	0	37.620
INAUSKETA, udalekoa	16.040	31.600	0	93.020	0	14.400	9.640	113.500	98.040	12.600	388.840
BEIRA	13.057	5.559	14.406	60.462	18.475	26.371	19.827	25.548	67.542	12.048	263.295
PAPERA	4.032	10.081	8.065	80.646	10.081	12.097	18.145	26.210	26.210	6.048	201.615
PAPERA, Garbigunea	0	0	0	15.720	0	0	0	0	3.040	0	18.760
PAPERA, osagarriak	25	44	81	641	72	164	149	254	190	78	1.698
OIHAL-HONDAKINAK	550	956	1.777	14.036	1.580	3.585	3.272	5.572	4.151	1.711	37.190
BERRERAB., Garbigunea	0	0	0	15.172	0	0	0	0	2.187	0	17.359
TEEH, PBM	34	51	98	192	87	204	180	310	214	92	1.462
TEEH, Garbigunea	0	0	0	34.371	0	0	0	0	7.253	0	41.624
TEEH, pribatua	0	0	203	2.349	0	259	0	3.831	0	0	6.642
ZURA, Garbigunea	0	0	0	99.100	0	0	0	0	31.340	0	130.440
ZURA, osagarriak	36	63	116	918	103	234	214	364	271	112	2.431
BESTE HEA BATZUK, PBM	5	7	15	28	13	30	27	46	32	14	217
BESTE HEA BATZUK, Garbigunea	0	0	0	60.585	0	0	0	0	21.132	0	81.717
ARRISKUTSUAK, PBM	70	104	202	395	180	421	372	639	442	189	3.014
ARRISKUTSUAK, SIGRE	16	28	53	415	47	106	97	165	123	51	1.101
ARRISKUTSUAK, Garbigunea	0	0	0	13.311	0	0	0	0	6.450	0	19.761
GUZTIRA	78.197	132.413	213.014	2.389.057	211.515	459.662	361.885	710.585	849.341	216.759	5.622.428
Biztanleak (EIN, 2024)	142	247	459	3.625	408	926	845	1.439	1.072	442	9.605
kg/bizt./urte	550,68	536,09	464,08	659,05	518,42	496,40	428,27	493,80	792,30	490,40	585,36
Hondakin nahastuak	52%	52%	64%	43%	55%	57%	67%	57%	35%	57%	48%
Bilketa bereizia	48%	48%	36%	57%	45%	43%	33%	43%	65%	43%	52%
Birziklapena + Berrerab. prestak.	48%	48%	35%	55%	43%	42%	33%	42%	61%	42%	49%

6. taula: Hondakinen sorkuntza udalerriaren arabera, 2024 (balioak kg-tan)

2.1.1. Bilketa-sistemak

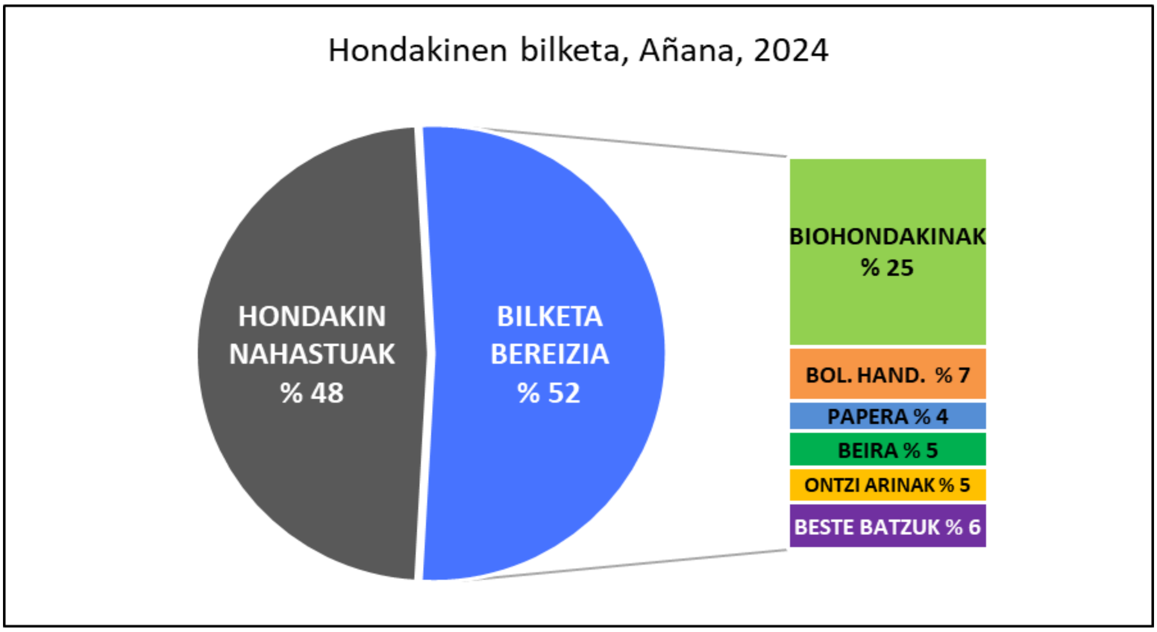

16. grafikoa: Bilketa-sistema bakoitzaren ehunekoa (%a pisuan)

Bilketa bereiziaren gehikuntzak eta hondakin nahastuen bilketaren gehikuntza txikiak eragin positiboa izan dute, bilketa bereizia hondakinen bilketa baino handiagoa izan baita lehen aldiz. Bilketa bereiziak duen % 52ko balioa baliorik altuena izan da lurraldeko kuadrilla guztien artean, eta horrek esan nahi du 2024. urtean 2035erako adierazitako bilketa bereiziaren % 50aren helburua bete eta gainditu dela.

Hala ere, ez dugu ahaztu behar bilketa bereiziaren balio altu horiek LGGen bidez bildutako inausketa-hondarren eta bolumen handiko hondakinen bilketari esker eman direla batez ere. Bilketa horiek, kasu batzuetan, ezegokien ehuneko altua hartzen dute barne, eta baliteke bilketa bereizitzat ez hartzea. Hori da, adibidez, biohondakinen kasua, beren ezegokien ehunekoa % 20a baino handiagoa denean.

Beraz, behin ere, Añanako kuadrillak dauka lurralde osoko bilketa bereiziaren baliorik altuena; lurraldeko udalerri gutxi batzuek bakarrik gainditzen dute.

2.1.2. Bilketen bilakaera

Honako grafiko hauek parekatzen diren frakzio nagusien bilakaera erakusten dute 2010etik 2024ra arte. Hondakinen bilketa-datuek ez dute EEH frakzioa barne hartzen 2018az geroztik, udal-hondakinen definizioa deuseztatu zenean; hala ere, aurreko urteetan agertzen da.

2017tik eransten zaizkio kuadrillari Zaballako espetxetik datozen bilketa pribatuak; 2017tik baino lehen, Vitoria-Gasteizko Udaleko bilketa pribatuekin batera kontabilizatzen ziren.

Hala ere, ez dago 2016ko bilketen murrizketa handia balioztatzeko daturik. 2017ko igoera aipatutako bilketa pribatuak direla-eta gauzatu zen, eta 2018koa, ordea, EEH frakzioa ez zelako zenbatu.

COVID-19 pandemiak sortutako egoera berezia izan liteke 2020 eta 2021ean bildutako hondakinen areagotze nabarmenaren arrazoia. Hazkunde hori 2022tik aurrera izandako normaltasunerako itzultzearen ondorioa ere izan daiteke. Lehenago aipatu dugunez, bilketa bereizien gehiengoaren gehikuntzak areagotze nabarmena eragin du 2024ko bilketaren kasuan.

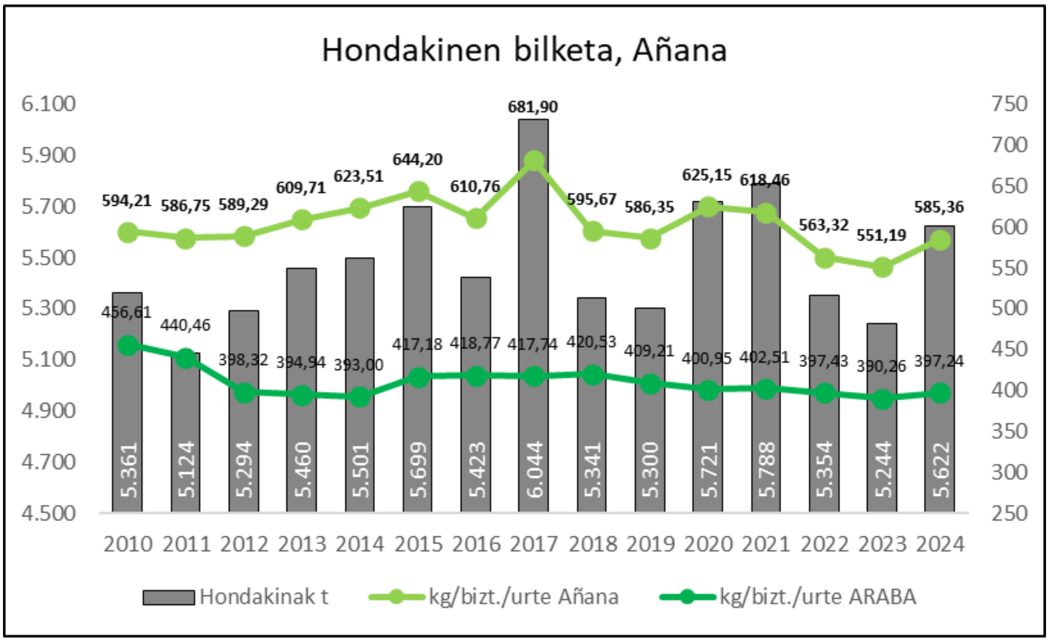

17. grafikoa: Hondakinen bilketaren historia, 2010-2024

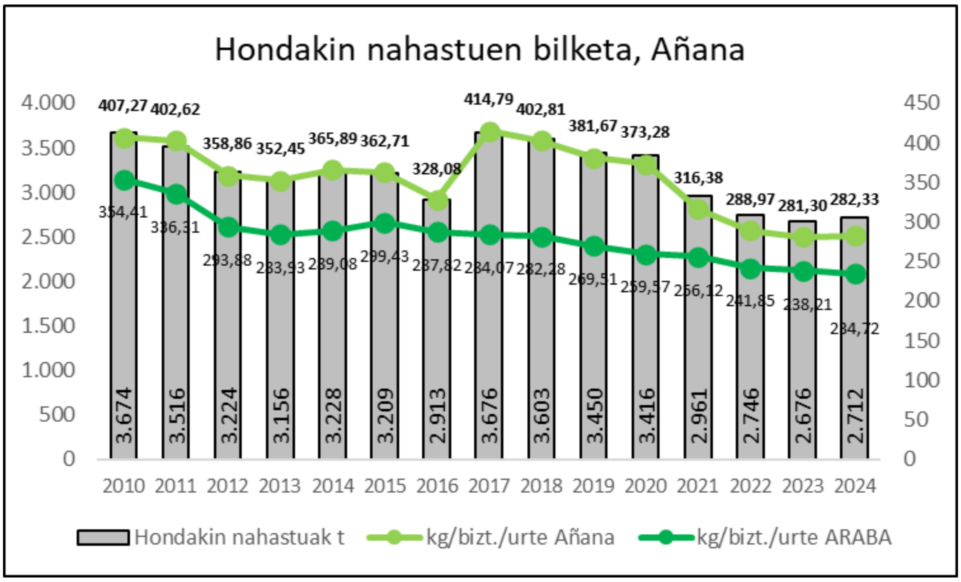

18. grafikoa: Hondakin nahastuen frakzioaren bilketaren historia, 2010-2024

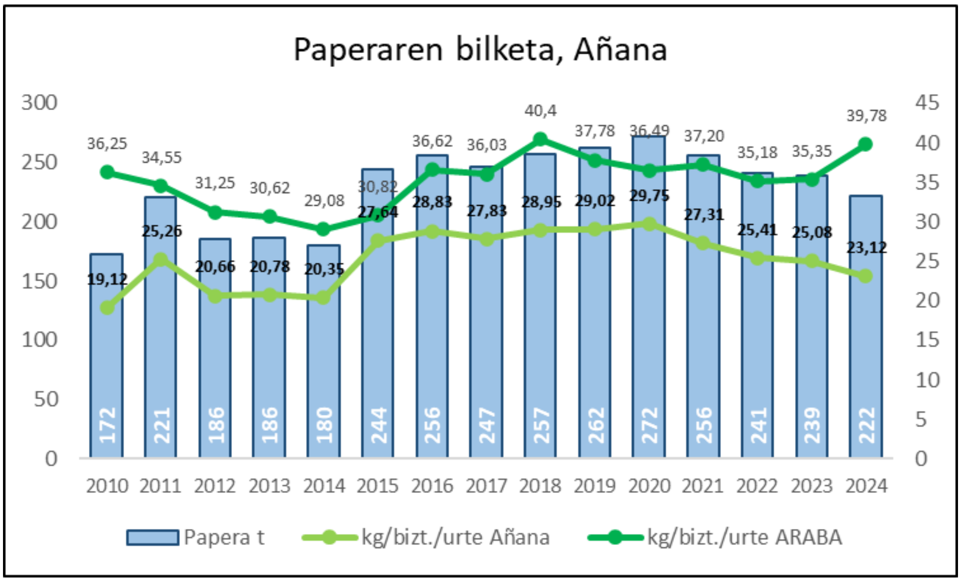

19. grafikoa: Papera-kartoia frakzioaren bilketaren historia, 2010-2024

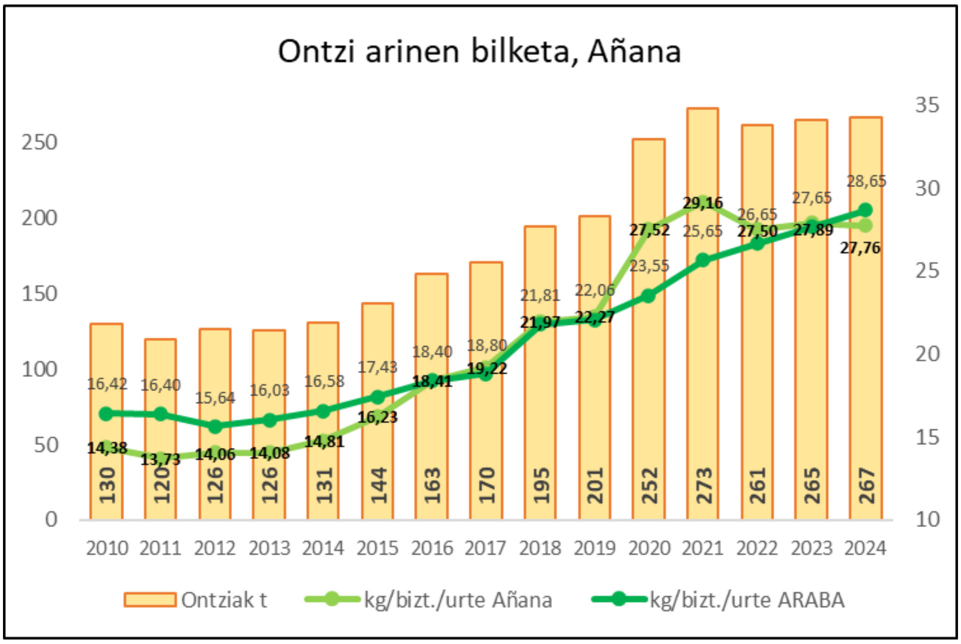

20. grafikoa: Ontzi arinak frakzioaren bilketaren historia, 2010-2024

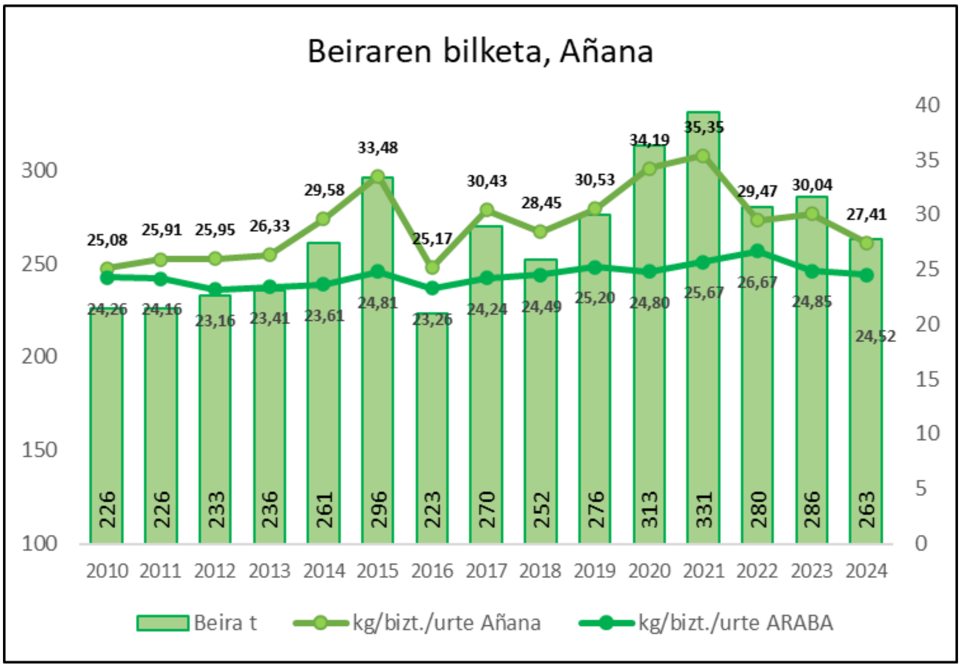

21. grafikoa: Beira frakzioaren bilketaren historia, 2010-2024

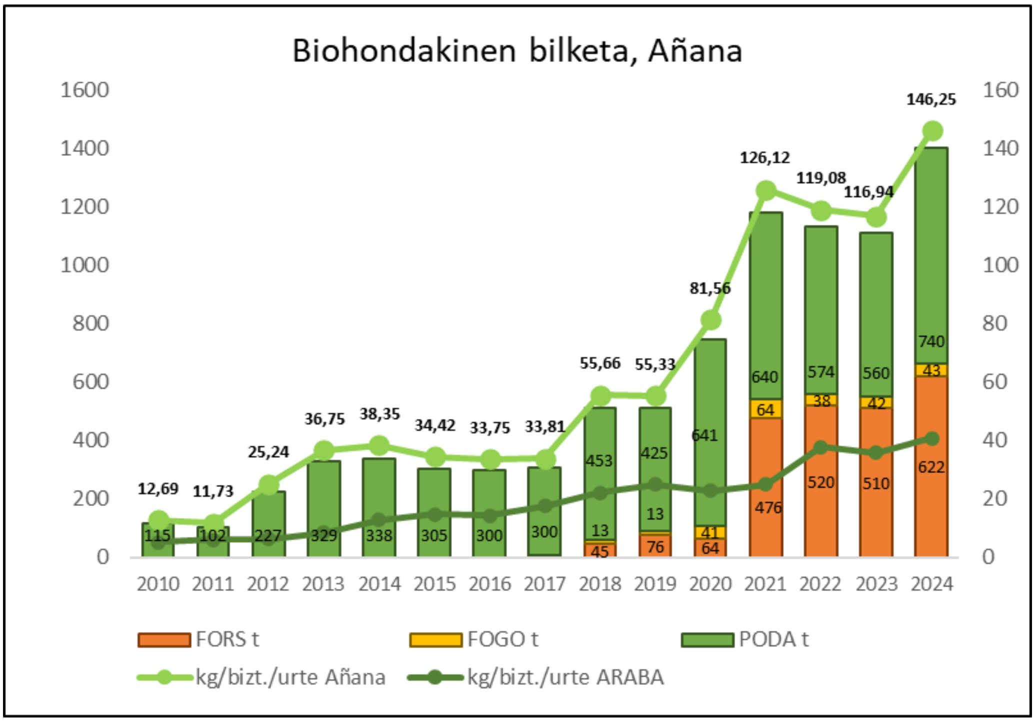

22. grafikoa: Biohondakinak frakzioaren bilketaren historia, 2010-2024

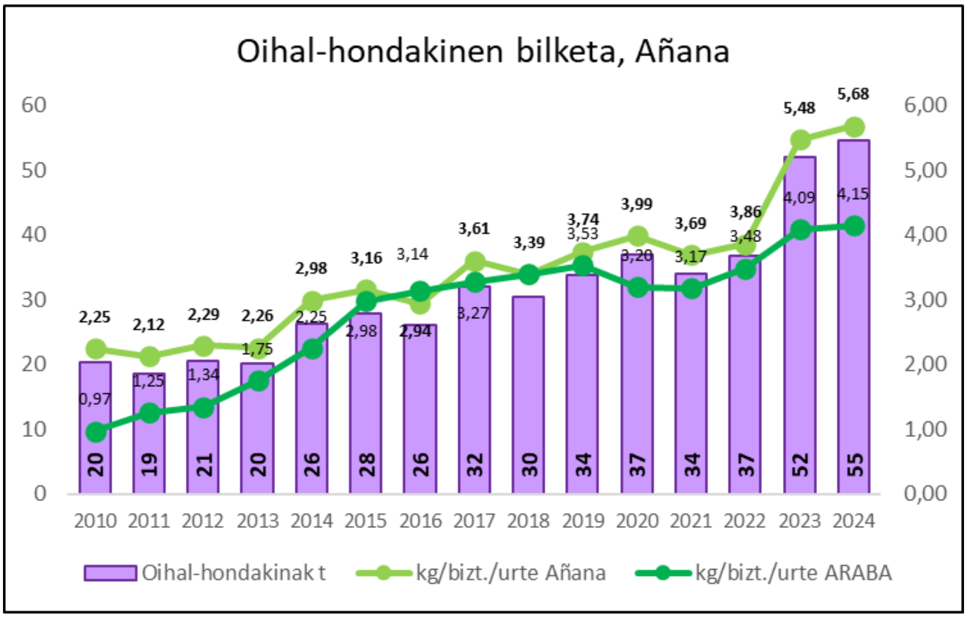

23. grafikoa: Oihal-hondakinak eta berrerabiltzekoak frakzioaren bilketaren historia, 2010-2024

2.1.3. Hondakinen tratamendua

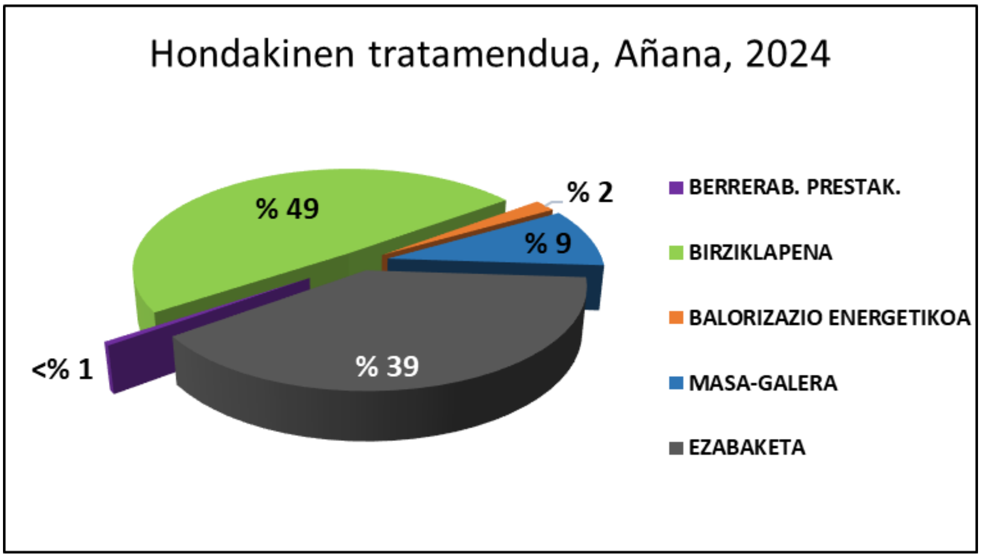

24. grafikoa: Tratamendu bereiziko frakzio bakoitzaren ehunekoa (%a pisuan)

Kuadrillan bildutako hondakin gehienen tratamendua Vitoria-Gasteizko udalerriko instalazio zentralizatuetan egiten da, gainerako lurraldeko hondakinekin batera. Hala eta guztiz ere, bildutako kopuruetan oinarrituz, hondakinen hierarkiaren araberako tratamendu posible bakoitzera zuzentzen den ehunekoa pisuan kalkula daiteke.

2023arekin alderatuta, gehikuntza nabarmena egon da birziklapenean, ia iritsi baita % 50era, 2025erako % 55aren helburura hurbilduz.

Berriro esanda, masa-galeraren tratamendua hondakin nahastuen frakzioaren materia biodegradagarriak lurrunketa edo lixibiatu bidez galtzen duen hezetasun-galera da. Galera hori Jundizko TMB-Biocompost plantan tratamendu mekaniko-biologikoa egiterakoan ematen da.

2.2. Aiarako kuadrilla

Aiarako hondakinen sorkuntza % 5a igo da, beherako joera hautsiz. 2024. urtean, 2023an baino 650 tona gehiago jaso dira. Bilketa bereizia % 7a igo da 2023an, eta bilketa orokorraren gehikuntzaren arrazoi nagusia da. Hondakin nahastuen bilketa ere handitu da, baina neurri txikiagoan.

Honako taula honetan, 2023 eta 2024ko bilketa-datuak elkartu dira, urte batetik besterako aldaketak ingurumen-irizpideen arabera koloreztatuz. Berdez ingurumena kontuan hartuz positiboak diren aldaketak adierazten dira, eta gorriz, berriz, negatiboak irudikatzen dira. Beraz, hondakin nahastuen frakzioaren jaitsiera positibotzat hartu behar da, baina ez da gauza bera gertatzen bereiz bildutako hondakinen kopuruekin.

2019/1004 Europako Batzordearen Betearazpen Erabakiak ezarritako irizpideari jarraituz, urte ezberdinen artean ematen diren % 10a baino gehiagoko aldaketak baloratu behar dira, aldaketa txikiagoak aldagai estokastikoengatik gauzatu daitezkeela kontuan izanez.

AIARAKO KUADRILLA	2023. urtea	2024. urtea	Konparaketa
HONDAKIN NAHASTUAK	7.993.080	8.329.120	4%
SUKALDEKO OLIOA	24.840	21.296	-14%
ONTZI ARINAK	812.414	858.320	6%
BOLUMEN HANDIKOAK	371.661	359.840	-3%
FORS	347.949	336.493	-3%
FOGO	169.400	180.600	7%
INAUSKETA	328.309	447.330	36%
BEIRA	822.694	836.119	2%
PAPERA	1.057.204	1.113.214	5%
OIHAL-HONDAKINAK	140.887	163.103	16%
TEEH	71.161	106.379	49%
ZURA	674.961	745.575	10%
BESTE HEA BATZUK	102.587	120.080	17%
ARRISKUTSUAK	22.554	23.488	4%
GUZTIRA	12.939.701	13.640.957	5,4%
Biztanleak (EIN)	34.178	34.304	0,4%
kg/bizt./urte	378,60	397,65	5,0%

7. taula: Hondakinen sorkuntza, 2023-2024 (balioak kg-tan)

2023an gertatutakoa ez bezala, 2024. urtean ia frakzio guztiak igo dira, hondakin nahastuen bilketa barne, lehen aldiz handitu baita 2021etik.

Gehikuntzarik nabarmena TEEH frakzioarena da. Hala ere, sektore pribatuan partaidetza nabarmena duenez, zaila da hura baloratzea. Inausketa bigarren gehikuntzarik handiena izan da lurralde osoan, eta baliteke joera berarekin jarraitzea hurrengo ekitaldietan, frakzio honen estimazioa gero eta hobeto burutzearen ondorioz. Oihal-hondakinen eta normalean garbiguneen bidez biltzen diren frakzioen (zura eta beste HEA batzuk) gehikuntzak bilketa bereizien areagotzea adierazten du.

Hona hemen udalerrien arabera bildutako hondakinen taula. Frakzio gehienetan, banaketa biztanleriaren arabera egin da, udalerriaren araberako pisatze-datu zuzenik ez baitago.

AIARAKO KUADRILLA	Amurrio	Artziniega	Aiara	Laudio	Okondo	AYALA
HONDARRAK	2.464.951	453.240	872.049	2.934.163	295.002	7.019.405
HONDARRAK, pneumatikoa	0	0	0	1.309.715	0	1.309.715
LAND.-OLIOA	6.963	2.211	392	10.457	718	20.741
LAND.-OLIOA, PBM	48	82	131	0	54	315
LAND.-OLIOA, Garbigunea	240	0	0	0	0	240
ONTZI ARINAK	251.666	38.747	70.208	241.742	32.593	634.956
ONTZI ARINAK, pneumatikoa	0	0	0	166.266	0	166.266
ONTZI ARINAK, osagarriak	17.194	3.089	4.897	29.931	1.987	57.098
BOL. HANDIKOAK	65.980	22.030	18.027	167.800	2.003	275.840
BOL. HANDIKOAK, LGG	0	0	0	0	27.700	27.700
BOL. HANDIKOAK, Garbigunea	56.300	0	0	0	0	56.300
FORS	86.369	41.285	32.507	117.524	12.038	289.723
FORS, AA komertziala	18.708	0	0	28.062	0	46.770
FOGO, komunitatearena	16.800	1.500	1.500	0	0	19.800
FOGO, etxekoa	72.000	24.000	64.800	0	0	160.800
INAUSKETA, udalekoa	100.000	3.600	1.650	179.200	18.000	302.450
INAUSKETA, LGG	0	0	0	0	17.140	17.140
INAUSKETA, Garbigunea	63.120	0	0	64.620	0	127.740
BEIRA	246.151	61.454	66.697	439.354	22.463	836.119
PAPERA	217.073	34.275	51.412	239.922	28.562	571.244
PAPERA, pneumatikoa	0	0	0	140.763	0	140.763
PAPERA, Garbigunea	18.240	0	0	243.119	0	261.359
PAPERA, AA komertziala, AFA	27.740	18.040	0	22.400	0	68.180
PAPERA, AA komertziala, kuadrilla	18.161	0	5.050	42.357	0	65.568
PAPERA, osagarriak	1.837	330	523	3.198	212	6.100
OIHAL-HONDAKINAK	48.030	8.630	13.679	83.609	5.552	159.500
BERRERAB., Garbigunea	3.603	0	0	0	0	3.603
TEEH, PBM	106	180	286	0	118	690
TEEH, Garbigunea	23.764	0	0	56.640	0	80.404
TEEH, pribatua	1.286	0	39	23.960	0	25.285
ZURA, Garbigunea	146.420	0	0	590.420	0	736.840
ZURA, osagarriak	2.630	473	749	4.579	304	8.735
BESTE HEA BATZUK PBM	16	27	42	0	17	102
BESTE HEA BATZUK, Garbigunea	55.009	0	0	64.969	0	119.978
ARRISKUTSUAK, PBM	217	370	590	0	242	1.419
ARRISKUTSUAK, SIGRE	1.183	212	337	2.059	137	3.928
ARRISKUTSUAK, Garbigunea	8.989	0	0	9.152	0	18.141
GUZTIRA	4.040.794	713.775	1.205.565	7.215.981	464.842	13.640.957
Biztanleak (EIN, 2024)	10.330	1.856	2.942	17.982	1.194	34.304
kg/bizt./urte	391,17	384,58	409,78	401,29	389,31	397,65
Hondakin nahastuak	61%	63%	72%	59%	63%	61%
Bilketa bereizia	39%	37%	28%	41%	37%	39%
Birziklapena + Berrerab. prestak.	38%	36%	28%	40%	35%	38%

8. taula: Hondakinen sorkuntza udalerriaren arabera, 2024 (balioak kg-tan)

2.2.1. Bilketa-sistemak

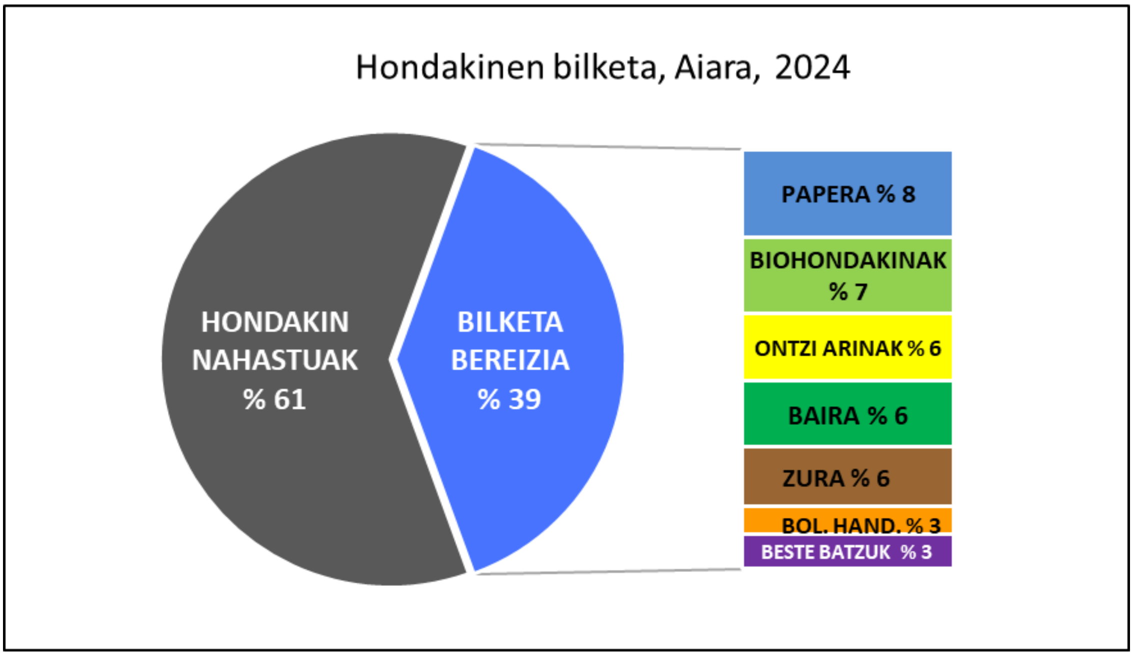

25. grafikoa: Bilketa-sistema bakoitzaren ehunekoa (%a pisuan)

2023an bilketa bereizia % 38ra jaitsi ondoren, 2024an % 39ko ehunekora igo da berriro.

Datu aipagarri gisa, papera biltzeko zerbitzua eraginkorra izan ez den arren, 2023an bildutakoarekin alderatuta, paperaren bilketa areagotu egin da, berriro ere kuadrilla honetan bereiz bildutako frakzio garrantzitsuen bilakatuz, pisuari dagokionez.

2.2.2. Bilketen bilakaera

Bilketa orokorra kontuan hartuta, gogoangarria da 2018tik EEH frakzioa etxeko hondakinen tauletatik kendu dela. Hala ere, 2017an eta aurreko urteetan ez da gauza bera gertatzen. 2020ko sorkuntzak 2021era arte luzatu zen gehikuntza izan zuen; geroztik, joera aldatu egin zen, jaisten hasiz. 2024an, joera-aldaketa bat egon da, eta sorkuntza igo egin da berriro ere.

Aiarako kuadrillak Vitoria-Gasteizko kuadrillaren antzeko joera du, lurraldeko datu orokorrak baldintzatzen dituzten hiri-izaera eta biztanleria-proportzio handiagoekin. Era berean, horrek esan nahi du datu orokorrek eta Aiarako kuadrillako datuek antzekotasunak izango dituztela, honako grafiko hauetan ikus daitekeen modura.

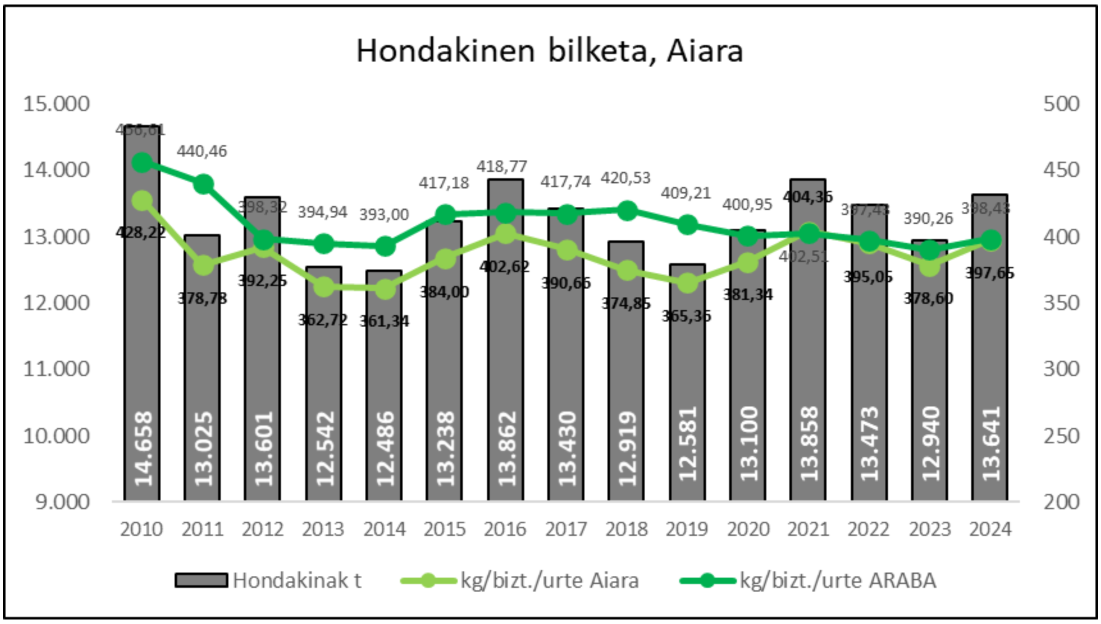

26. grafikoa: Hondakinen bilketaren historia, 2010-2024

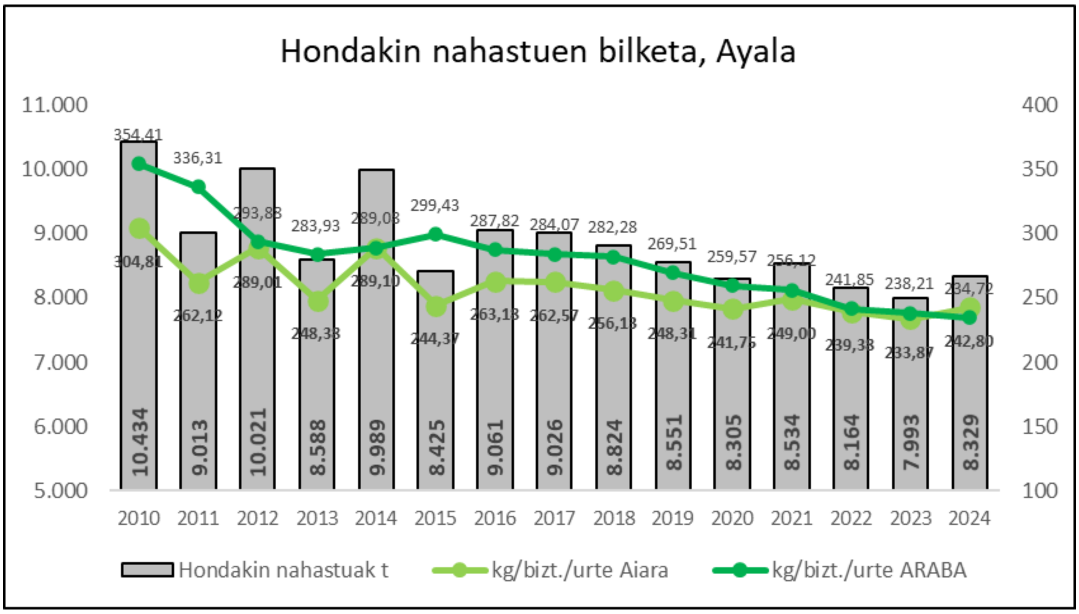

27. grafikoa: Hondakin nahastuen bilketaren historia, 2010-2024

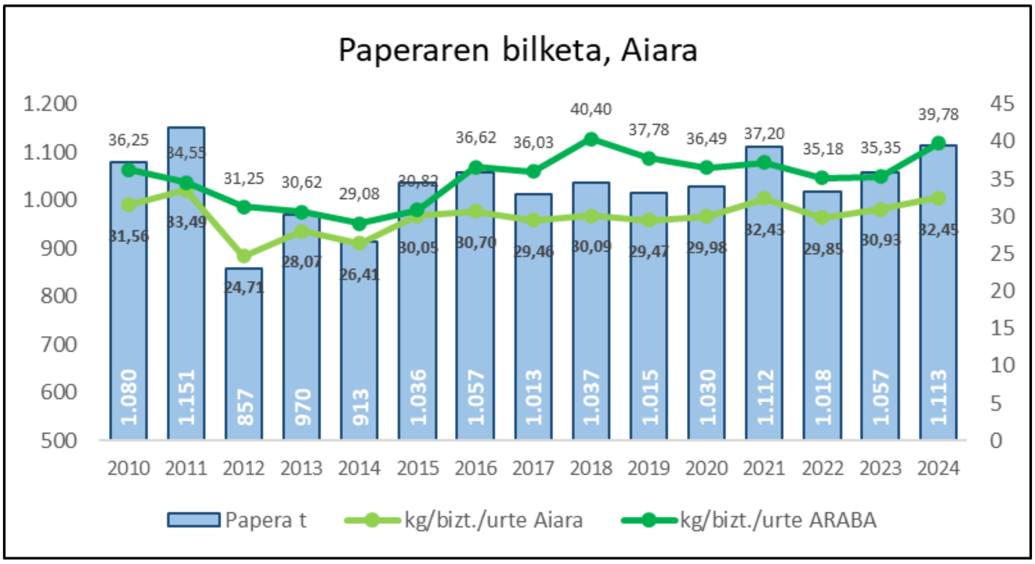

28. grafikoa: Papera-kartoiaren bilketaren historia, 2010-2024

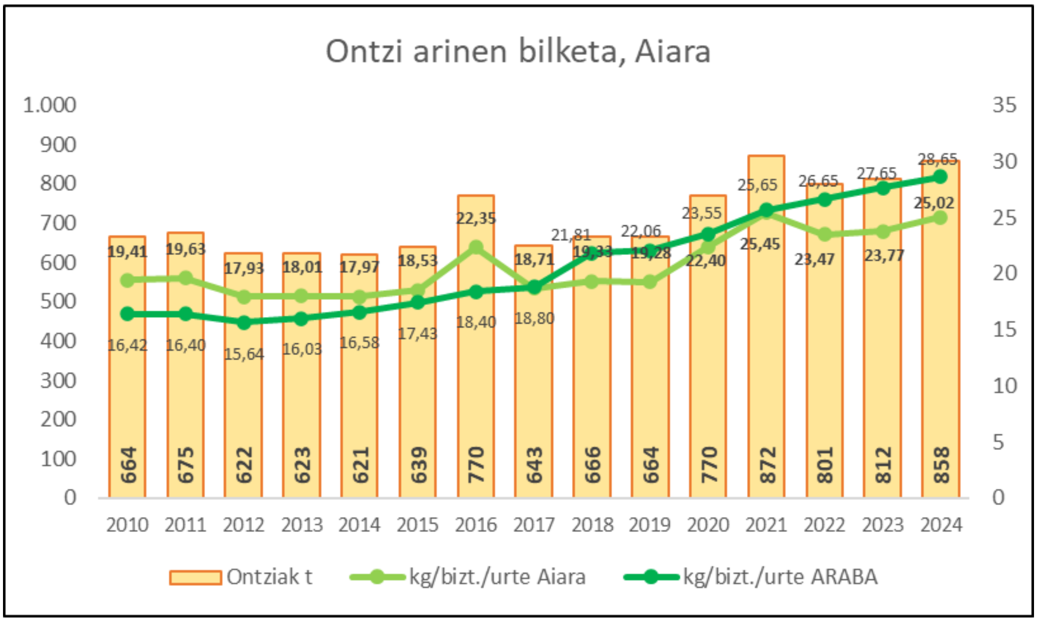

29. grafikoa: Ontzi arinen bilketaren historia, 2010-2024

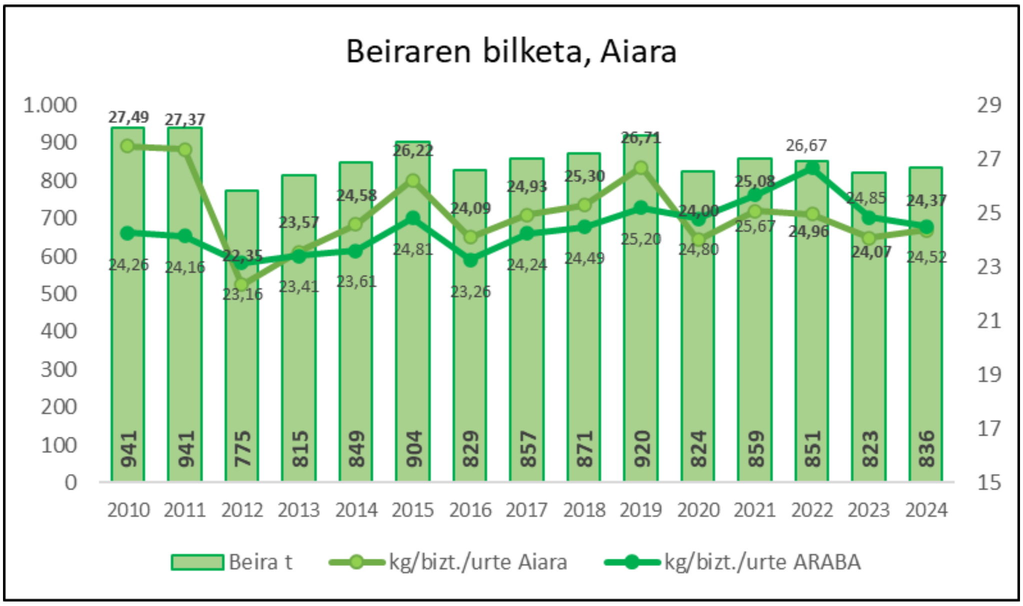

30. grafikoa: Beiraren bilketaren historia, 2010-2024

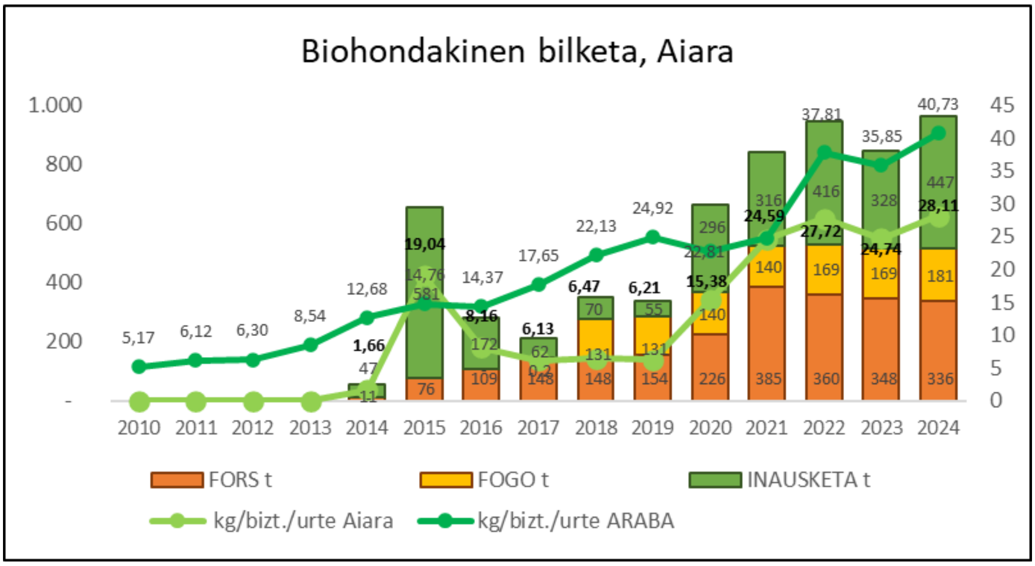

31. grafikoa: Biohondakinen bilketaren historia, 2010-2024

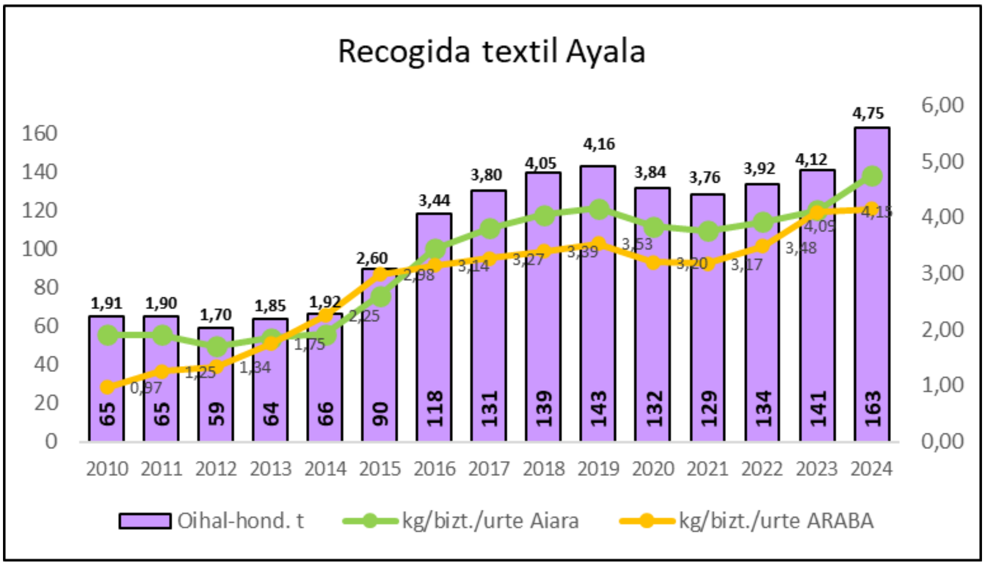

32. grafikoa: Oihal-hondakinen eta berrerabiltzekoen bilketaren historia, 2010-2024

2.2.3. Hondakinen tratamendua

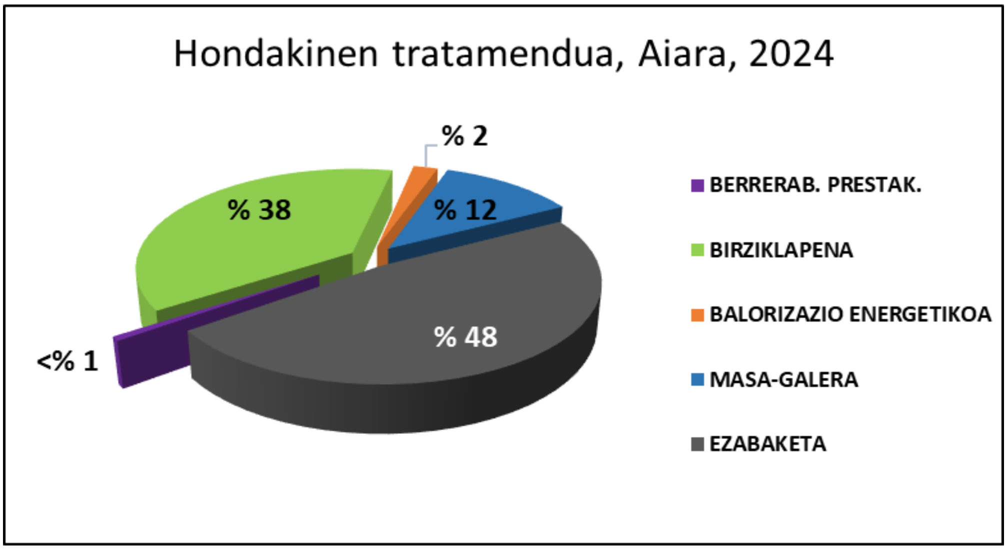

33. grafikoa: Tratamendu bereiziko frakzio bakoitzaren ehunekoa (%a pisuan)

2024an, berrerabiltzeko prestakuntzaren eta birziklapenaren ehunekoak 3 puntuko gorakada izan du. Joera hori positibo jarraituz eta biohondakinak bereiz biltzeko ahalegina eginez gero, hurrengo urteetarako birziklapen-helburu anbiziotsuak betetzeko aukera izango dugu.

Lehenago aipatu dugun moduan, ohikoa denez, masa-galeraren tratamendua hondakin nahastuen frakzioaren materia biodegradagarriak lurrunketa edo lixibiatu bidez galtzen duen hezetasun-galera da. Galera hori Jundizko TMB-Biocompost plantan tratamendu mekaniko-biologikoa egiterakoan ematen da.

2.3. Gorbeialdeko kuadrilla

2024. urtean, Gorbeialdeko kuadrillako hondakinen sorkuntzak % 8ko gorakada izan du, hau da, 2023an baino ia 400 tona gehiago. Hondakin nahastuak kopuru horren ¼ dira. Hala ere, bilketa bereizia igo egin da, eta horrek ere eragin positiboa izan du birziklapen-tasan.

Kuadrilla honek ez dauka garbigunerik; horregatik, normalean instalazio horien bidez biltzen diren frakzioek ez dute balio nabarmenik azaltzen. Hondakin horiek biltzeaz arduratzen den zerbitzua PBM da.

Honako taula honetan, 2023 eta 2024ko bilketa-datuak elkartu dira, urte batetik besterako aldaketak ingurumen-irizpideen arabera koloreztatuz. Berdez ingurumena kontuan hartuz positiboak diren aldaketak adierazten dira, eta gorriz, berriz, negatiboak irudikatzen dira. Beraz, hondakin nahastuen frakzioaren jaitsiera positibotzat hartzen da, baina ez da gauza bera gertatzen bereiz bildutako hondakinen kopuruarekin.

2019/1004 Europako Batzordearen Betearazpen Erabakiak ezarritako irizpideari jarraituz, urte ezberdinen artean ematen diren % 10a baino gehiagoko aldaketak baloratu behar dira, aldaketa txikiagoak aldagai estokastikoengatik gauzatu daitezkeela kontuan izanez.

GORBEIALDEKO KUADRILLA	2023. urtea	2024. urtea	Konparaketa
HONDAKIN NAHASTUAK	2.816.601	2.910.532	3%
SUKALDEKO OLIOA	1.134	4.225	273%
ONTZI ARINAK	319.130	338.862	6%
BOLUMEN HANDIKOAK	231.062	296.005	28%
FORS	64.960	58.840	-9%
FOGO	247.775	295.256	19%
INAUSKETA	638.820	889.200	39%
BEIRA	399.815	360.712	-10%
PAPERA	241.592	220.218	-9%
OIHAL-HONDAKINAK	41.940	39.500	-6%
TEEH	44.330	34.713	-22%
ZURA	4.119	2.581	-37%
BESTE HEA BATZUK	344	331	-4%
ARRISKUTSUAK	5.567	5.764	4%
GUZTIRA	5.057.189	5.456.739	8%
Biztanleak (EIN)	10.098	10.192	0,9%
kg/bizt./urte	500,81	535,39	7%

4. taula: Hondakinen sorkuntza, 2023-2024 (balioak kg-tan)

2023an, sukaldeko olioen eta bolumen handikoen frakzioek jaitsiera nabarmena izan zuten, baina 2024an 2022ko balioak berreskuratu dira. Igoera nabarmena izan duen beste frakzioa biohondakinena (inausketa eta FOGO) izan da, azken urteetako joera berreskuratuz. Joera hori 2022 eta 2023ko ekitaldietan soilik eten zen.

Bilketa bereiziko frakzio nagusien artean, ontzi arinena da goranzko joera mantendu duen bakarra. Gainerakoek duela hainbat urtez errepikatu den beherako joera mantendu dute, batez ere beiraren eta paperaren kasuetan.

Azkenik, hondakin nahastuak handitu igo dira berriro ere. Hori 2022tik gertatu da.

Hona hemen udalerrien arabera bildutako hondakinen taula. Aramaio eta Arratzua-Ubarrundiako udalerriek datu errealak dituzte euren bilketa gehienetarako. Gainerako udalerriek, bilketa bateratuak dituztenez, biztanleriaren araberako sorkuntza-balioak dauzkate.

GORBEIALDEKO KUADRILLA	Aramaio	Arratzua-Ubarrundia	Legutio	Urkabustaiz	Zigoitia	Zuia	GORBEIALDEA
HONDARRAK	235.279	331.360	562.466	403.760	500.600	656.732	2.690.197
HONDARRAK, barreiatzea	0	7.875	0	0	0	0	7.875
HONDARRAK, pribatua (isurketa)	0	0	0	0	212.460	0	212.460
LAND.-OLIOA, PBM	142	105	207	145	184	237	1.020
LAND.-OLIOA, udalekoa	850	57	493	399	622	784	3.205
ONTZI ARINAK	49.690	52.000	57.939	41.591	51.565	67.442	320.227
ONTZI ARINAK, osagarriak	2.367	1.752	3.441	2.409	3.059	3.936	16.964
ONTZI ARINAK, barreiatzea	0	1.671	0	0	0	0	1.671
BOLUMEN HANDIKOAK	17.135	0	30.083	21.594	26.773	35.020	130.605
BOLUMEN HANDIKOAK, LGG	0	51.280	0	44.180	69.940	0	165.400
FORS	0	58.840	0	0	0	0	58.840
FOGO, komunitatearena	16.949	0	13.556	44.612	39.187	11.752	126.056
FOGO, etxekoa	30.960	9.000	11.520	18.720	37.800	61.200	169.200
INAUSKETA, LGG	0	134.480	0	32.440	220580	501.700	889.200
BEIRA	53.635	43.939	53.145	48.290	76.217	85.486	360.712
PAPERA	19.657	28.394	45.867	21.842	30.578	72.077	218.415
PAPERA, osagarriak	252	186	366	256	325	418	1.803
OIHAL-HONDAKINAK	5.512	4.080	8.011	5.609	7.123	9.165	39.500
TEEH, PBM	311	230	452	317	402	518	2.230
TEEH, pribatua	0	2.584	3.097	0	26.802	0	32.483
ZURA, osagarriak	360	267	523	367	465	599	2.581
BESTE HEA BATZUK, PBM	46	34	67	47	60	77	331
ARRISKUTSUAK, PBM	641	475	932	653	829	1.066	4.596
ARRISKUTSUAK, SIGRE	163	121	237	166	210	271	1.168
GUZTIRA	433.949	728.730	792.402	687.397	1.305.781	1.508.480	5.456.739
Biztanleak (EIN, 2024)	1.381	1.047	2.086	1.462	1.844	2.372	10.192
kg/bizt./urte	314,23	696,02	379,87	470,18	708,12	635,95	535,39
Hondakin nahastuak	54%	47%	71%	59%	38%	44%	53%
Bilketa bereizia	46%	53%	29%	41%	62%	56%	47%
Birziklapena + Berrerab. prestak.	44%	51%	29%	40%	44%	54%	45%

5. taula: Hondakinen sorkuntza udalerrien arabera, 2024 (balioak kg-tan)

2.3.1. Bilketa-sistemak

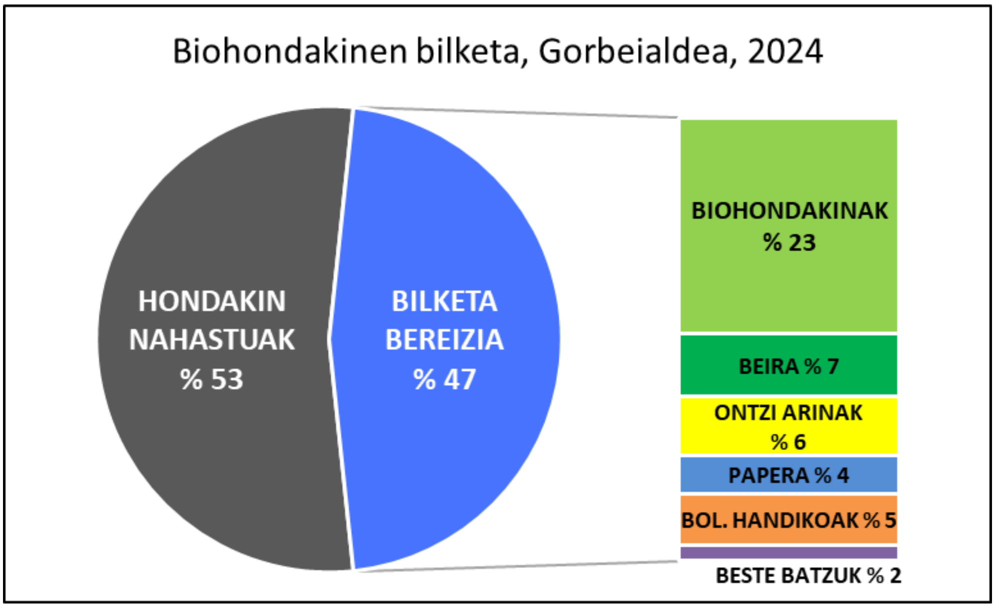

34. grafikoa: Bilketa-sistema bakoitzaren ehunekoa (%a pisuan)

Hondakin nahastuen frakzioa handitu den arren, 2024an Gorbeialdeko kuadrillaren bilketa bereizia ere igo egin da. Beraz, bilketa bereiziari dagokionez, bigarren kuadrilla da. Añanaren atzetik dago bakarrik, eta 2035erako % 50aren helburutik oso gertu dago.

Ehunekorik handiena duen bilketa bereizia da biohondakinen frakzioa da, sorkuntzarik altuena duen frakzioa baita. Gorbeialdeko kuadrillaren kasuan, bilketa honen zati handi bat LGG bidez biltzen den inausketarekin lotuta dago.

2.3.2. Bilketen bilakaera

Beste kuadrillek ez bezala, Gorbeialdean ez da aldaketa handirik egon datuen sailean, etxean sortutako EEH frakzioaren kontabilitatea 2018an kendu zelako. Arrazoia garbigunerik ez dagoela eta EEH frakzioa biltzen duten LGG gutxiago daudela da.

Aurrez aipatu dugun moduan, 2024an guztizko sorkuntza eta hondakin nahastuen frakzioa berriro ere handitu egin dira eta, dirudienez, horrek joera berri bat ekarri du kuadrillaren sorkuntzari dagokionez.

Biohondakinen eta ontzi arinen frakzioen salbuespenarekin, igo egin baitira, paperaren, beiraren eta oihal-hondakinen eta berrerabiltzekoen frakzioek jaitsiera txikietatik bitarteko jaitsieretara izan dituzte.

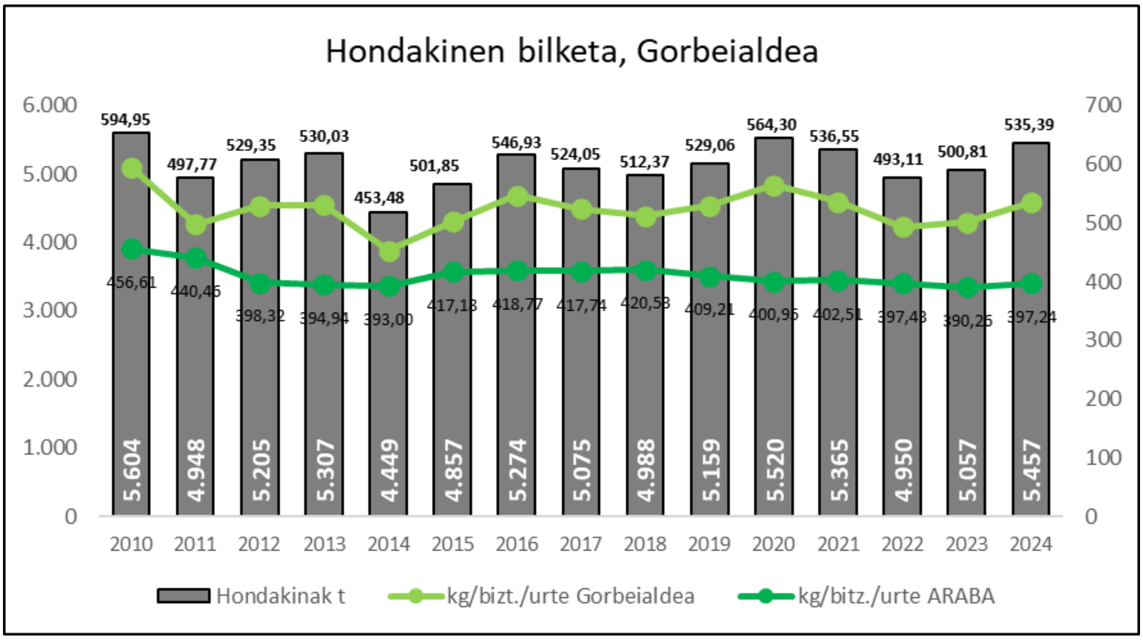

35. grafikoa: Hondakinen bilketaren historia, 2010-2024

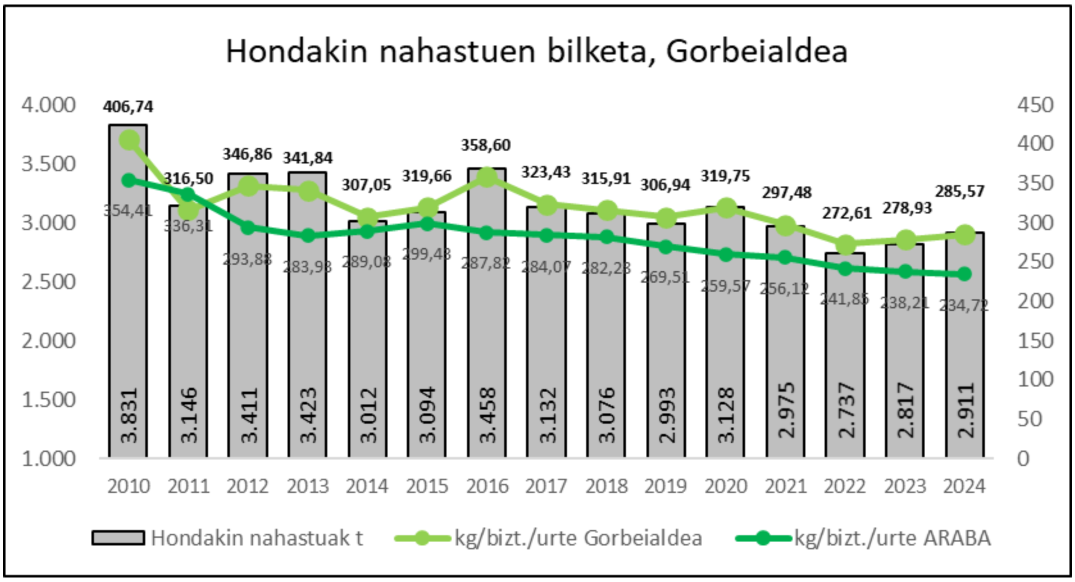

36. grafikoa: Hondakin nahastuen bilketaren historia, 2010-2024

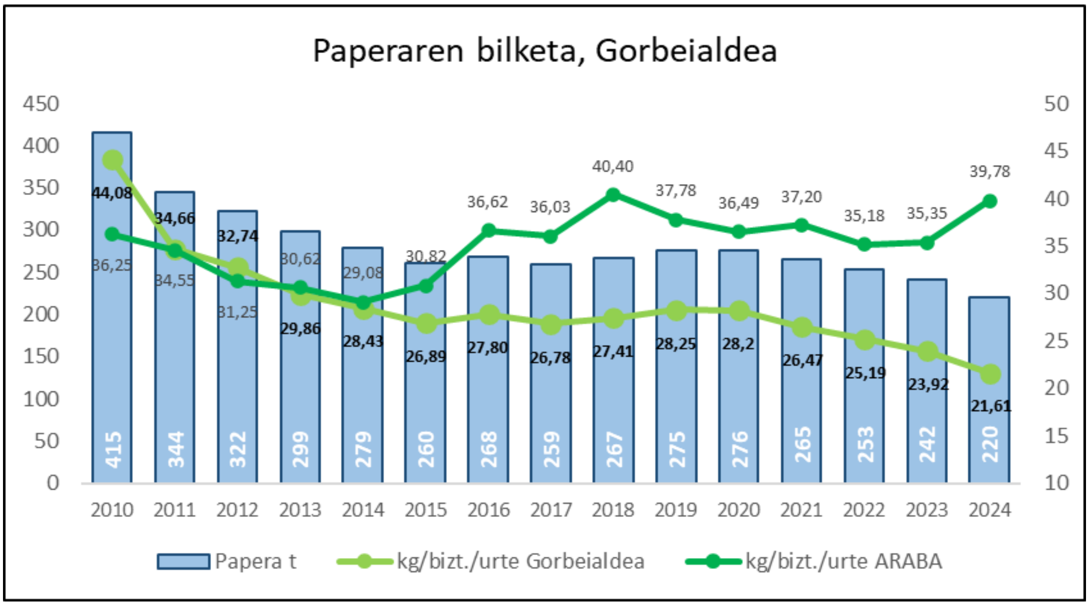

37. grafikoa: Papera-kartoiaren bilketaren historia, 2010-2024

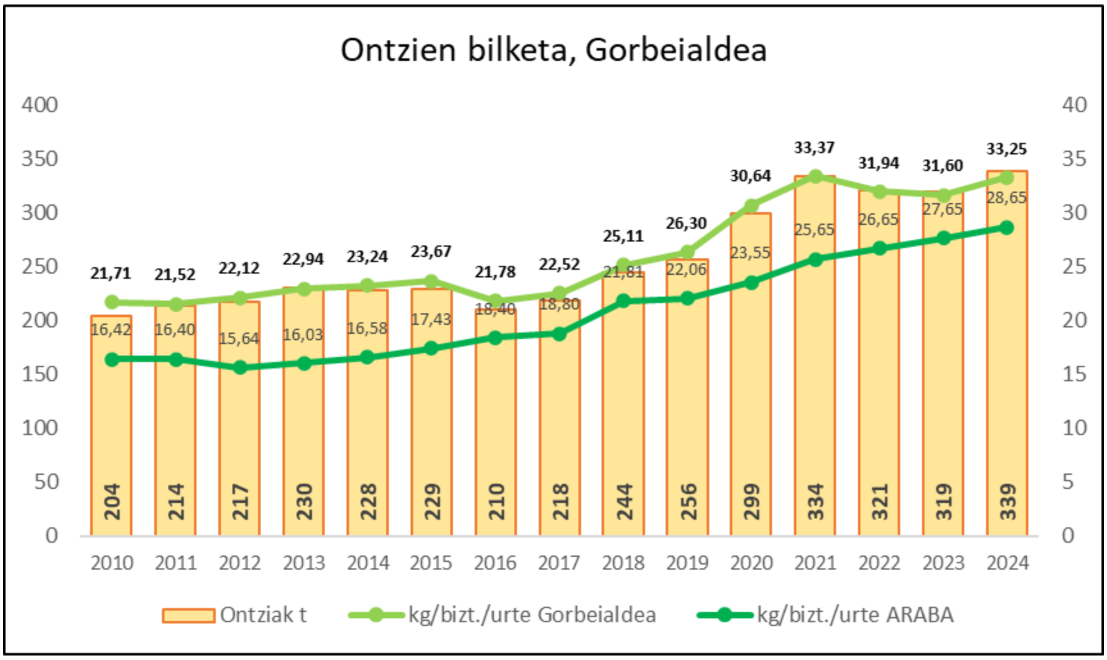

38. grafikoa: Ontzi arinen bilketaren historia, 2010-2024

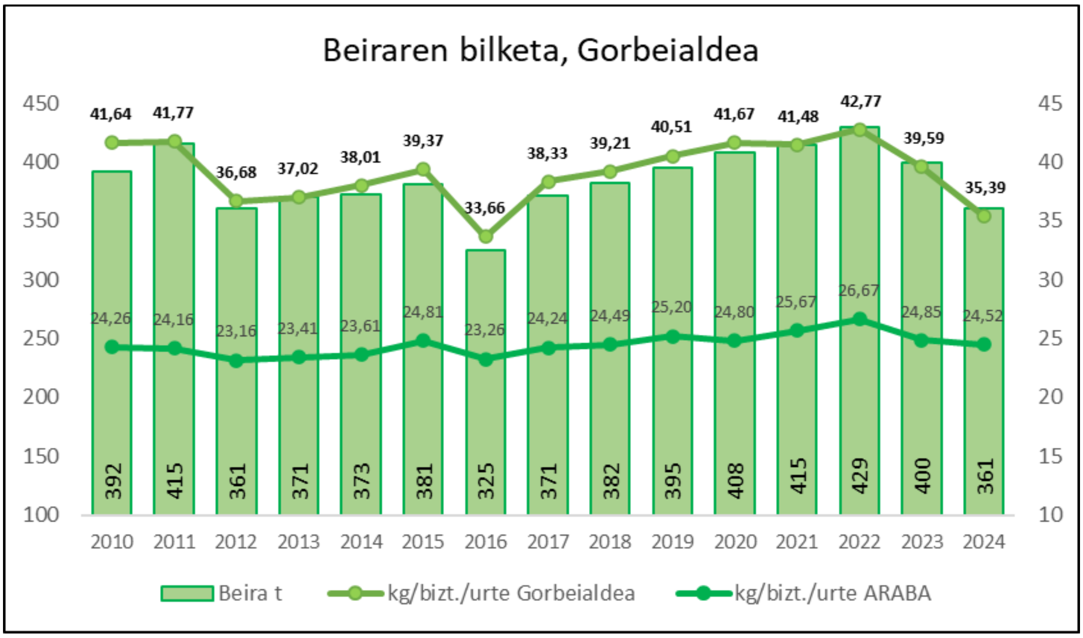

39. grafikoa: Beiraren bilketaren historia, 2010-2024

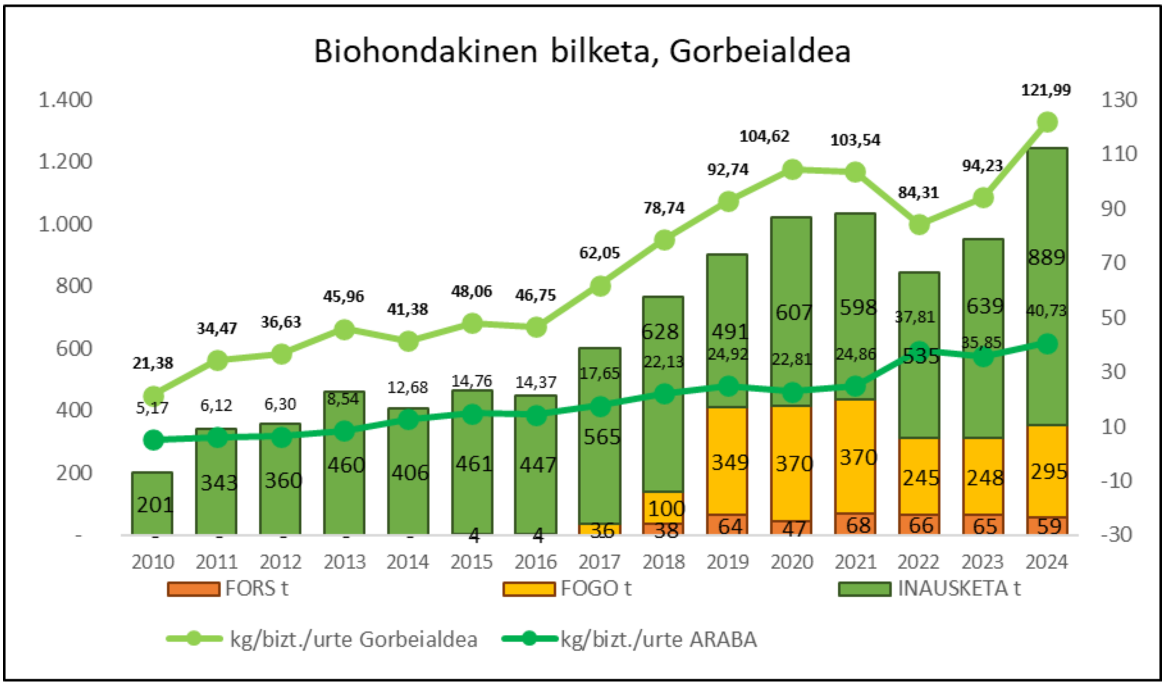

40. grafikoa: Biohondakinen bilketaren historia, 2010-2024

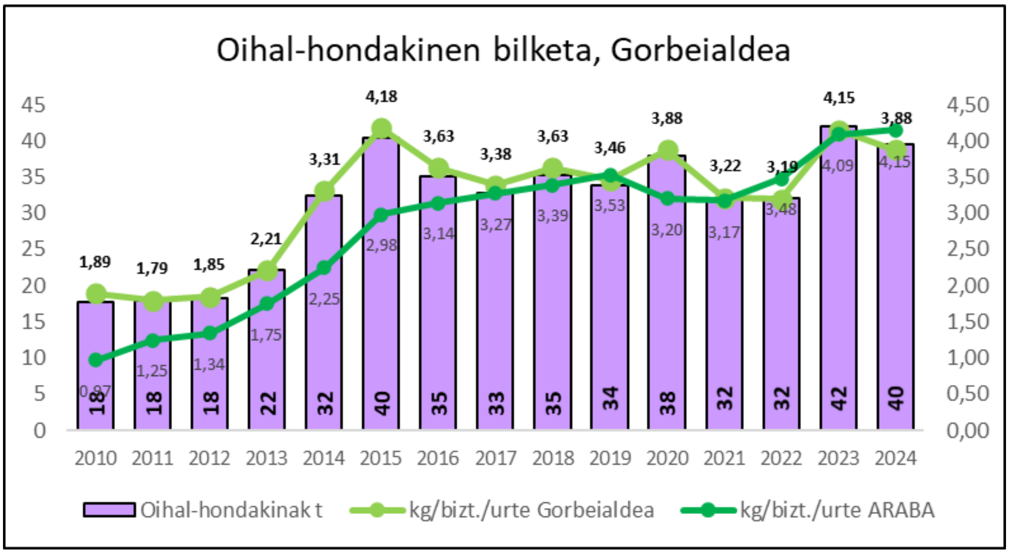

41. grafikoa: Oihal-hondakinen eta berrerabiltzekoen bilketaren historia, 2010-2024

2.3.3. Hondakinen tratamendua

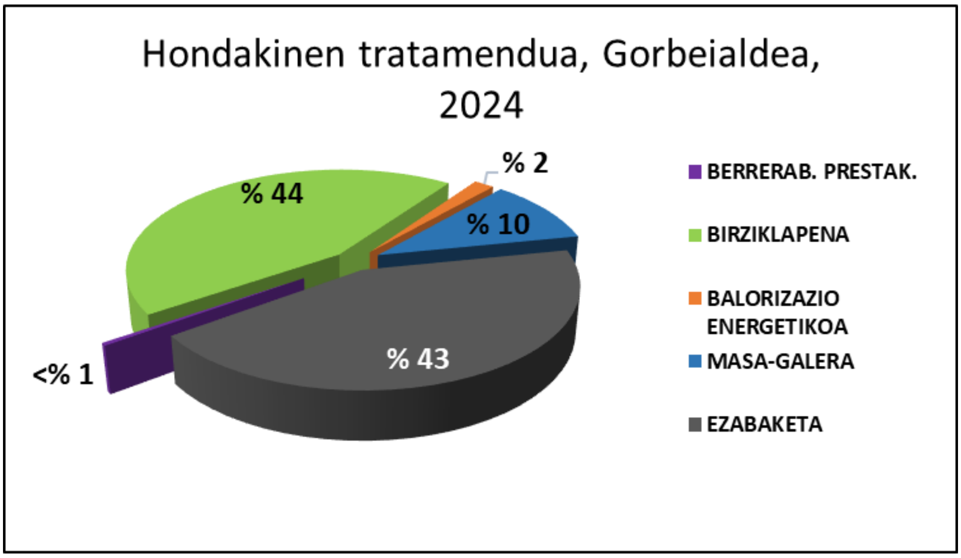

42. grafikoa: Tratamendu bereiziko frakzio bakoitzaren ehunekoa (%a pisuan)

Kuadrillan bildutako hondakin gehienen tratamendua Vitoria-Gasteizko udalerriko instalazio zentralizatuetan egiten da, gainerako lurraldeko hondakinekin batera. Hala eta guztiz ere, bildutako kopuruetan oinarrituz, hondakinen hierarkiaren araberako tratamendu posible bakoitzera zuzentzen den ehunekoa pisuan kalkula daiteke.

Bilketa bereiziaren gehikuntzak bildutako hondakinen birziklapena sustatu du eta, horri esker, datuen ehunekoa 5 puntu igo da 2023koarekin alderatuta. Gorbeialdeko kuadrilla birziklapenaren bigarren postuan dago, eta Añanako kuadrilla dago bakarrik bere aurretik. Gainera, datu horien arabera, birziklapenak ezabaketa gainditu du lehen aldiz.

Berriro esanda, masa-galeraren tratamendua hondakin nahastuen frakzioaren materia biodegradagarriak lurrunketa edo lixibiatu bidez galtzen duen hezetasun-galera da. Galera hori Jundizko TMB-Biocompost plantan tratamendu mekaniko-biologikoa egiterakoan ematen da.

2.4. Arabako Errioxako kuadrilla

Aurreko ekitaldien modura, Arabako Errioxako kuadrillak, orokorrean, lurralde osoko bilketa bereiziaren daturik txarrena dauka. Hala ere, beste alde batetik, eredu arrakastatsu bat ezarri duen lehen kuadrilla izan da eta, hortaz, Arabako bilketa bereiziko tasarik handieneko udalerrietako bat du: Kripan. 2023an, Kripanek lidergoa Eltziegorekin partekatzen zuen, baina 2024. urtean tasa hori apur bat murriztu egin da.

Bilketa bereiziko balio altuak lortzea ahalbidetzen duen eredu hori etxeetako eta sortzaile handietako materia organikoaren AAko bilketan oinarritzen da. Horrekin batera, gainera, hondakin nahastuen edukiontzia txartelaren bidez irekitzeko sistema ere ezarri da. Bestalde, biohondakinen tratamendua toki-mailan burutzen da, bilketa-zerbitzuaren langileek kudeatutako komunitate-konpostagailuen bidez.

Biohondakinak bildu eta kudeatzeko eredu horri esker, biohondakinen bilketa bereiziaren eta birziklapenaren balioak asko handitu dira. Egia da bilketa bereiziari dagokionez antzeko balioak dituzten beste udalerri batzuk ere daudela, baina, kasu gehienetan, balio horiek LGGak edo garbiguneak egotearen ondorioa dira. Izan ere, sistema horiek udalerri berak hartzen duena baino pixka bat handiagoa den eremuan jaso ohi dituzte hondakinak, eta horrek bilketaren balioak handitu ohi ditu.

Honako taula honetan, 2023 eta 2024ko bilketa-datuak elkartu dira, urte batetik besterako aldaketak ingurumen-irizpideen arabera koloreztatuz. Berdez ingurumena kontuan hartuz positiboak diren aldaketak adierazten dira, eta gorriz, berriz, negatiboak irudikatzen dira. Beraz, hondakin nahastuen frakzioaren jaitsiera positibotzat hartzen da, baina ez da gauza bera gertatzen bereiz bildutako hondakinen kopuruarekin.

2019/1004 Europako Batzordearen Betearazpen Erabakiak ezarritako irizpideari jarraituz, urte ezberdinen artean ematen diren % 10a baino gehiagoko aldaketak baloratu behar dira, aldaketa txikiagoak aldagai estokastikoengatik gauzatu daitezkeela kontuan izanez.

ARABAKO ERRIOXA	2023. urtea	2024. urtea	Konparaketa
HONDAKIN NAHASTUAK	3.849.000	4.005.080	4%
SUKALDEKO OLIOA	4.214	2.564	-39%
ONTZI ARINAK	383.044	378.849	-1%
BOLUMEN HANDIKOAK	194.901	211.479	9%
FORS	0	228.013	0%
FOGO	324.322	73.624	-77%
INAUSKETA	93.990	118.225	26%
BEIRA	661.083	618.431	-6%
PAPERA	367.033	342.405	-7%
OIHAL-HONDAKINAK	49.569	54.336	10%
TEEH	68.183	78.716	15%
ZURA	61.401	82.270	34%
BESTE HEA BATZUK	35.038	35.984	3%
ARRISKUTSUAK	19.897	15.547	-22%
GUZTIRA	6.111.675	6.245.523	2%
Biztanleak (EIN)	11.226	11.204	-0,2%
kg/bizt./urte	544,42	557,44	2%

6. taula: Hondakinen sorkuntza, 2023-2024 (balioak kg-tan)

Lurraldeko beste kuadrilla batzuetan gertatzen den antzera, 2024an hondakinen sorkuntza handitu egin da, eta horren garrantzi berezia du, hondakin nahastuen bilketa ere areagotu baita. Horrek 2018tik zegoen beherako joera hautsi egin du.

2023arekin alderatuta ikus daitekeen desberdintasunik nabarmenena biohondakinetan dago, aurreko edizioetan FOGOtzat hartu ziren biohondakinen zati bat aurten FORS gisa hartzea eragin duen kontabilitate-aldaketa bat egon baita. Ondorioz, egiazkoa ez den % 77ko jaitsiera ikus dezakegu. Aldaketa hori etxe- eta komunitate-konpostatzea FOGO (Jatorrian kudeatutako frakzio organikoa) barruan bakarrik zenbatzeagatik eman da, administrazioak ez baitu biltzen. FORS (Gaika bildutako frakzio organikoa) frakziorako, izan ere, bilketa-zerbitzua dago, esaterako kuadrillako zenbait udalerritan dagoen AAko bilketa-sistema. Guzti hori kudeaketa udalerri berean egiten den ala ez kontuan hartu gabe burutzen da.

Ondoren, udalerri bakoitzean bildutako hondakinen taula ikus daiteke. Kontuan hartu behar da frakzio gehienetan banaketa biztanleriaren arabera egin dela, udalerriaren araberako pisatze-datu zuzenik ez baitago.

ARABAKO ERRIOXA	Malueta	Eltziego	Bilar	Kripan	Bastida	Guardia	Lantziego	Lapuebla de Labarca+A39
HONDARRAK	99.843	251.447	109.222	15.169	764.044	897.833	190.919	276.731
LAND.-OLIOA, udalekoa	0	0	0	0	0	0	0	0
LAND.-OLIOA, PBM	36	119	39	21	193	181	87	107
LAND.-OLIOA, Garbigunea	0	0	0	0	0	0	0	0
ONTZI ARINAK	7.363	51.673	5.191	4.635	76.595	51.991	6.992	23.413
ONTZI ARINAK, osagarriak	484	1.590	531	296	2.605	2.460	1.140	1.430
BOL. HANDIKOAK	1.418	4.654	1.555	867	7.627	7.203	3.338	4.186
BOL. HANDIKOAK, LGG	26.700	21.160	12.240	0	0	28.220	0	0
BOL. HANDIKOAK, Garbigunea	0	0	0	0	0	0	0	0
FORS	0	173.700	0	23.400	0	0	30.913	0
FOGO, komunitatearena	0	0	2.713	0	8.088	7.528	0	4.193
FOGO, etxekoa	0	0	0	0	0	0	0	0
INAUSKETA, LGG	1.180	7.960	6.340	0	0	6.500	0	0
INAUSKETA, Garbigunea	0	0	0	0	0	0	0	0
INAUSKETA, udalekoa	0	0	0	8.680	3.325	24.920	0	0
BEIRA	14.463	61.570	9.196	9.052	117.837	198.352	25.839	18.408
PAPERA	3.192	35.115	6.384	6.384	38.307	67.037	19.153	28.730
PAPERA, Garbigunea	0	0	0	0	0	0	0	0
PAPERA, kuadrilla	0	0	0	0	0	7.640	0	0
PAPERA, osagarriak	52	171	57	32	280	264	123	154
OIHAL-HONDAKINAK	1.306	4.285	1.431	799	7.022	6.631	3.073	3.854
BERRERAB., Garbigunea	0	0	0	0	0	0	0	0
TEEH, PBM	79	259	84	47	421	396	190	233
TEEH, Garbigunea	0	0	0	0	0	0	0	0
TEEH, pribatua		562		84		12.104	925	21
ZURA, Garbigunea	0	0	0	0	0	0	0	0
ZURA, osagarriak	75	245	82	46	401	378	175	220
BESTE HEA BATZUK, PBM	12	39	13	7	63	59	28	35
BESTE HEA BATZUK, Garbigunea	0	0	0	0	0	0	0	0
BESTE HEA BATZUK, kuadrilla (plastikoa)	0	0	0	0	0	1.800	0	0
ARRISKUTSUAK, PBM	163	534	173	96	868	816	392	479
ARRISKUTSUAK, SIGRE	33	109	37	20	179	169	78	98
ARRISKUTSUAK, Garbigunea	0	0	0	0	0	0	0	0
GUZTIRA	156.399	615.192	155.288	69.635	1.027.855	1.322.482	283.365	362.292
Biztanleak (EIN, 2024)	291	955	319	178	1.565	1.478	685	859
kg/bizt./urte	537,45	644,18	486,80	391,21	656,78	894,78	413,67	421,76
Hondakin nahastuak	64%	41%	70%	22%	74%	68%	67%	76%
Bilketa bereizia	36%	59%	30%	78%	26%	32%	33%	24%
Birziklapena + Berrerab. prestak.	35%	58%	30%	76%	26%	33%	34%	24%

7. a. taula: Hondakinen sorkuntza udalerrien arabera, 2024 (balioak kg-tan)

ARABAKO ERRIOXA	Leza	Moreda Araba	Nabaridas	Oion	Samaniego	Villabuena Araba	Ekora	ARABAKO ERRIOXA
HONDARRAK	109.003	56.207	52.640	862.258	134.042	114.307	71.415	4.005.080
LAND.-OLIOA, udalekoa	0	0	0	0	0	0	0	0
LAND.-OLIOA, PBM	27	26	24	0	38	35	31	964
LAND.-OLIOA, Garbigunea	0	0	0	1.600	0	0	0	1.600
ONTZI ARINAK	12.289	2.754	4.079	74.344	24.684	11.918	2.278	360.199
ONTZI ARINAK, osagarriak	350	358	318	5.681	483	483	441	18.650
BOL. HANDIKOAK	1.023	1.048	931	16.632	1.413	1.413	1.291	54.599
BOL. HANDIKOAK, LGG	10.780	0	11.600	0	0	0	0	110.700
BOL. HANDIKOAK, Garbigunea	0	0	0	46.180	0	0	0	46.180
FORS	0	0	0	0	0	0	0	228.013
FOGO, komunitatearena	3.764	0	1.842	29.858	8.946	0	6.692	73.624
FOGO, etxekoa	0	0	0	0	0	0	0	0
INAUSKETA, LGG	0	0	0	0	0	0	0	21.980
INAUSKETA, Garbigunea	0	0	0	17.600	0	0	0	17.600
INAUSKETA, udalekoa	7.000	840	30.240	0	0	0	3.640	78.645
BEIRA	11.749	12.550	5.275	76.418	27.466	19.395	10.861	618.431
PAPERA	6.384	3.192	3.192	67.037	15.961	12.769	6.384	319.221
PAPERA, Garbigunea	0	0	0	13.540	0	0	0	13.540
PAPERA, kuadrilla	0	0	0	0	0	0	0	7.640
PAPERA, osagarriak	38	38	34	610	52	52	47	2.004
OIHAL-HONDAKINAK	942	965	857	15.313	1.301	1.301	1.189	50.269
BERRERAB., Garbigunea	0	0	0	4.067	0	0	0	4.067
TEEH, PBM	59	56	53	0	82	77	67	2.103
TEEH, Garbigunea	0	0	0	23.345	0	0	0	23.345
TEEH, pribatua	0	0	0	39.572	0	0	0	53.268
ZURA, Garbigunea	0	0	0	79.400	0	0	0	79.400
ZURA, osagarriak	54	55	49	874	74	74	68	2.870
BESTE HEA BATZUK, PBM	9	8	8	0	12	11	10	314
BESTE HEA BATZUK, Garbigunea	0	0	0	33.870	0	0	0	33.870
BESTE HEA BATZUK, kuadrilla (plastikoa)	0	0	0	0	0	0	0	1.800
ARRISKUTSUAK, PBM	122	115	109	0	169	158	138	4.332
ARRISKUTSUAK, SIGRE	24	25	22	391	33	33	30	1.281
ARRISKUTSUAK, Garbigunea	0	0	0	9.934	0	0	0	9.934
GUZTIRA	163.617	78.237	111.273	1.418.524	214.756	162.026	104.582	6.245.523
Biztanleak (EIN, 2024)	210	215	191	3.413	290	290	265	11.204
kg/bizt./urte	779,13	363,89	582,58	415,62	740,54	558,71	394,65	557,44
Hondakin nahastuak	67%	72%	47%	61%	62%	71%	68%	64%
Bilketa bereizia	33%	28%	53%	39%	38%	29%	32%	36%
Birziklapena + Berrerab. prestak.	33%	29%	52%	37%	37%	30%	33%	36%

8. b. taula: Hondakinen sorkuntza udalerrien arabera, 2024 (balioak kg-tan)

2.4.1. Bilketa-sistemak

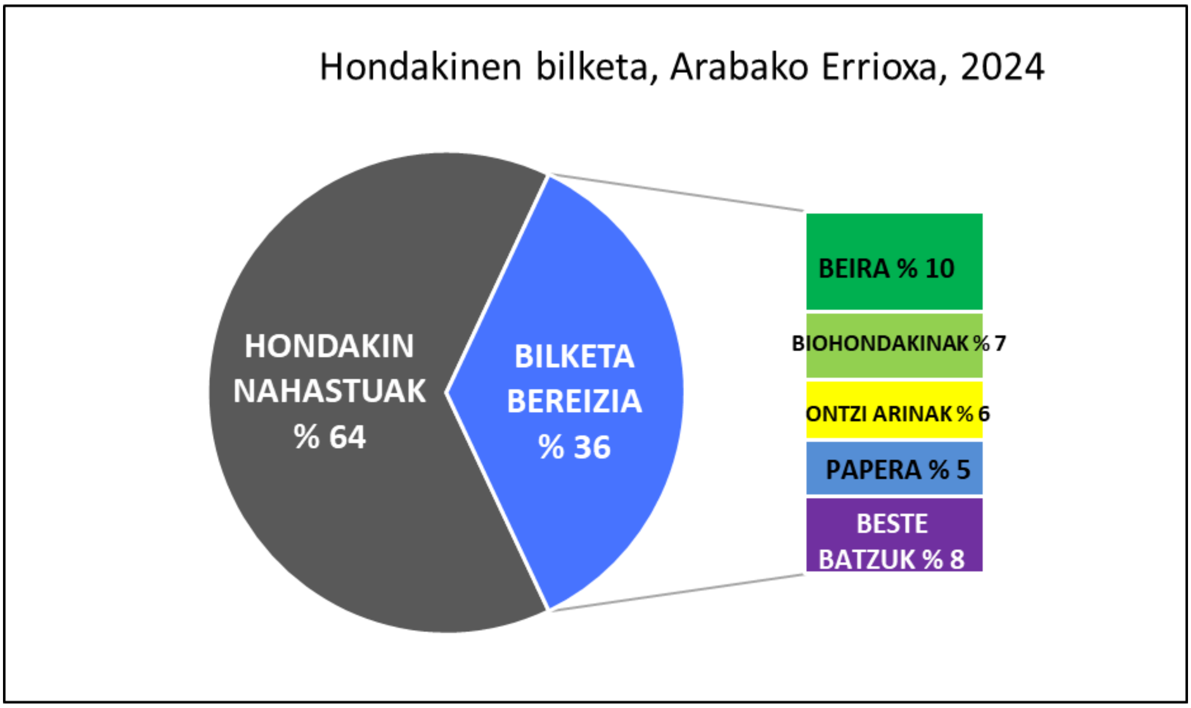

43. a. grafikoa: Bilketa-sistema bakoitzaren ehunekoa (%a pisuan)

2024. urtean, Arabako Errioxako kuadrillak % 4 hondakin nahastu gehiago bildu zituen, baina bilketa bereizien balioak, berriz, ia ez dira aldatu 2023tik. Ondorioz, 2023arekin alderatuta, hondakinen guztizko sorkuntzaren bilketa bereiziaren azken balioa jaitsi egin da. Lurraldeko bilketari buruzko daturik baxuena da.

Hala ere, kuadrilla osoak balio hori duen arren, lurralde osoan bilketa bereiziko baliorik handiena duen udalerria ere hartzen du barne: Kripan. Eredu hori koadrilako beste udalerri batzuetan ere erabiltzen da, eta gero eta biztanle gehiagori eragiten die. Horrek esan nahi du datozen urteetako datu orokorrak hobetu egingo direla.

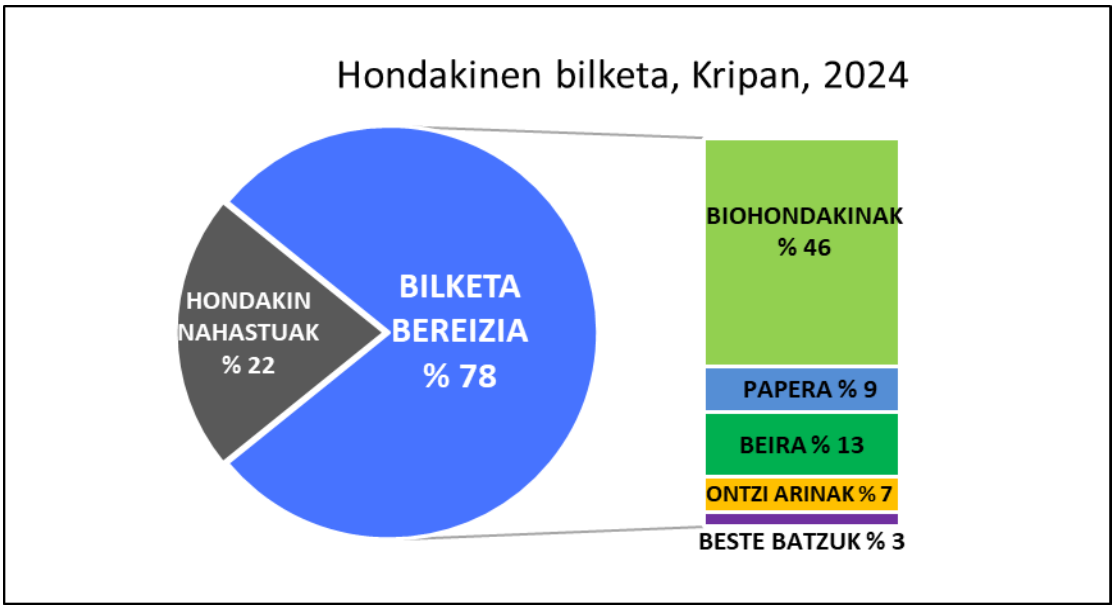

43. b. grafikoa: Bilketa-sistema bakoitzaren ehunekoa (%a pisuan)

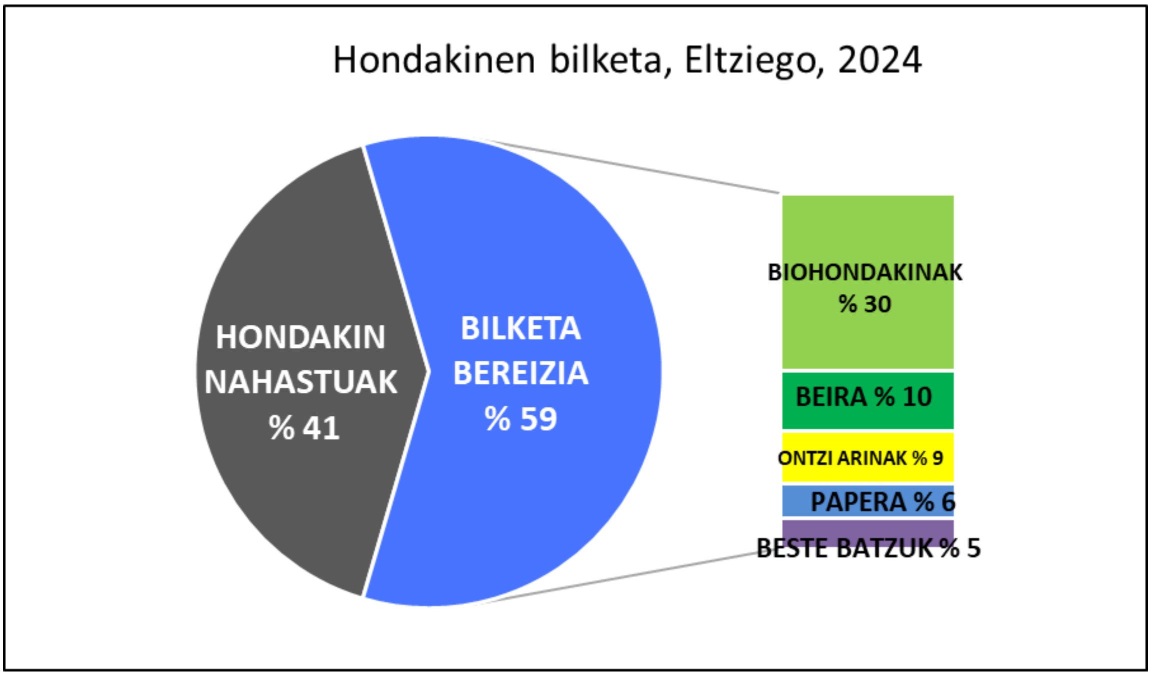

43. c. grafikoa: Bilketa-sistema bakoitzaren ehunekoa (%a pisuan)

Bi kasuetan 2024ko bilketa bereiziak 2023koarekin konparatuta behera egin duen arren (9 eta 5 puntuko jaitsierekin, hurrenez hurren), Kripanek lehen postuan jarraitzen du Arabako Lurralde Historiko osoko bilketa bereiziari dagokionez. Eltziego, aldiz, bosgarren postuan dago.

2.4.2. Bilketen bilakaera

Guardia-Arabako Errioxako kuadrillaren hondakinen sorkuntzak azken urteotako joera hautsi du, 2023. urtearekin alderatuta igo egin baita. Hala eta guztiz ere, azken urteotan baino hondakin gutxiago sortzen jarraitzen du, 2023aren salbuespenarekin, gutxieneko historikoa hura izan baitzen.

Kripan eta Eltziegon ezarritako bilketa-ereduak eragina dauka biztanleriaren % 10ean, beraz, oraindik ez da gehiengoa duen eredu bat. Eredu hori gainerako udalerrietara hedatuz gero, hondakinen bilketa guztietan izan beharko luke eragina, orain arte irudikatutako joerak hobetuz.

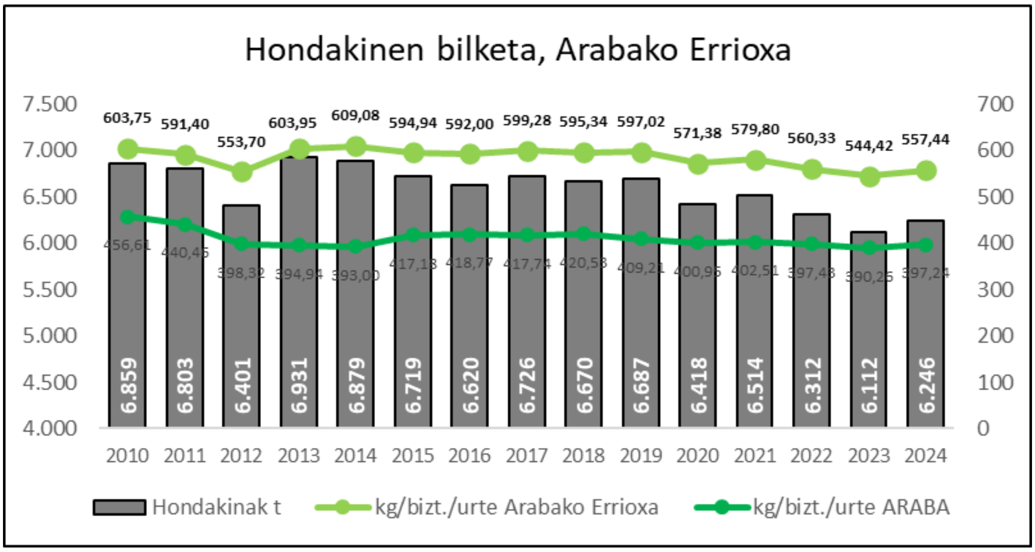

44. grafikoa: Hondakinen bilketaren historia, 2010-2024

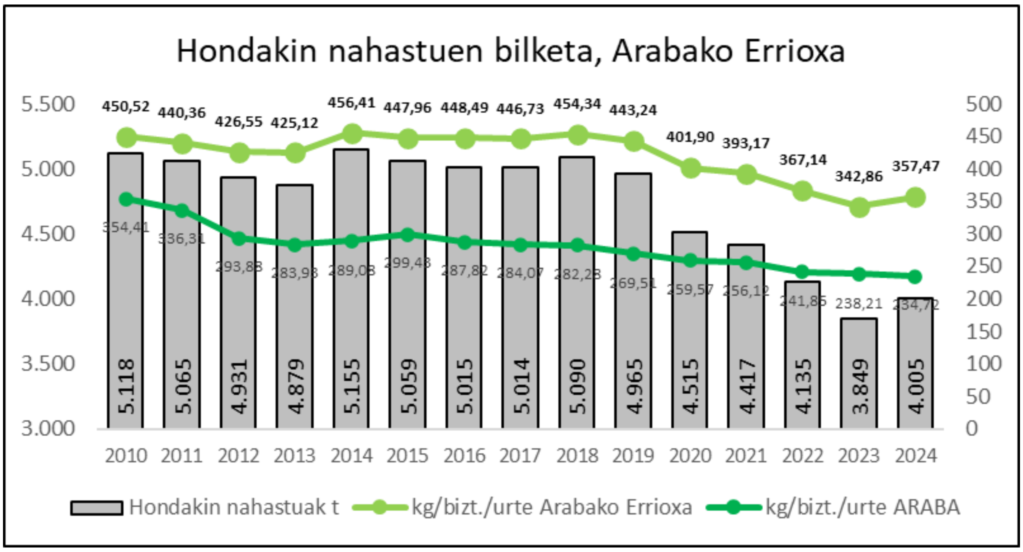

45. grafikoa: Hondakin nahastuen bilketaren historia, 2010-2024

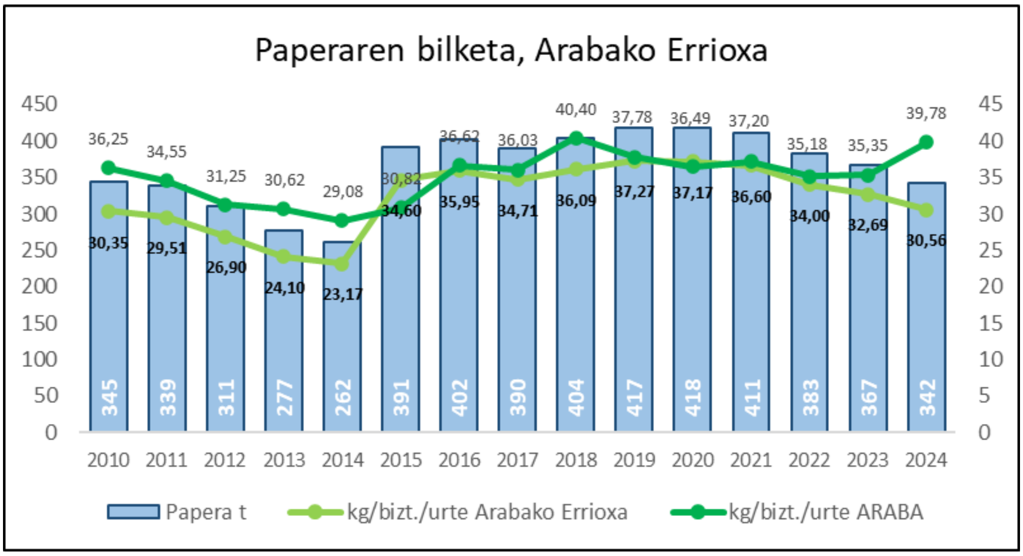

46. grafikoa: Papera-kartoiaren bilketaren historia, 2010-2024

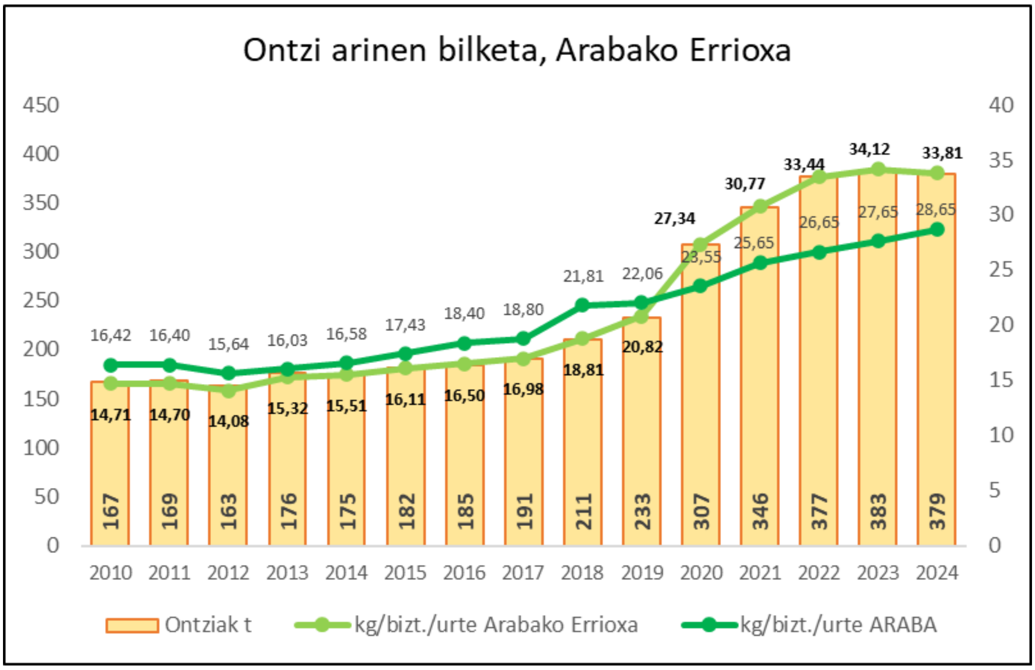

47. grafikoa: Ontzi arinen bilketaren historia, 2010-2024

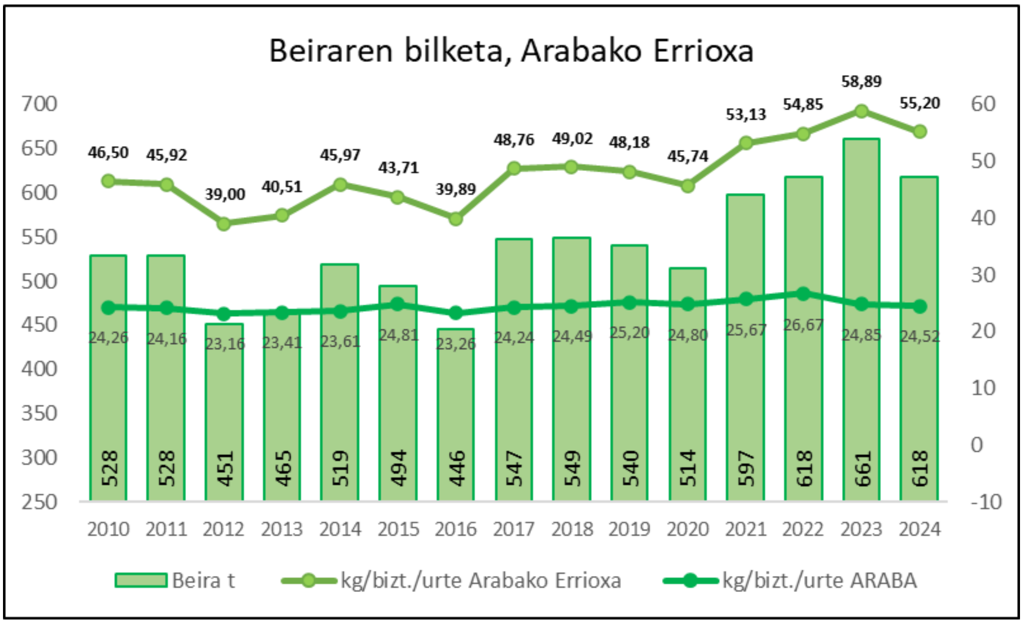

48. grafikoa: Beiraren bilketaren historia, 2010-2024

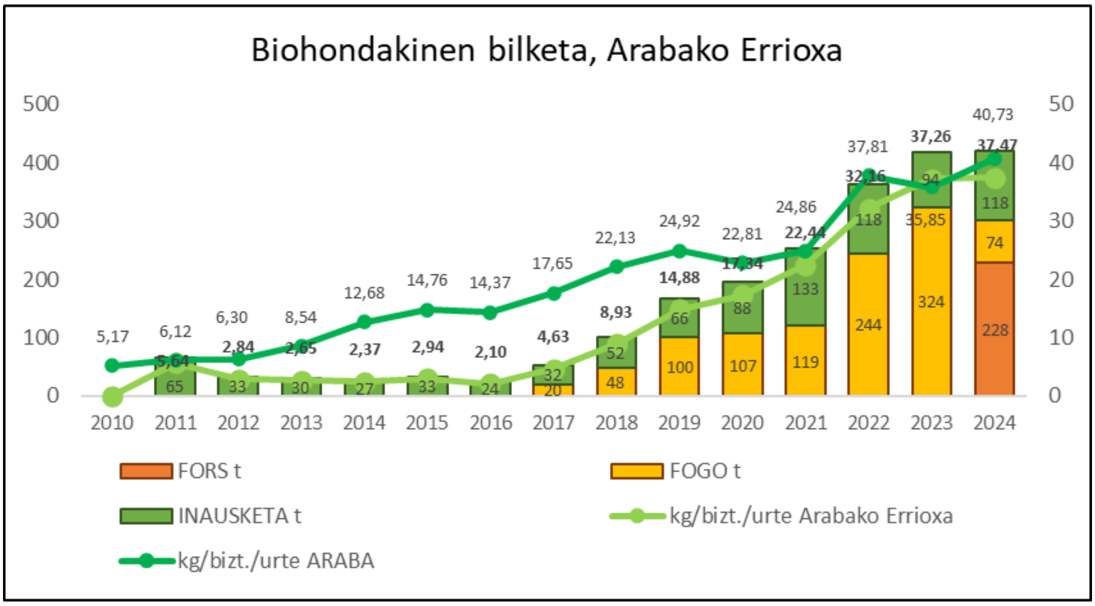

49. grafikoa: Biohondakinen bilketaren historia, 2010-2024

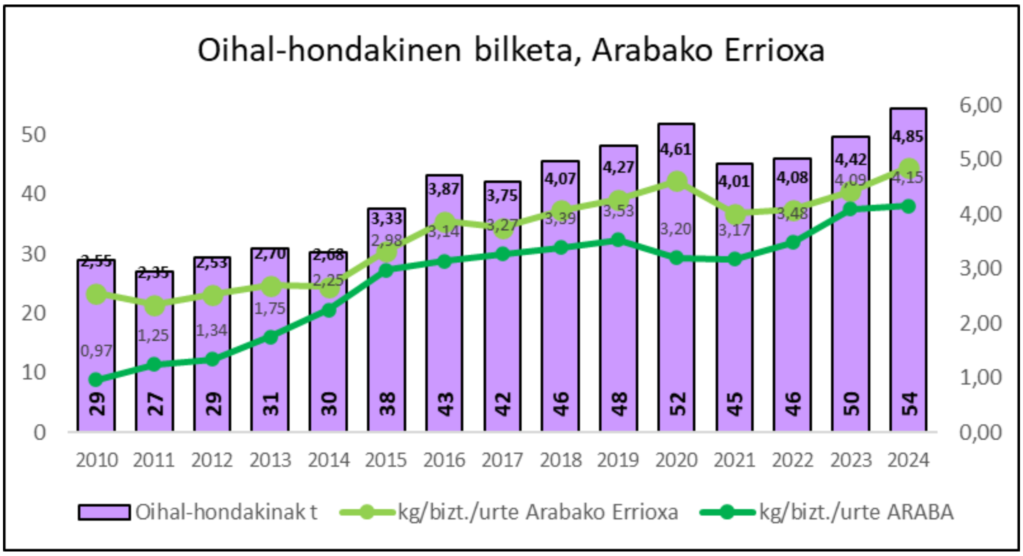

50. grafikoa: Oihal-hondakinen eta berrerabiltzekoen bilketaren historia, 2010-2024

2.4.3. Hondakinen tratamendua

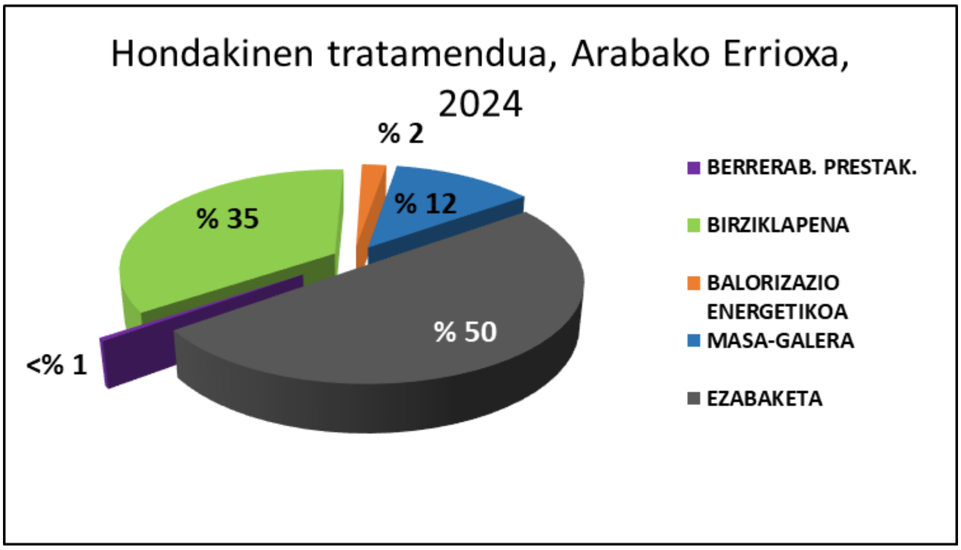

51. grafikoa: Tratamendu bereiziko frakzio bakoitzaren ehunekoa (%a pisuan)

Berriro ere, Guardia-Arabako Errioxako kuadrillan sortutako hondakin guztien birziklapen-balioa igo egin da. Hala ere, kuadrilla osoak dauka lurraldeko baliorik baxuena, bilketa bereiziaren tasa txikiaren ondorioz.

Kontraste gisa, Kripan eta Eltziegoko udalerriek lurraldeko udalerri-birziklapeneko baliorik altuenak dituzte (izan ere, Kripanen birziklapen-ehunekoa % 76koa da). Hori beren bilketa-ereduen ondorioa da, erabiltzailea identifikatzeko sistemari esker bilketa bereiziko balio altuak dituzte eta.

2.5. Arabako Lautadako kuadrilla

2024an, Arabako Lautadako kuadrillak 350 tona hondakin nahastu gutxiago sortu ditu, hau da, 2023an baino ia % 12 gutxiago. Datu positibo horri esker, kuadrillak hondakinen sorkuntzari dagokionez 2017tik duen beherako joera mantendu da.

Bilketa bereiziei dagokienez, berriz, FORS frakzioaren bilketak ez du lortu bilketa bereizitzat hartzeko beharrezkoa den ezegokien maila nahikoa. Hortaz, hondakin nahastu gisa kudeatu da. Egoera hori lehengoratzen denean, bereiz biltzen diren biohondakinen balioa nabarmen handituko da.

Honako taula honetan, 2023 eta 2024ko bilketa-datuak elkartu dira, urte batetik besterako aldaketak ingurumen-irizpideen arabera koloreztatuz. Berdez ingurumena kontuan hartuz positiboak diren aldaketak adierazten dira, eta gorriz, berriz, negatiboak irudikatzen dira. Beraz, hondakin nahastuen frakzioaren jaitsiera positibotzat hartu behar da, baina ez da gauza bera gertatzen bereiz bildutako hondakinen kopuruekin.

2019/1004 Europako Batzordearen Betearazpen Erabakiak ezarritako irizpideari jarraituz, urte ezberdinen artean ematen diren % 10a baino gehiagoko aldaketak baloratu behar dira, aldaketa txikiagoak aldagai estokastikoengatik gauzatu daitezkeela kontuan izanez.

ARABAKO LAUTADA	2023. urtea	2024. urtea	Konparaketa
HONDAKIN NAHASTUAK	3.045.503	2.692.279	-11,6%
SUKALDEKO OLIOA	1.904	1.580	-17%
ONTZI ARINAK	391.571	362.819	-7%
BOLUMEN HANDIKOAK	319.050	293.241	-8%
FORS	0	0	0%
FOGO	244.857	244.857	0%
INAUSKETA	247.554	243.000	-2%
BEIRA	431.499	380.891	-12%
PAPERA	332.818	323.000	-3%
OIHAL-HONDAKINAK	67.689	69.721	3%
TEEH	68.401	65.446	-4%
ZURA	163.637	174.617	7%
BESTE HEA BATZUK	95.179	105.112	10%
ARRISKUTSUAK	21.393	21.969	3%
GUZTIRA	5.431.055	4.978.532	-8%
Biztanleak (EIN)	12.667	12.725	0,5%
kg/bizt./urte	428,76	391,24	-9%

8. taula: Hondakinen sorkuntza, 2023-2024 (balioak kg-tan)

2024aren eta 2023aren arteko ezberdintasunik handiena hondakin nahastuen frakzioaren murrizketa nabarmena da. Horrek guztizko sorkuntzaren jaitsiera sustatzen du. Izan ere, 2023. urtearekin alderatuz gero, sorkuntza murriztu den lurraldeko kuadrilla bakarra da.

Behin ere, biohondakinen balioak aipagarriak dira. Alde batetik, erabilera-kontrolik gabeko edukiontzien bidez egindako ezegokien bilketaren balio altuaren ondorioz, FORS frakzioa hondakin nahastuen barruan kudeatu da. Beraz, ez da kopururik kontabilizatu FORS gisa. Beste alde batetik, FOGO frakzioaren kasurako, 2023an zuen balio bera erabili da, ez baita aldaketarik egin etxe- eta komunitate-konpostatzearen hornidurari dagokionez.

Ez dago informazio nahikorik bildutako sukaldeko olio-kantitatearen eta beira kopuruaren murrizketa ebaluatzeko.

Hona hemen udalerrien arabera bildutako hondakinen taula. Frakzio gehienetan, banaketa biztanleriaren arabera egin da, udalerriaren araberako pisatze-datu zuzenik ez baitago.

ARABAKO LAUTADA	Alegría-Dulantzi	Asparrena	Barrundia	Elburgo	Iruraiz-Gauna	Salvatierra/Agurain	San Millán	Zalduondo	LAUTADA
HONDARRAK	728.761	394.143	219.726	156.281	132.519	410.799	177.837	48.008	2.268.074
HONDARRAK, pneumatikoa	0	0	0	0	0	407.580	0	0	407.580
HONDARRAK, barreiatzea	0	0	7.000	9.625	0	0	0	0	16.625
HONDARRAK, bide-garbiketa (isurketa)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
HONDARRAK, pribatua (isurketa)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
LAND.-OLIOA, Garbigunea	350	0	0	0	0	535	0	0	885
LAND.-OLIOA, PBM	16	231	129	92	78	17	104	28	695
ONTZI ARINAK	74.456	40.267	22.445	15.963	13.534	41.969	18.167	4.900	231.701
ONTZI ARINAK, pneumatikoa	0	0	0	0	0	106.930	0	0	106.930
ONTZI ARINAK, osagarriak	4.945	2.681	1.463	1.069	920	8.580	1.198	323	21.179
ONTZI ARINAK, barreiatzea	0	0	1.337	1.672	0	0	0	0	3.009
BOL. HANDIKOAK, udalekoa	5.746	22.242	228	4.524	2.149	0	4.682	0	39.571
BOL. HANDIKOAK, LGG	0	23.200	75.520	0	0	0	15.140	24.480	138.340
BOL. HANDIKOAK, Garbigunea	38.700	0	0	0	0	76.630	0	0	115.330
FORS	0	0	0	0	0	0	0	0	0
FOGO, komunitatearena	0	12.800	6.754	9.000	0	0	4.928	4.015	37.497
FOGO, etxekoa	11.280	42.960	37.920	19.680	21.840	26.880	40.080	6.720	207.360
INAUSKETA (pesaketarik gabe)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
INAUSKETA, LGG		56.940	60.480	0	0	0	59.020	25.400	201.840
INAUSKETA, Garbigunea	41.160	0	0	0	0	0	0	0	41.160
BEIRA	62.331	67.093	37.323	24.493	14.221	133.152	35.018	7.260	380.891
PAPERA	53.764	61.829	13.441	16.129	8.065	94.087	18.817	2.688	268.820
PAPERA, garbigunea	20.480	0	0	0	0	31.440	0	0	51.920
PAPERA, osagarriak	528	286	156	114	98	916	128	34	2.260
OIHAL-HONDAKINAK	14.422	7.820	4.267	3.116	2.684	25.024	3.495	942	61.770
BERRERAB., Garbigunea	7.951	0	0	0	0	0	0	0	7.951
TEEH, PBM	34	504	281	200	169	37	227	61	1.513
TEEH, Garbigunea	25.534	0	0	0	17.839	0	0	0	43.373
TEEH, pribatua	10.326	8.177	0	133	1.924	0	0	0	20.560
ZURA, Garbigunea	88.000	0	0	0	0	83.380	0	0	171.380
ZURA, osagarriak	756	410	224	163	141	1.311	183	49	3.237
BESTE HEA BATZUK, PBM	5	75	42	30	25	6	34	9	226
BESTE HEA BATZUK, Garbigunea	50.926	0	0	0	0	53.960	0	0	104.886
ARRISKUTSUAK, PBM	71	1.038	579	412	349	77	469	126	3.121
ARRISKUTSUAK, SIGRE	340	184	101	74	63	590	82	22	1.456
ARRISKUTSUAK, Garbigunea	11.535	0	0	0	0	5.857	0	0	17.392
GUZTIRA	1.252.417	742.880	489.416	262.770	216.618	1.509.757	379.609	125.065	4.978.532
Biztanleak (EIN, 2024)	2.971	1.611	879	642	553	5.155	720	194	12.725
kg/bizt./urte	421,55	461,13	556,79	409,30	391,71	292,87	527,23	644,66	391,24
Hondakin nahastuak	58%	53%	46%	63%	61%	54%	47%	38%	54%
Bilketa bereizia	42%	47%	54%	37%	39%	46%	53%	62%	46%
Birziklapena + Berrerab. prestak.	39%	45%	51%	37%	38%	43%	51%	57%	44%

9. taula: Hondakinen sorkuntza udalerrien arabera, 2024 (balioak kg-tan)

2.5.1. Bilketa-sistemak

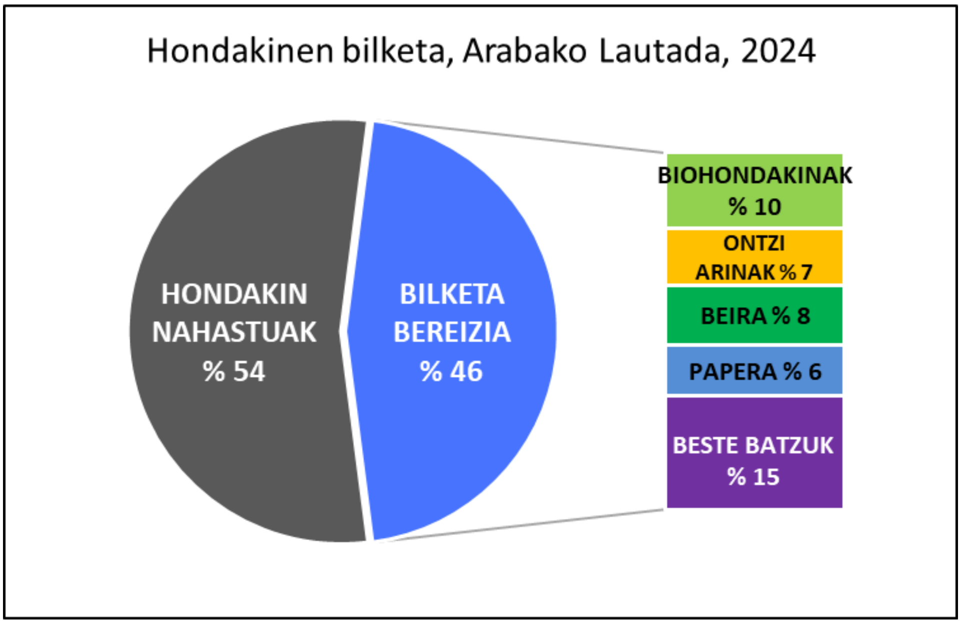

52. grafikoa: Ehunekoa bilketa-sistemen arabera (%a pisuan)

Hondakin nahastuen frakzioaren jaitsierari esker, 2024an, Arabako Lautadako kuadrillaren bilketa bereiziaren ehunekoa sortutako hondakin guztien % 46a izan da. Bilketa bereiziei arreta berezia jarriz gero, 2023arekin alderatuta balio zertxobait txikiagoa dutela ikus dezakegu: % 4 txikiagoa, hau da, 100 tona inguruko ezberdintasuna.

Biohondakinen zati bat hondakin nahastu gisa tratatu den arren, biohondakinen frakzioa, orokorrean, bereiz biltzen den frakzio nagusia da. Kalitate handiagoko biohondakinen bilketa egitea lortzen den unean, ziur aski, bilketa bereizia nabarmen handituko da.

Biohondakinekin jarraikiz, ez dago inausketaren kudeaketari buruzko daturik. Halakorik izango bagenu, baliteke bilketa bereiziaren ehunekoa igotzea, bilketa bereiziaren % 50aren helburura iritsiz, frakzioaren kontabilitatea hobeagoa izango litzatekeelako.

2.5.2. Bilketen bilakaera

Arabako Lautadako kuadrillak sorkuntzaren beherako joera berreskuratu du, eta gutxieneko historikoa izan du 2010. urtetik. Datu positibo hori, gainera, FORS frakzioa behar bezala kudeatzea lortzen denean hobetu egingo da.

Aurretiaz aipatu denez, 2023arekin alderatuta, oihal-hondakinen ehunekoa bakarrik igo da. Aztertutako gainerako frakzioek bilketa txikiagoa izan dute 2024an.

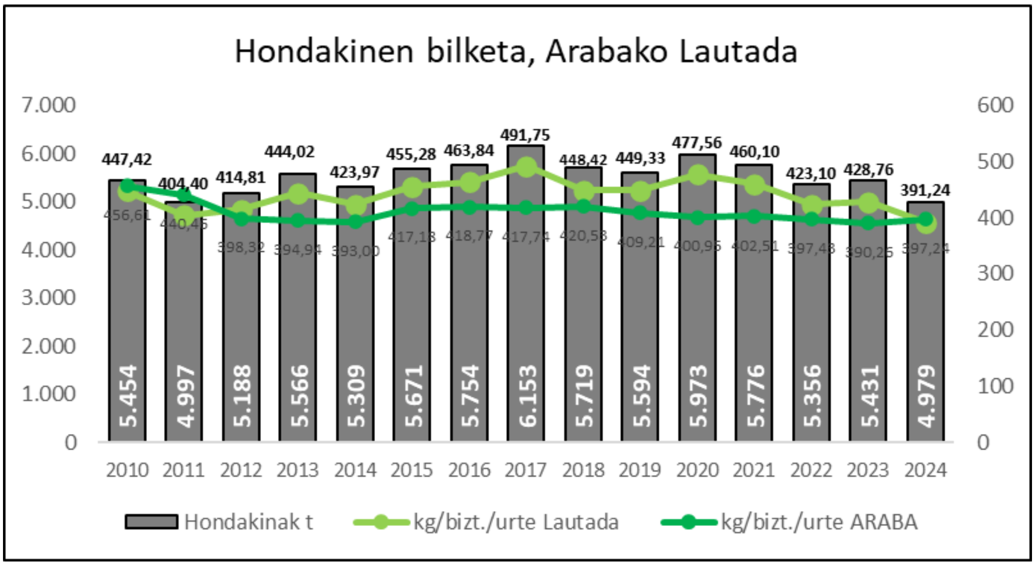

53. grafikoa: Hondakinen bilketaren historia, 2010-2024

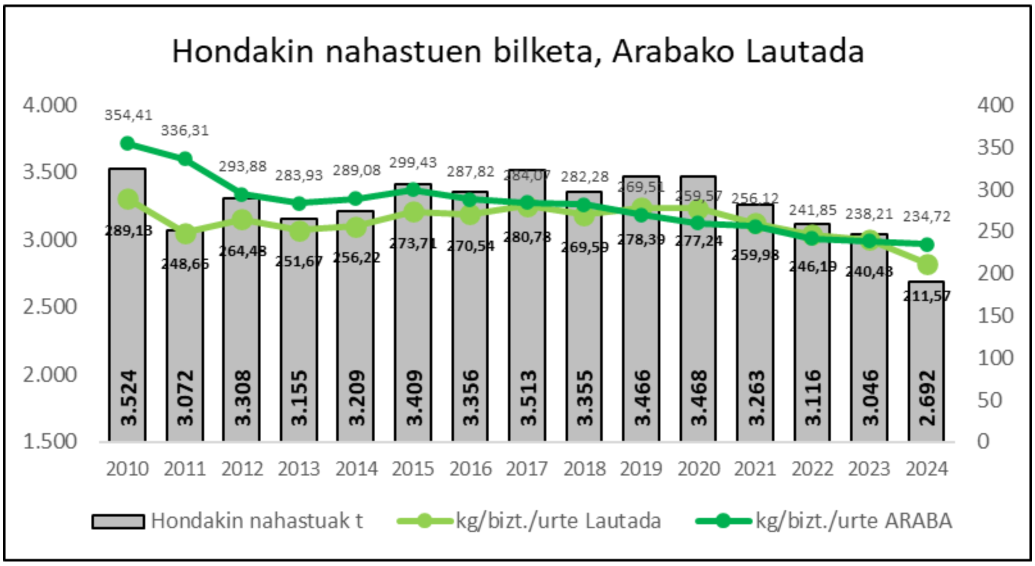

54. grafikoa: Hondakin nahastuen bilketaren historia, 2010-2024

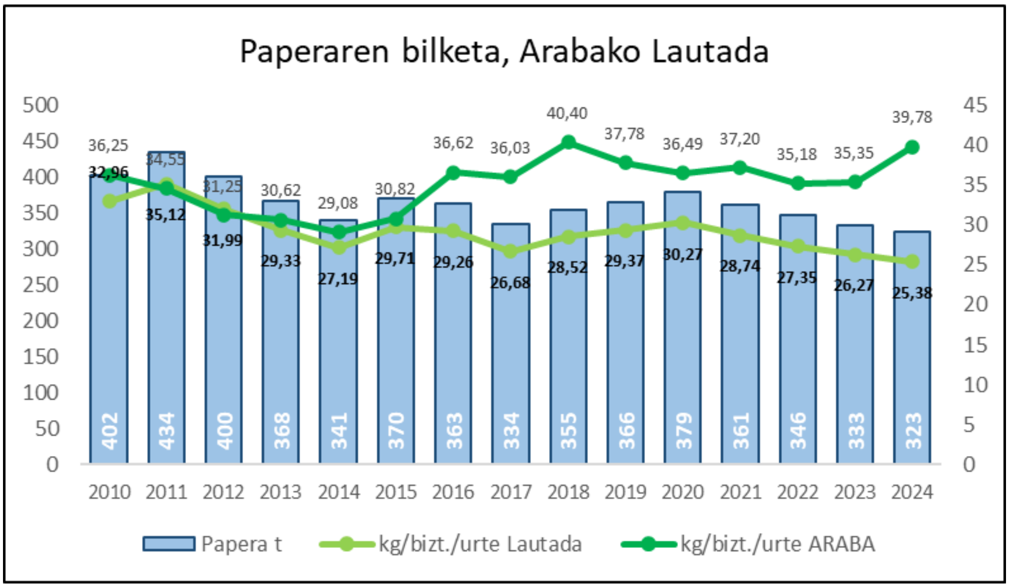

55. grafikoa: Papera-kartoiaren bilketaren historia, 2010-2024

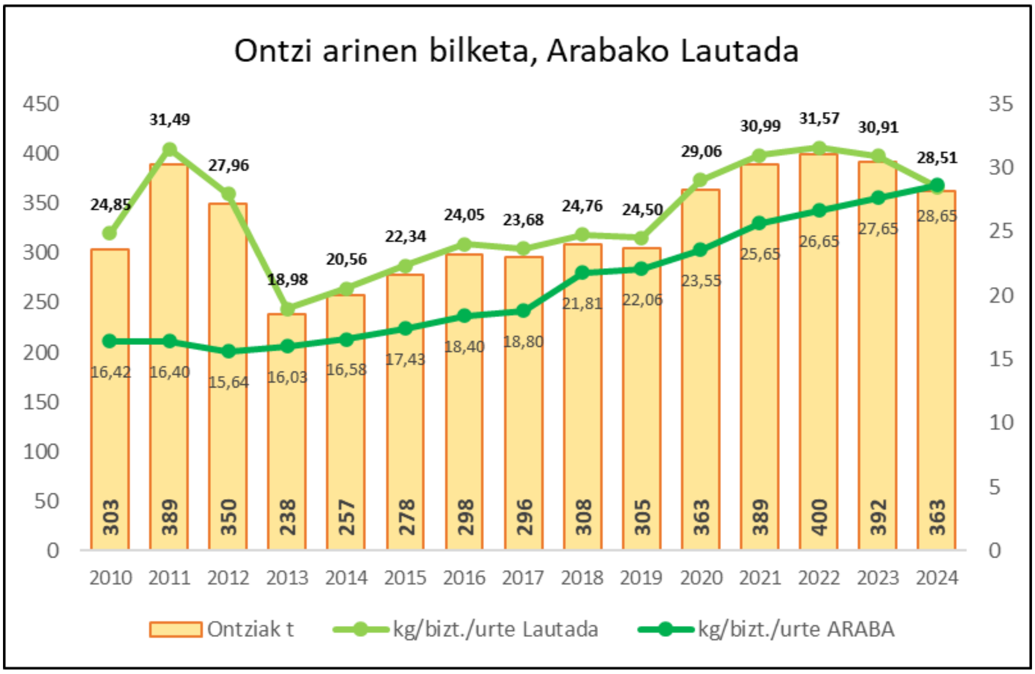

56. grafikoa: Ontzi arinen bilketaren historia, 2010-2024

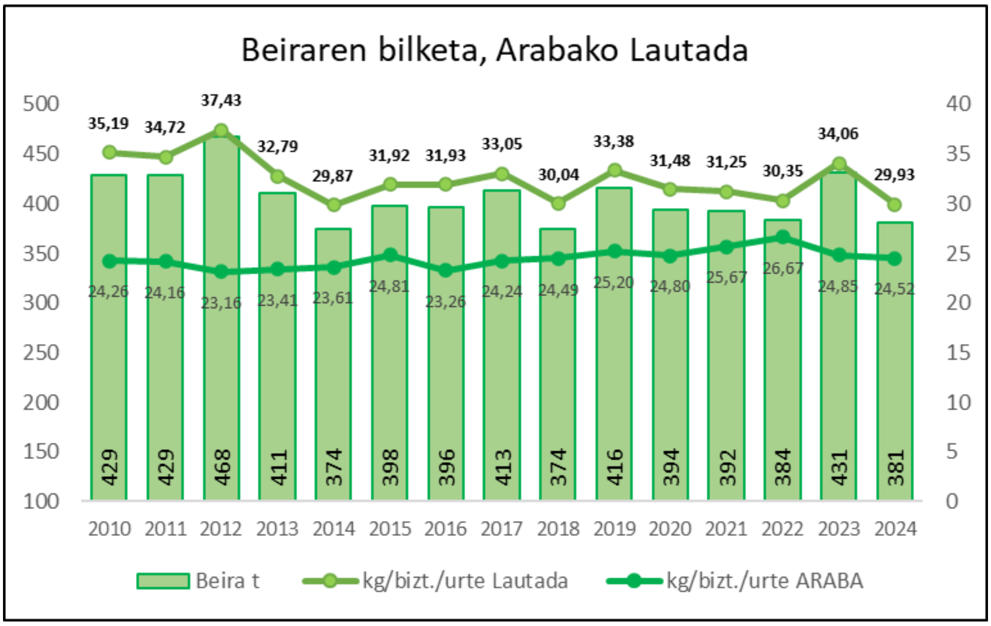

57. grafikoa: Beiraren bilketaren historia, 2010-2024

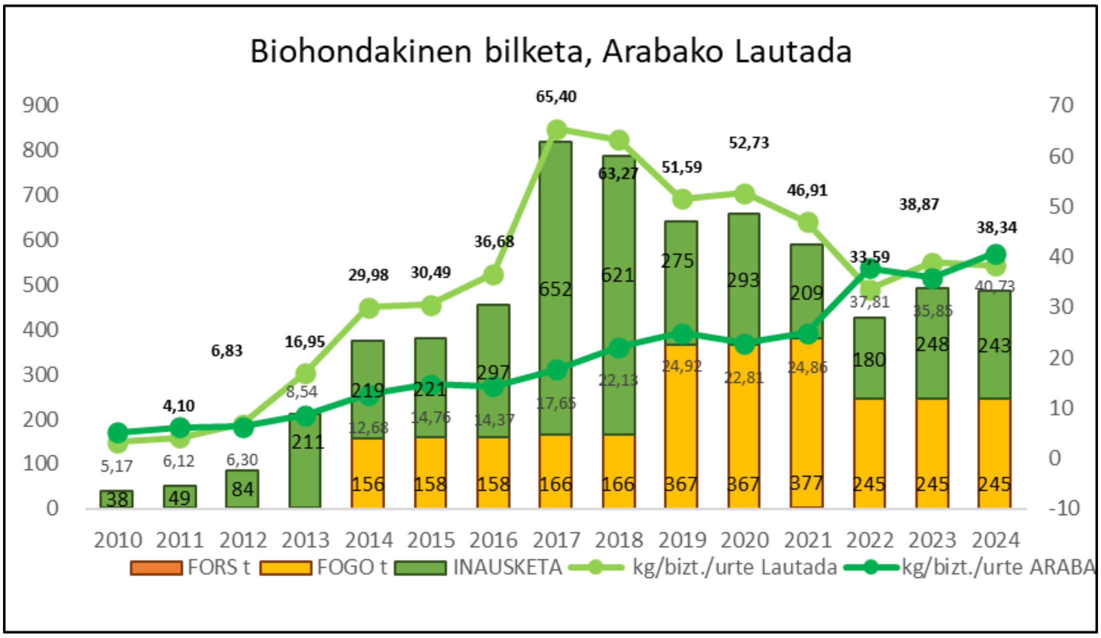

58. grafikoa: Biohondakinen bilketaren historia, 2010-2024

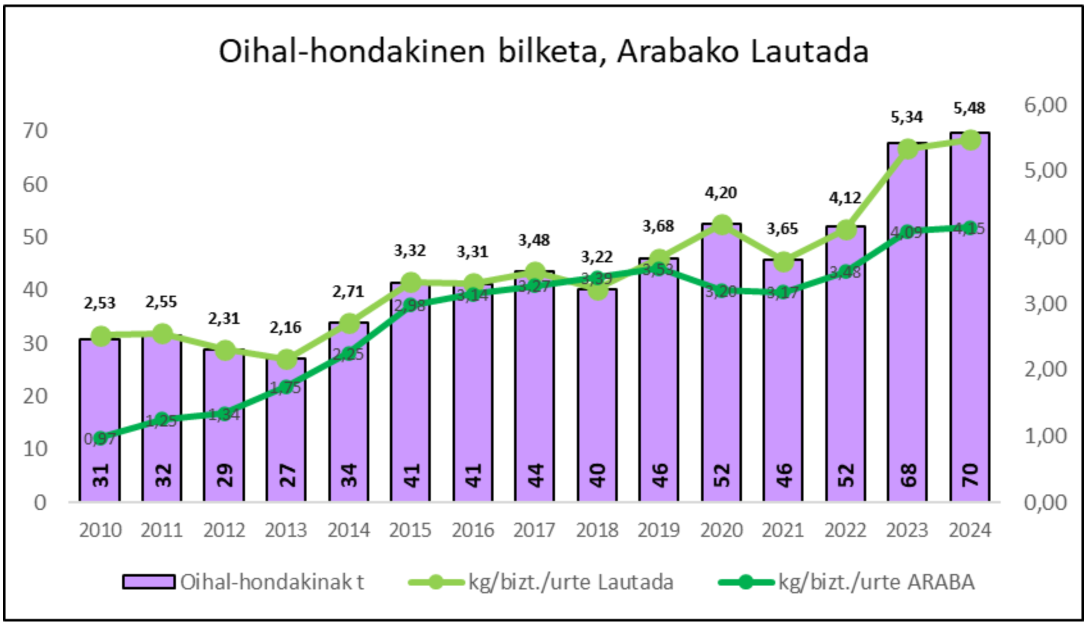

59. grafikoa: Oihal-hondakinen eta berrerabiltzekoen bilketaren historia, 2010-2024

2.5.3. Hondakinen tratamendua

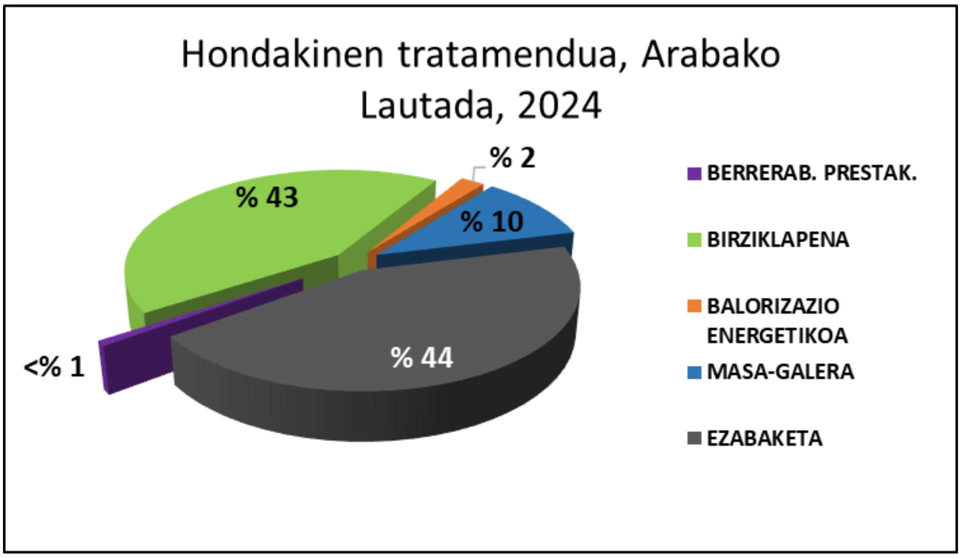

60. grafikoa: Tratamendu bereiziko frakzio bakoitzaren ehunekoa (%a pisuan)

Hainbat urtez birziklapen-tasa % 37 ingurukoa izan den arren, 2024an, balio hori % 43raino igo da Arabako Lautadako kuadrillan. Aldez aurretik aipatu den moduan, FORS frakzioa behar bezala kudeatzen denean, balio hori berriro areagotuko da.

Berriro esanda, masa-galeraren tratamendua hondakin nahastuen frakzioaren materia biodegradagarriak lurrunketa edo lixibiatu bidez galtzen duen hezetasun-galera da. Galera hori Jundizko TMB-Biocompost plantan tratamendu mekaniko-biologikoa egiterakoan ematen da.

2.6. Arabako Mendialdeko kuadrilla

2022ko gutxieneko historikoaren ondoren, 2023tik, hondakinen sorkuntza igo da Arabako Mendialdeko kuadrillan, goranzko joera ezarriz. Zorionez, frakzio bereizien gehikuntza hondakin nahastuena baino handiagoa izan da. Hortaz, datuak hobeak dira aurreko ekitaldiarekin alderatuz gero.

Honako taula honetan, 2023 eta 2024ko bilketa-datuak elkartu dira, urte batetik besterako aldaketak ingurumen-irizpideen arabera koloreztatuz. Berdez ingurumena kontuan hartuz positiboak diren aldaketak adierazten dira, eta gorriz, berriz, negatiboak irudikatzen dira. Beraz, hondakin nahastuen frakzioaren jaitsiera positibotzat hartu behar da, baina ez da gauza bera gertatzen bereiz bildutako hondakinen kopuruekin.

2019/1004 Europako Batzordearen Betearazpen Erabakiak ezarritako irizpideari jarraituz, urte ezberdinen artean ematen diren % 10a baino gehiagoko aldaketak baloratu behar dira, aldaketa txikiagoak aldagai estokastikoengatik gauzatu daitezkeela kontuan izanez.

ARABAKO MENDIALDEA	2023. urtea	2024. urtea	Konparaketa
HONDAKIN NAHASTUAK	1.073.559	1.081.479	1%
SUKALDEKO OLIOA	1.989	1.188	-40%
ONTZI ARINAK	103.782	102.625	-1%
BOLUMEN HANDIKOAK	186.940	193.410	3%
FORS	0	0	0%
FOGO	72.700	63.675	-12%
INAUSKETA	114.790	128.340	12%
BEIRA	167.326	186.890	12%
PAPERA	76.778	75.360	-2%
OIHAL-HONDAKINAK	15.541	17.626	13%
TEEH	15.207	22.880	50%
ZURA	35.230	42.397	20%
BESTE HEA BATZUK	13.836	28.924	109%
ARRISKUTSUAK	6.509	6.771	4%
GUZTIRA	1.884.187	1.951.565	4%
Biztanleak (EIN)	3.117	3.139	1%
kg/bizt./urte	604,49	621,72	3%

10. taula: Hondakinen sorkuntza, 2023-2024 (balioak kg-tan)

Lehenago aipatutakoaren arabera, sorkuntza handitu egin da, batez ere bilketa bereizia ere handiagoa izan delako, 2023arekin konparatuta % 7a igo baita. Frakzio batzuen bilketaren hazkundea (beste HEA batzuk, zura, hondakin arriskutsuak, etab.), dirudienez, Kanpezu-Arabako Mendialdean garbigunea gehiago erabiltzearen ondorioa da, 2024. urtean biztanleen % 14ak erabili baitu. TEEH, inausketa, beira eta oihal-hondakinen frakzioen gehikuntzak baloratzea zaila da, dagozkien bilketa-sistemetan ez delako aldaketarik egon.

Beste alde batetik, sukaldeko olio erabilien bilketaren jaitsiera kontabilitate-arazo bati egozten zaio, ekitaldi honetan ez baitago Arraia-Maeztuko udalerriko edukiontzien bidezko bilketari buruzko daturik. Bestalde, FOGO frakzioa ere jaitsi egin da, biohondakinen kopuru txikiagoa bildu duen komunitate-konpostatzea egiteko programa bati esker.

Hona hemen udalerrien arabera bildutako hondakinen taula. Frakzio gehienetan banaketa biztanleriaren arabera egin dela gogorarazi behar dugu, udalerriaren araberako pisatze-datu zuzenik ez baitago.

ARABAKO MENDIALDEA	Arraia-Maeztu	Bernedo	Kanpezu	Lagrán	Urizaharra	Harana	MENDIALDEA
HONDARRAK	283.204	188.113	373.815	58.570	104.048	73.729	1.081.479
LAND.-OLIOA	0	0	0	0	0	0	0
LAND.-OLIOA, PBM	154	103	49	33	57	42	438
LAND.-OLIOA, Garbigunea	0	0	750	0	0	0	750
ONTZI ARINAK	25.506	16.942	33.666	5.275	9.371	6.640	97.400
ONTZI ARINAK, osagarriak	1.368	909	1.806	283	503	356	5.225
BOL.- HANDIKOAK, LGG	35.690	78.880	10.000	0	43.760	5.720	174.050
BOL.-HANDIKOAK, Garbigunea	0	0	19.360	0	0	0	19.360
FORS	0	0	0	0	0	0	0
FOGO, komunitatearena	17.962	4.711	17.226	0	0	736	40.635
FOGO, etxekoa	9.360	2.880	5.040	2.160	2.880	720	23.040
INAUSKETA, LGG	16.180	32.640	7.360	16.660	23.500	3.360	99.700
INAUSKETA, Garbigunea	0	0	28.640	0	0	0	28.640
BEIRA	45.140	39.521	50.616	11.587	19.741	20.285	186.890
PAPERA	19.489	11.425	24.194	2.688	6.048	3.360	67.204
PAPERA, Garbigunea	0	0	7.600	0	0	0	7.600
PAPERA, osagarriak	146	97	192	30	53	38	556
OIHAL-HONDAKINAK	4.004	2.660	5.285	828	1.471	1.042	15.290
BERRERAB., Garbigunea	0	0	2.336	0	0	0	2.336
TEEH, PBM	337	224	106	71	125	91	954
TEEH, Garbigunea	0	0	18.792	0	0	0	18.792
TEEH, kuadrillla	731	486	965	151	269	190	2.792
TEEH, pribatua	0	35	0	307	0	0	342
ZURA, Garbigunea	0	0	41.600	0	0	0	41.600
ZURA, osagarriak	209	139	275	43	77	54	797
BESTE HEA BATZUK, PBM	50	33	16	11	19	14	143
BESTE HEA BATZUK, Garbigunea	0	0	28.781	0	0	0	28.781
ARRISKUTSUAK, PBM	694	461	219	147	258	187	1.966
ARRISKUTSUAK, SIGRE	94	62	124	19	35	24	358
ARRISKUTSUAK, Garbigunea	0	0	4.447	0	0	0	4.447
GUZTIRA	460.318	380.321	683.260	98.863	212.215	116.588	1.951.565
Biztanleak (EIN, 2024)	822	546	1.085	170	302	214	3.139
kg/bizt./urte	560,00	696,56	629,73	581,55	702,70	544,80	621,72
Hondakin nahastuak	62%	49%	55%	59%	49%	63%	55%
Bilketa bereizia	38%	51%	45%	41%	51%	37%	45%
Birziklapena + Berrerab. prestak.	38%	47%	43%	40%	48%	36%	42%

11. taula: Hondakinen sorkuntza udalerrien arabera, 2024 (balioak kg-tan)

2.6.1. Bilketa-sistemak

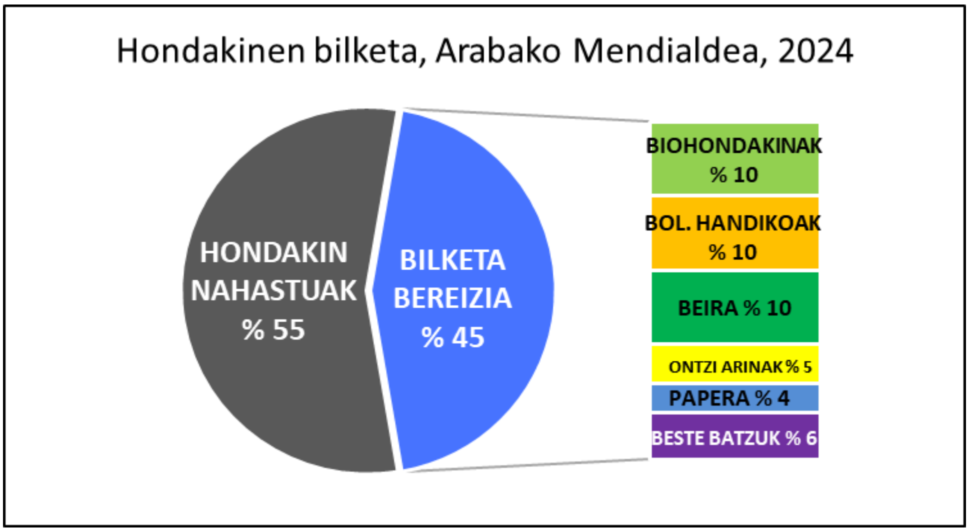

61. grafikoa: Bilketa-sistema bakoitzaren ehunekoa (%a pisuan)

Hondakin nahastuen sorkuntza apur bat igo den arren, bilketa bereiziaren ehunekoa % 45eraino handitu da. Etorkizuneko ekitaldietan biohondakinen bilketa handitzen bada, ez da zaila izango 2035erako ezarritako bilketa bereiziaren % 50eko helburua gainditzea.

Lurraldeko gainerako kuadrillak ez bezala, bolumen handiko hondakinen frakzioa garrantzitsuenetako bat bilakatu da bilketa bereizien barruan. Aipatu behar da lurraldeko bilketa osoaren % 13a landa-gune garbien (LGG) bolumen handiko eta inausketako hondakinetatik datorrela.

2.6.2. Bilketen bilakaera

2023an gertatu zen modura, hondakinen sorkuntza areagotu egin da Arabako Mendialdeko kuadrillan; horrek joera aldatu du aurreko urteekin konparatuta. Kuadrilla honek duen kg/biztanleko-urtea balio altua lurraldeko batez besteko balioa baino askoz handiagoa da. Horren arrazoia da, batez ere, kuadrillan oso biztanle gutxi erroldatu direla. Izan ere, udako bigarren bizietxe ugari daude, erroldatu gabeko biztanle mugikor ugarirekin.

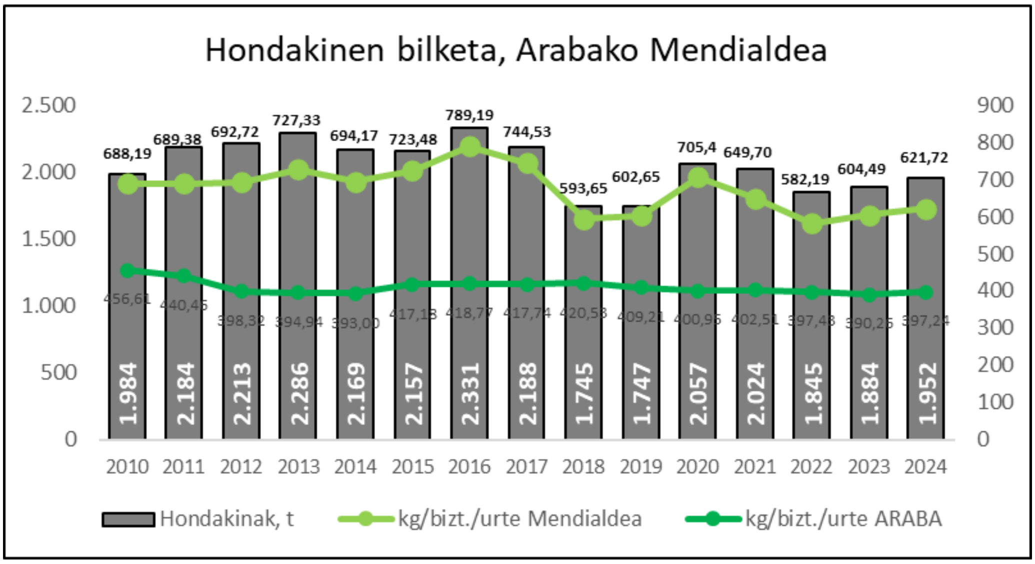

62. grafikoa: Hondakinen bilketaren historia, 2010-2024

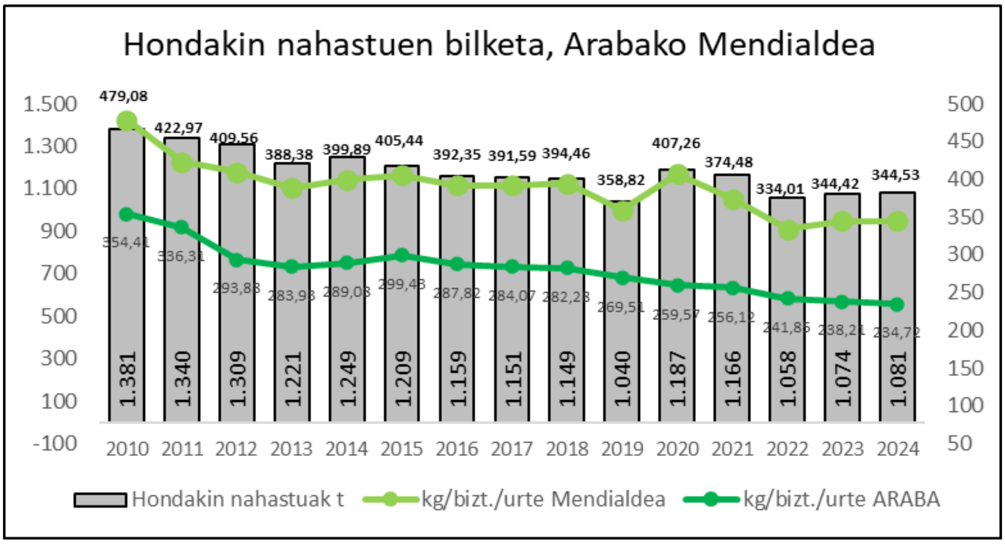

63. grafikoa: Hondakin nahastuen bilketaren historia, 2010-2024

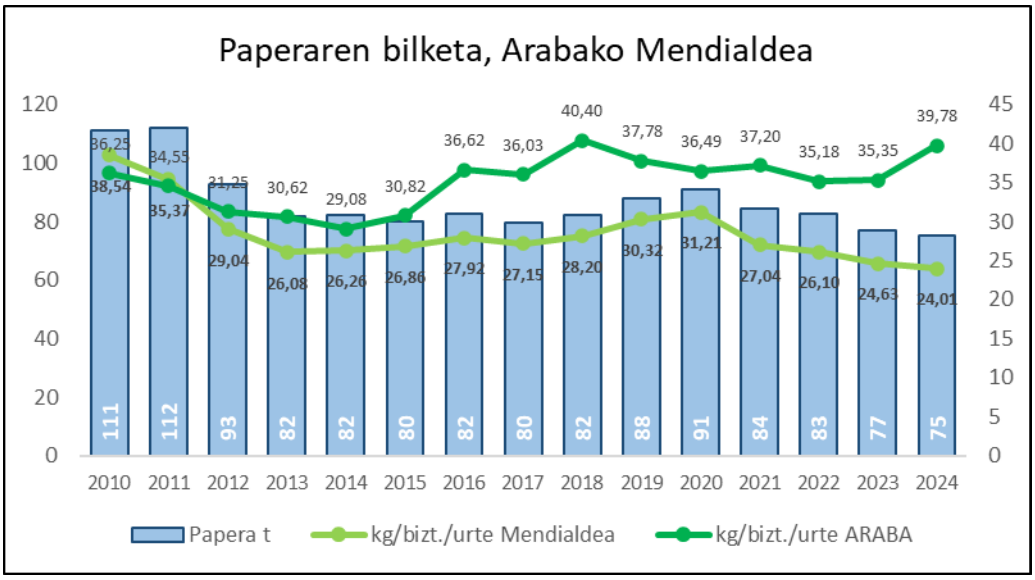

64. grafikoa: Papera-kartoiaren bilketaren historia, 2010-2024

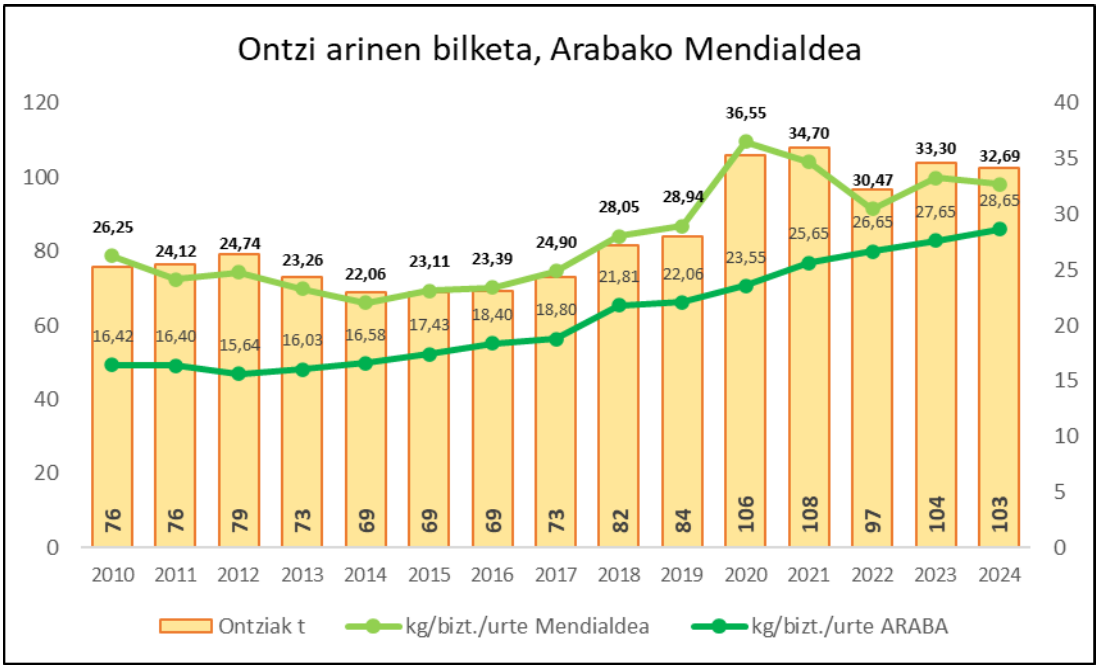

65. grafikoa: Ontzi arinen bilketaren historia, 2010-2024

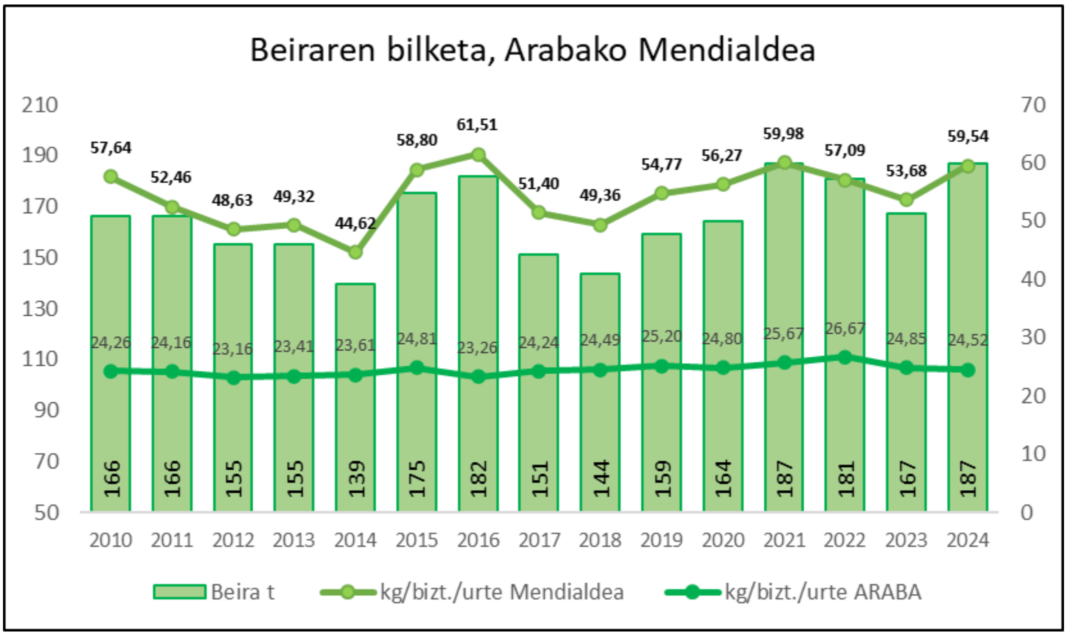

66. grafikoa: Beiraren bilketaren historia, 2010-2024

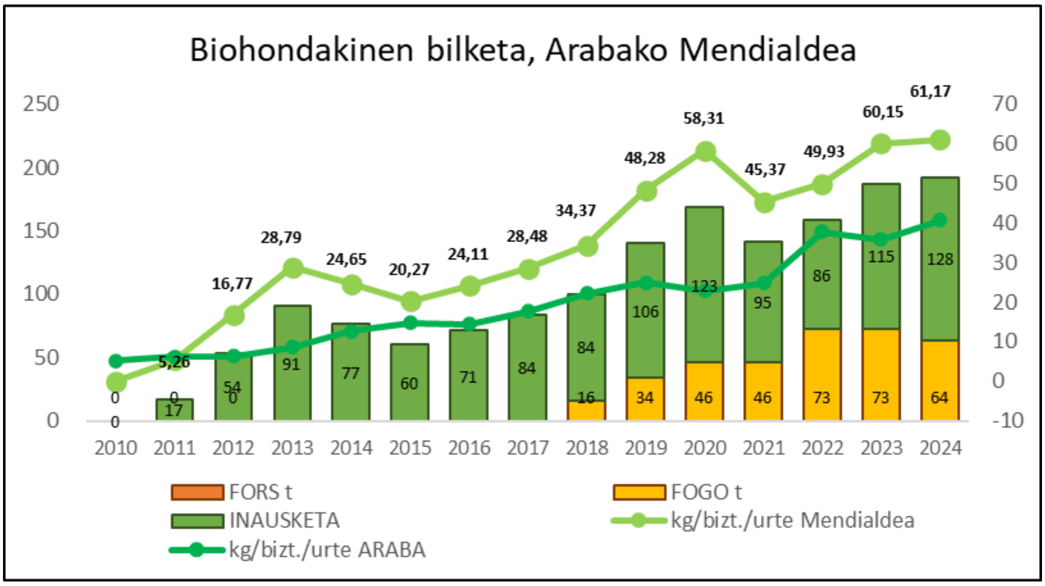

67. grafikoa: Biohondakinen bilketaren historia, 2010-2024

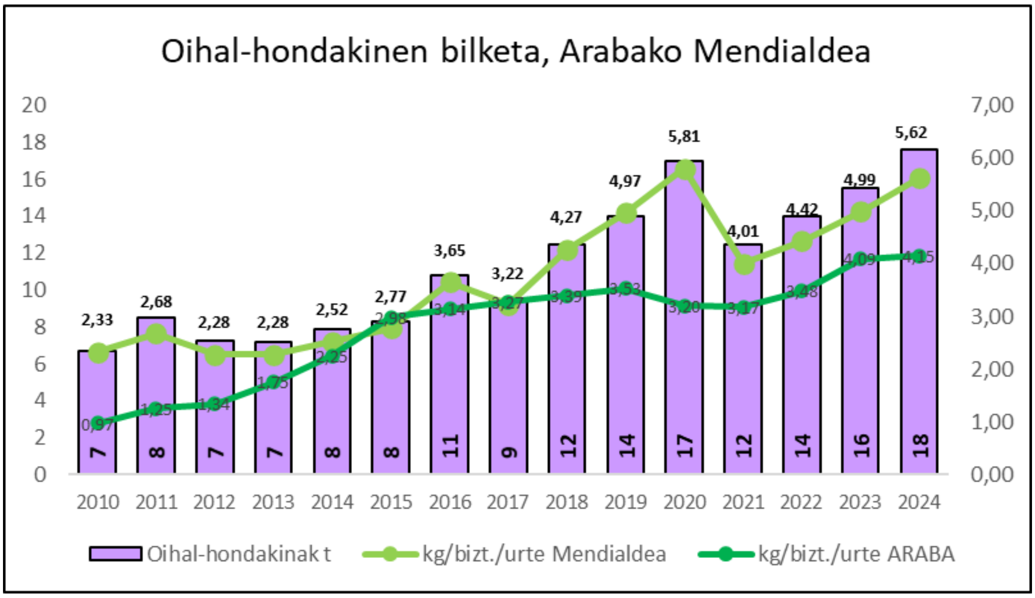

68. grafikoa: Oihal-hondakinen eta berrerabiltzekoen bilketaren historia, 2010-2024

2.6.3. Hondakinen tratamendua

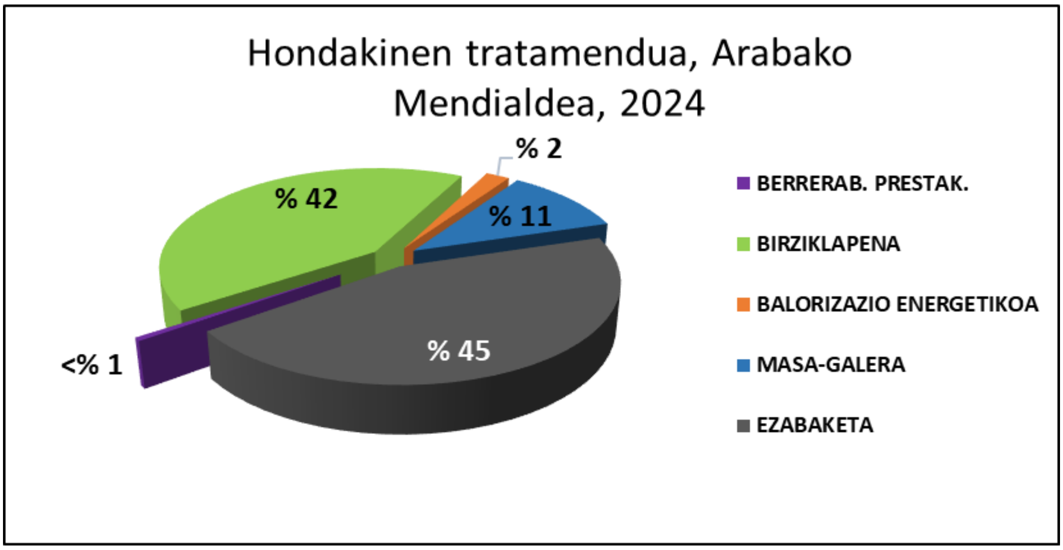

69. grafikoa: Tratamendu bereiziko frakzio bakoitzaren ehunekoa (%a pisuan)

2024. urtean bilketa bereizi handiagoa egin denez, birziklapen-balioa % 42koa izan da, hau da, 2023koa baino 7 puntu altuagoa. Gehikuntza nabarmena da eta, biohondakinen bilketa bereizi hobea eginez mantentzen bada, laster ezabaketaren uneko balioa (bildutako hondakinen % 45) gaindituko du.

Berriro esanda, masa-galeraren tratamendua hondakin nahastuen frakzioaren materia biodegradagarriak lurrunketa edo lixibiatu bidez galtzen duen hezetasun-galera da. Galera hori Jundizko TMB-Biocompost plantan tratamendu mekaniko-biologikoa egiterakoan ematen da.

2.7. Vitoria-Gasteizko kuadrilla

Vitoria-Gasteizko kuadrilla lurraldeko biztanleriaren % 75a inguru da, eta horren moduko ehunekoa duen hondakinen sorkuntza ere badauka. Hori dela eta, bertan sortzen diren hondakinen bilketa eta kudeaketak lurraldeko datu-multzoei zuzenean eragiten diete.

Kuadrilla honen garrantzia ere lurraldeko hondakinen kudeaketa-instalazio nagusiak bertan daudelako da handia. Izan ere, Vitoria-Gasteizko Udalak Jundizko TMB-Biocompost plantaren eta Gardelegi zabortegiaren kudeaketa zuzentzen du.

Vitoria-Gasteizko kuadrillak 2023an baino 2000 tona gehiago sortu ditu 2024an. Datu positiboa, hala ere, hazkunde hori batez ere bilketa bereizietan eman dela da, hondakin nahastuen sorkuntzak etengabe jaisten jarraitzen baitu. Horrek lehen aldiz bilketa bereizia % 40raino iristea ahalbidetuko du, eta mugarri hori gainerako lurraldean zehar ere hedatzen ari da, bertan ere bilketa bereiziak zifra hori gainditu baitu.

Honako taula honetan, 2023 eta 2024ko bilketa-datuak elkartu dira, urte batetik besterako aldaketak ingurumen-irizpideen arabera koloreztatuz. Berdez ingurumena kontuan hartuz positiboak diren aldaketak adierazten dira, eta gorriz, berriz, negatiboak irudikatzen dira. Beraz, hondakin nahastuen frakzioaren jaitsiera positibotzat hartu behar da, baina ez da gauza bera gertatzen bereiz bildutako hondakinen kopuruekin.

2019/1004 Europako Batzordearen Betearazpen Erabakiak ezarritako irizpideari jarraituz, urte ezberdinen artean ematen diren % 10a baino gehiagoko aldaketak baloratu behar dira, aldaketa txikiagoak aldagai estokastikoengatik gauzatu daitezkeela kontuan izanez.

Vitoria-Gasteizko kuadrillan udalerri bakar bat dagoenez, honako taula honek bere jarduera-eremuan bildutako hondakin guztiak adieraziko ditu.

VITORIA-GASTEIZ	2023. urtea	2024. urtea	Konparaketa
HONDAKIN NAHASTUAK	58.747.800	57.870.403	-1,5%
SUKALDEKO OLIOA	200.311	219.967	9,8%
ONTZI ARINAK	6.235.974	6.253.977	0,3%
BOLUMEN HANDIKOAK	3.471.269	3.590.060	3,4%
FORS	4.207.930	4.576.009	8,7%
FOGO	110.450	111.810	1,2%
INAUSKETA	3.744.347	4.462.950	19,2%
BEIRA	5.597.726	5.668.450	1,3%
PAPERA	9.588.134	11.196.201	16,8%
OIHAL-HONDAKINAK	1.007.664	1.007.638	0,0%
TEEH	1.060.264	1.176.498	11,0%
ZURA	458.882	481.920	5,0%
BESTE HEA BATZUK	173.551	136.485	-21,4%
ARRISKUTSUAK	123.264	120.839	-2,0%
GUZTIRA	94.727.566	96.873.207	2,3%
Biztanleak (EIN)	253.672	255.886	0,9%
kg/bizt./urte	373,43	378,58	1,4%

12. taula: Hondakinen sorkuntza, 2023-2024 (balioak kg-tan)

Bilketa bereiziko frakzio gehienek gehikuntza apalak izan dituzte, batez ere inausketa-, paper- eta TEEH-hondakinen bilketaren kasuetan. Inausketari dagokionez, frakzio horren kontabilitatea hobeagoari esker, 2023koa baino % 20 handiagoa den datua lortu ahal izan dugu. Paperaren kasuan, aldaketaren arrazoia hiriguneko sortzaile handien analisi hobeagoa izan da. Horri esker, bilketa nabarmen areagotu ahal izan da. Azkenik, TEEH frakzioaren bilketa sektore pribatuko bilketaren aldaketen eraginpean dagoela aipatu behar da. Beraz, ez dago analisi egokia egiteko informazio nahikoa.

Beste HEA batzuen frakzioaren jaitsiera, berriz, udal-garbiguneen erabileraren ondorioa da. Frakzio horren bilketa, hortaz, jaitsi egin da 2023. urtekoarekin konparatuz gero.

Oso nabarmena ez den arren, FORS frakzioaren hazkundea aipatu behar da, batez ere 2024an edukiontzi guztiek izan dutelako itxigailua. Ziurrenik, horrek eragina izan du biztanleriak egindako bilketan.

2.7.1. Bilketa-sistemak

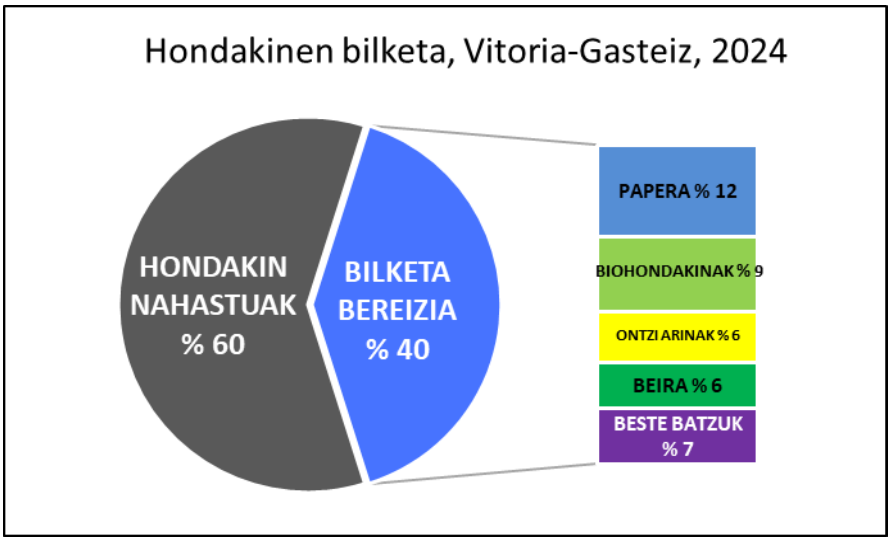

70. grafikoa: Bilketa-sistema bakoitzaren ehunekoa (%a pisuan)

Bilketa bereiziak 2023an soilik eten egin zen goranzko joera berreskuratu du, sortutako hondakin guztien % 40ra iritsiz. Paperaren bilketa da behin ere gailena; bigarren postuan, aldiz, biohondakinak daude. Hondakinen zehazketaren araberako sorkuntzaren analisia kontuan hartuta, biohondakinak dira gehien sortzen diren frakzioa. Ondorioz, berea izan beharko litzateke lehen postua bilketa bereiziei dagokienez.

2.7.2. Bilketen bilakaera

2024an, berriz ere, hondakinen sorkuntza handitu egin da Vitoria-Gasteizko kuadrillan, 2022. urtean gertatu zen modura. Hala ere, ez da gehikuntza handia izan, azken bost urteotakoen antzeko balioak mantendu baititu. Hala eta guztiz ere, aipagarria da hondakin nahastuen beherako joera ez dela eten. Horri esker, bere garrantzia urtez urte murrizten ari da.

Bilketa bereizi nagusiei dagokienez, oihal-hondakinen eta berrerabiltzekoen eta ontzi arinen frakzioek soilik izan dute jaitsiera txiki bat. Gainerako frakzioak, berriz, handitu egin dira 2023. urtearekin alderatuz gero, eta hazkunde horren arrazoia lehenago aipatutako sorkuntzaren areagotzea izan da.

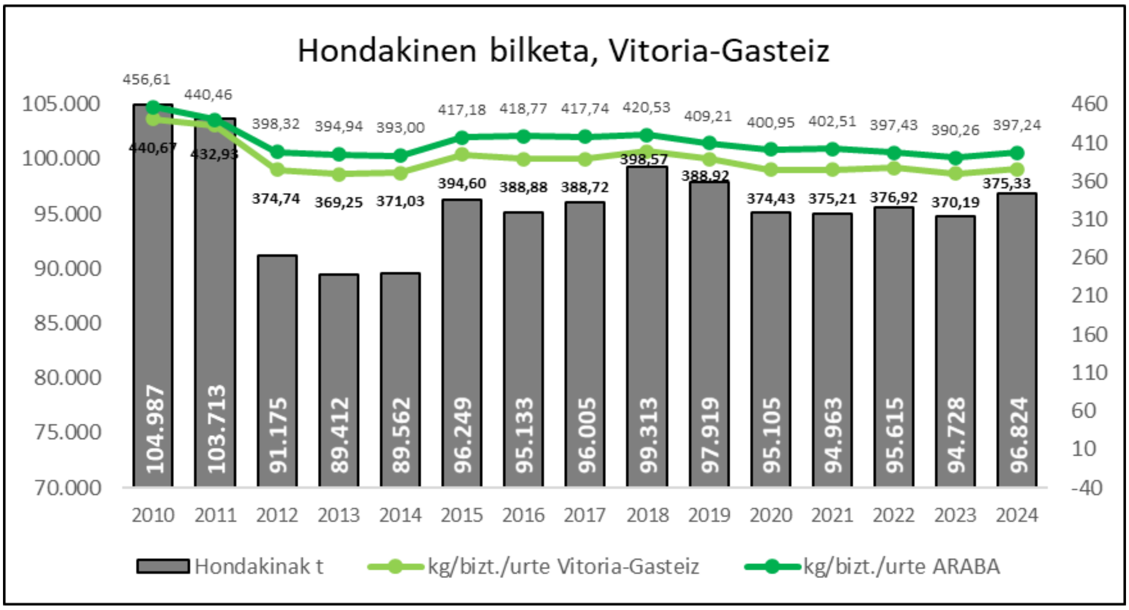

71. grafikoa: Hondakinen bilketaren historia, 2010-2024

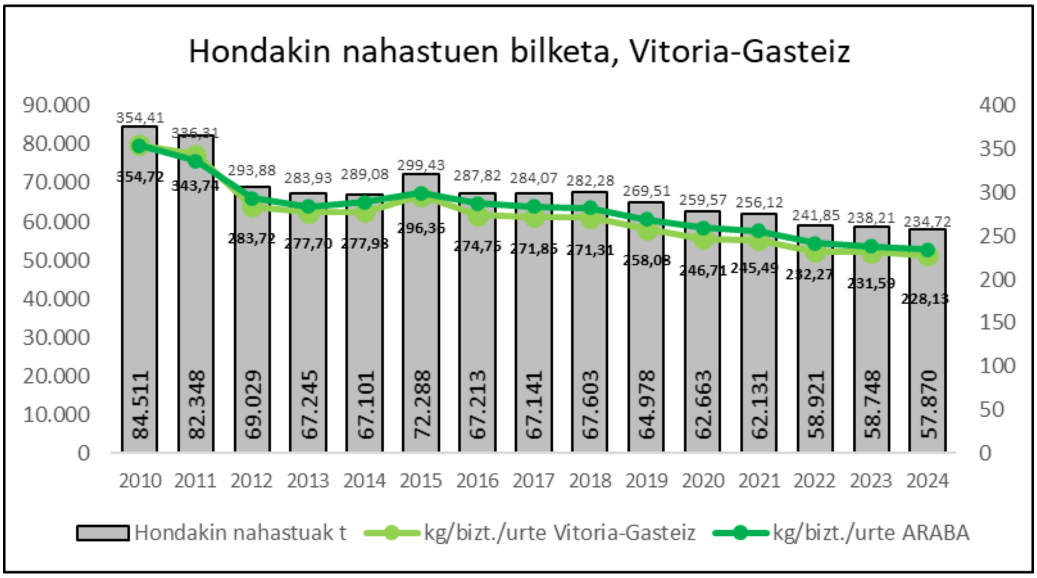

72. grafikoa: Hondakin nahastuen bilketaren historia, 2010-2024

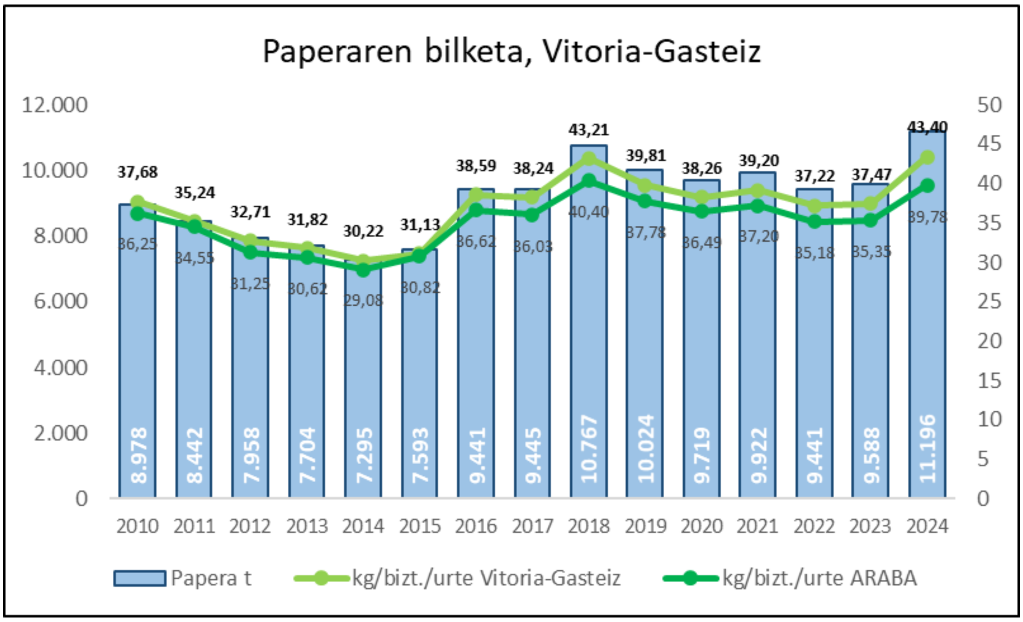

73. grafikoa: Papera-kartoiaren bilketaren historia, 2010-2024

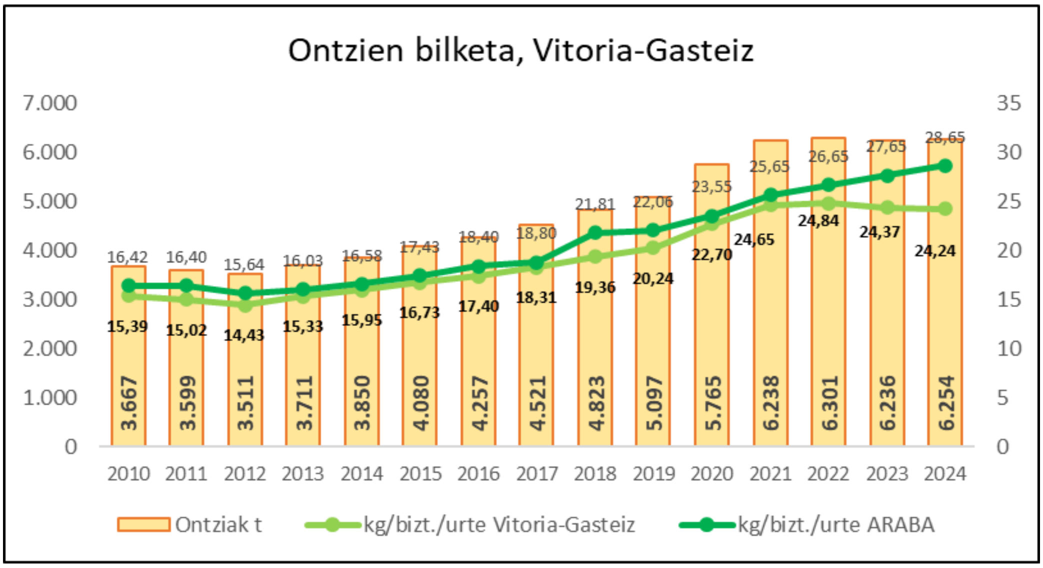

74. grafikoa: Ontzi arinen bilketaren historia, 2010-2024

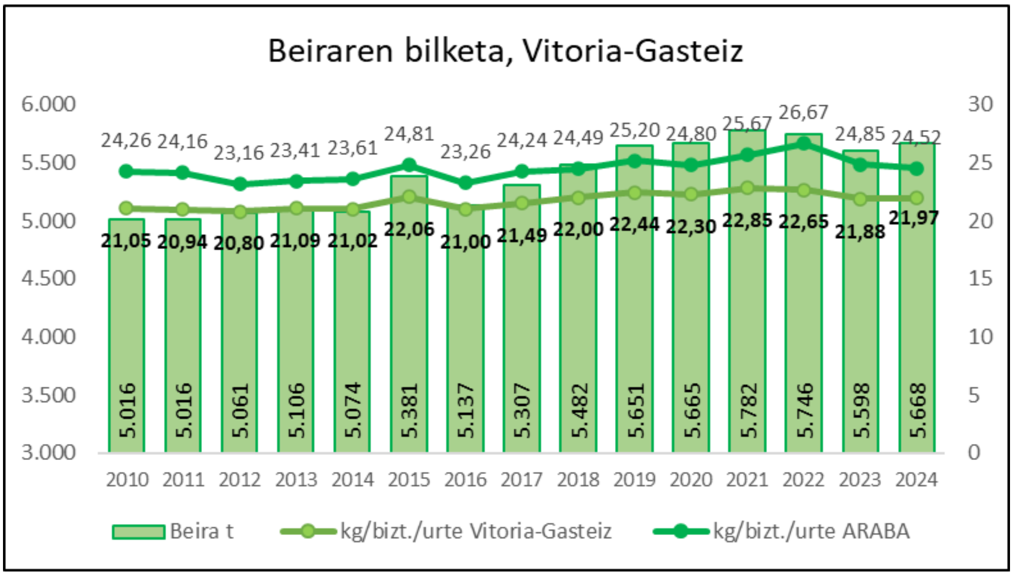

75. grafikoa: Beiraren bilketaren historia, 2010-2024

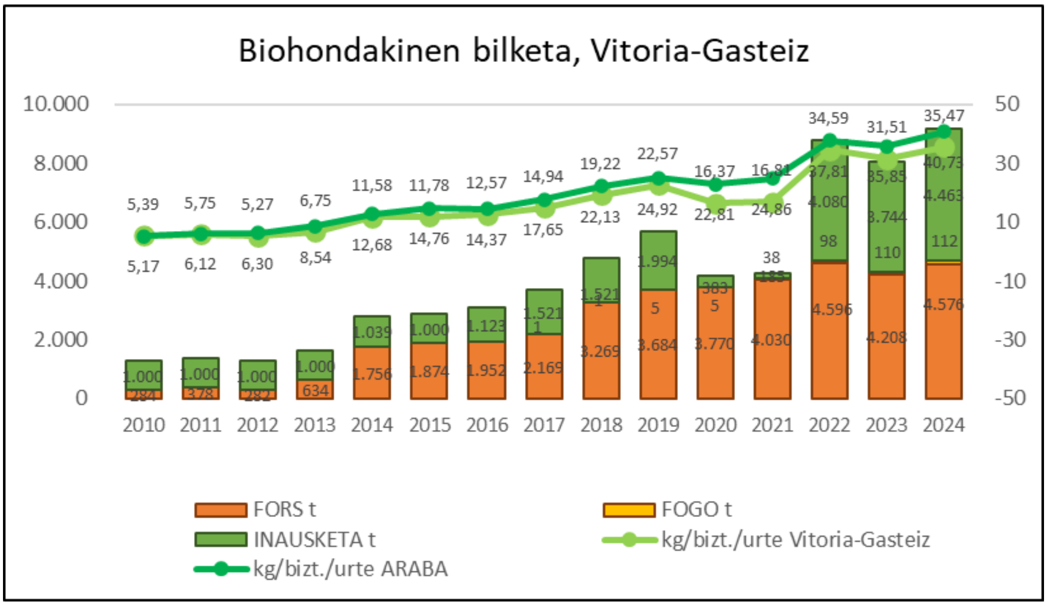

76. grafikoa: Biohondakinen bilketaren historia, 2010-2024

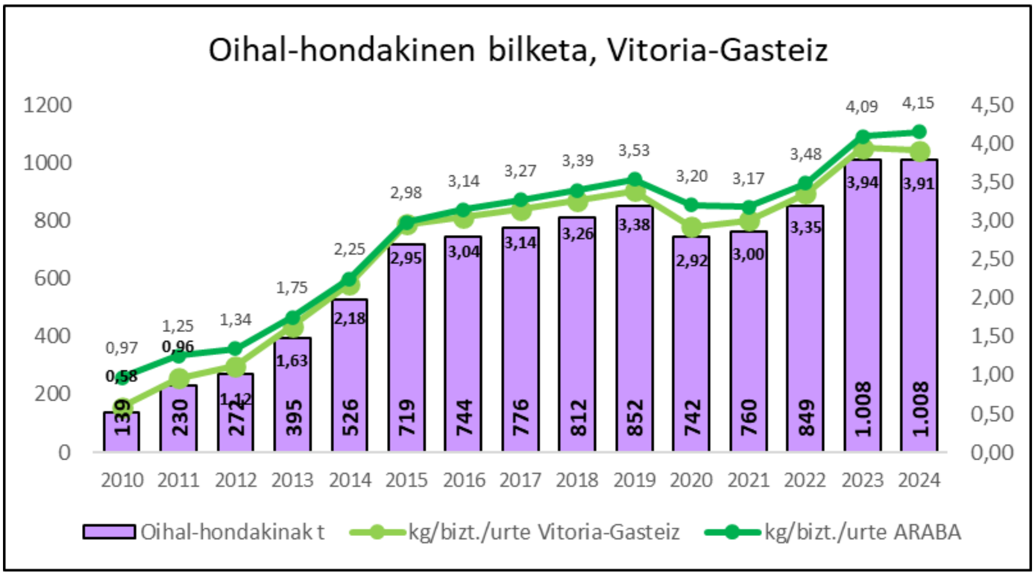

77. grafikoa: Oihal-hondakinen eta berrerabiltzekoen bilketaren historia, 2010-2024

2.7.3. Hondakinen tratamendua

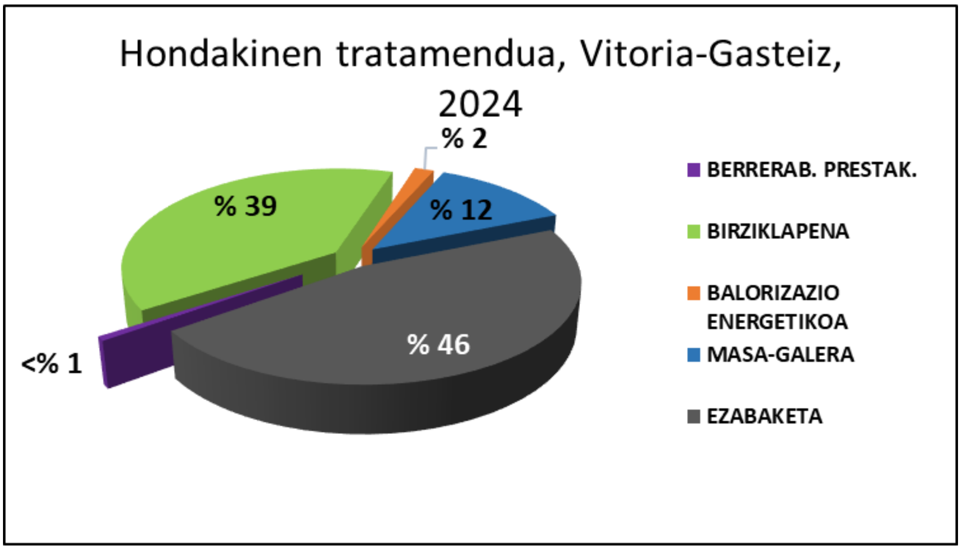

78. grafikoa: Tratamendu bereiziko frakzio bakoitzaren ehunekoa (%a pisuan)

Bilketa bereiziaren % 40rainoko gehikuntzari esker, birziklapen-tasa % 39ra iritsi ahal izan da, hau da, 2023an baino 3 puntu gehiago. Gainera, horrek bilketa bereizi hobeagoa burutzeak birziklapenaren emaitzak zuzenean hobetzen dituela frogatu du.

Berrerabiltzeko prestakuntzarekin batera, % 40raino iristen dela esan daiteke. Horrek 2025ean gainditu behar den % 55aren helburutik gertuago kokatzen du.

Berriro esanda, masa-galeraren tratamendua hondakin nahastuen frakzioaren materia biodegradagarriak lurrunketa edo lixibiatu bidez galtzen duen hezetasun-galera da. Galera hori Jundizko TMB-Biocompost plantan tratamendu mekaniko-biologikoa egiterakoan ematen da.

3. PRU2030aren helburu estrategikoak

Arabako hiri-hondakinak prebenitzeko eta kudeatzeko planak (2017- 2030) edo PRU2030ak zenbait Helburu Estrategiko (HE) ezartzen ditu interes handiko hiru arlotan: Gobernamendua, Hondakinen hierarkia eta Jasangarritasuna. Ez dugu PRU2030eko egoeraren jarraipen osoa egingo, baina Arabako Hondakinen Inbentarioak Hondakinen Hierarkiarekin lotutako helburuak balioesteko beharrezkoa den informazioa eskaintzen du:

02.HE. Prebentzioa (kuantitatiboa)

03.HE. Prebentzioa (kualitatiboa)

04.HE. Berrerabiltzeko prestakuntza

05.HE. Birziklapena

06.HE. Beste balorizazio mota bat

07.HE. Ezabaketa segurua

Sei helburu horiek PRU2030aren bilakaeraren parte bat balioztatzea ahalbidetzen duten 10 adierazle sortzen dituzte guztira. Adierazle horiek kalkulatzeko erreferentziako urtea 2016a da (aurreko plangintza aldia amaitu zen urtea), adierazlearen definizioan bertan kontrakoa adierazi ezean. Hala ere, irudikapen grafikoa estandarizatzeko 2010a erabili da oinarri-urte gisa, ***Ekonomia zirkularrerako hondakin eta lurzoru kutsatuei buruzko 7/2022 Legea***ren erreferentzia-urtea delako.

Adierazleak kalkulatzeko informazioa Arabako Hondakinen Behatokiaren datu-basearen bidez lortu da. Urte batzuetarako erregistratutako baliorik ez dagoenez, ezin izan da horien irudikapen grafikorik sortu.

Adierazle batzuk kalkulatzeko eskuragai dauden zehazketak erabili dira; horregatik, 2011 eta 2016 urteen kasuan 2011n egindako zehazketa erabili da, eta 2017. urtetik 2022. urtera, berriz, 2017aren amaieran eta 2018aren hasieran egindakoa. 2023an, 2025era arte erabiliko den erreferentziazko zehazketa berria egin zen. 2025. urtean, aldiz, beste zehazketa bat burutuko da.

Kasu batzuetan, erreferentziazko zehazketaren aldaketa dela-eta, ondoko urteen arteko alde handia dago, baina kontraste hori ez dauka erlaziorik kudeaketa-ereduarekin, baizik eta erreferentziazko zehazketaren aldaketarekin.

02.HE. Prebentzioa (kuantitatiboa)

2030ean sortutako hiri-hondakinen pisua % 15etik gora murriztea, 2016an sortutakoen pisuaren aldean. Helburu horri, 7/2022 Legearen helburuak gehitu zaizkio, hau da, 2010arekin alderatuta 2025erako hiri-hondakinen pisua % 13a eta 2030erako % 15a murriztea.

1. adierazlea

ALHn sortutako hiri-hondakinen guztizko pisua.

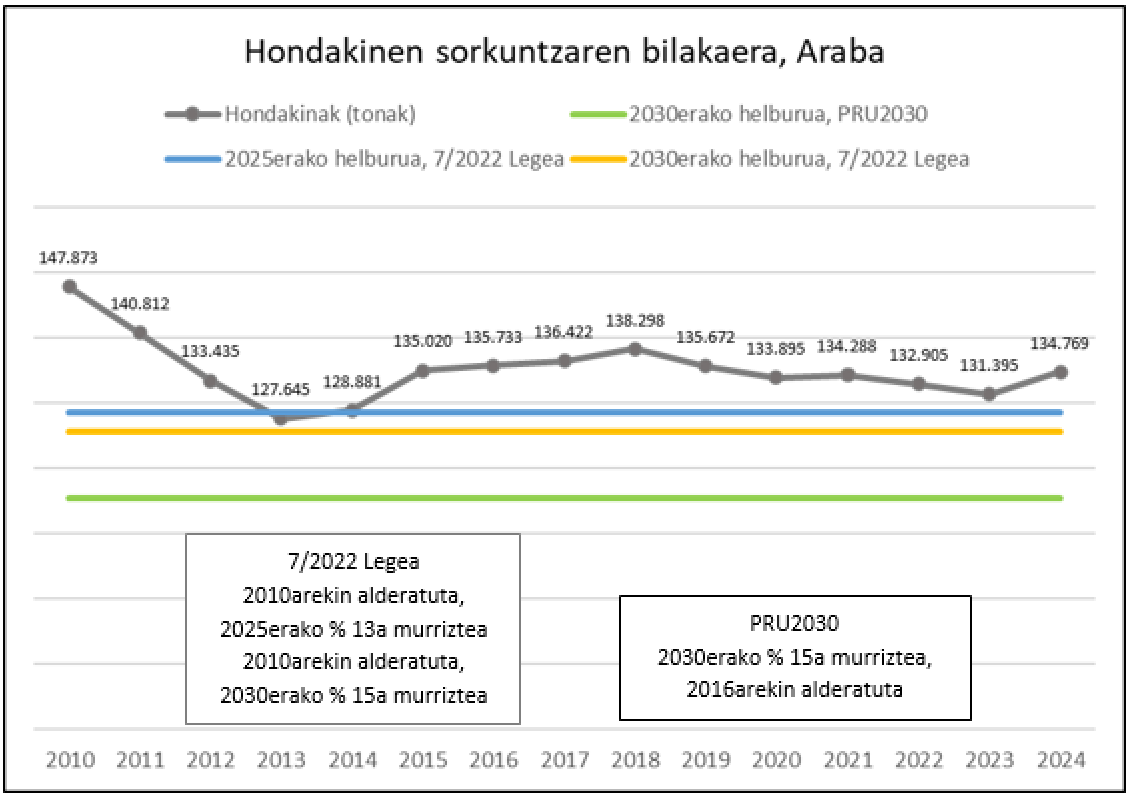

79. grafikoa: Hondakinen sorkuntzaren bilakaera, Araba, 2010-2024

2010. urtearekin alderatuta, 2024an sorkuntza % 9a jaitsi da. 2016arekin konparatuz gero, berriz, jaitsiera % 1ekoa izan da.

Ekonomiaren eta hondakinen sorkuntzaren arteko desakoplamenduari dagokionez (2. adierazlea), berriz, joera positiboa da, 2018tik gero eta hondakin gutxiago sortzen baitira BPGko 1000 €-ko.

2. adierazlea

Desakoplamendu-adierazlea (ALHn sortutako hiri-hondakinak, kg-tan, Arabako BPGko 1000 €-ko).

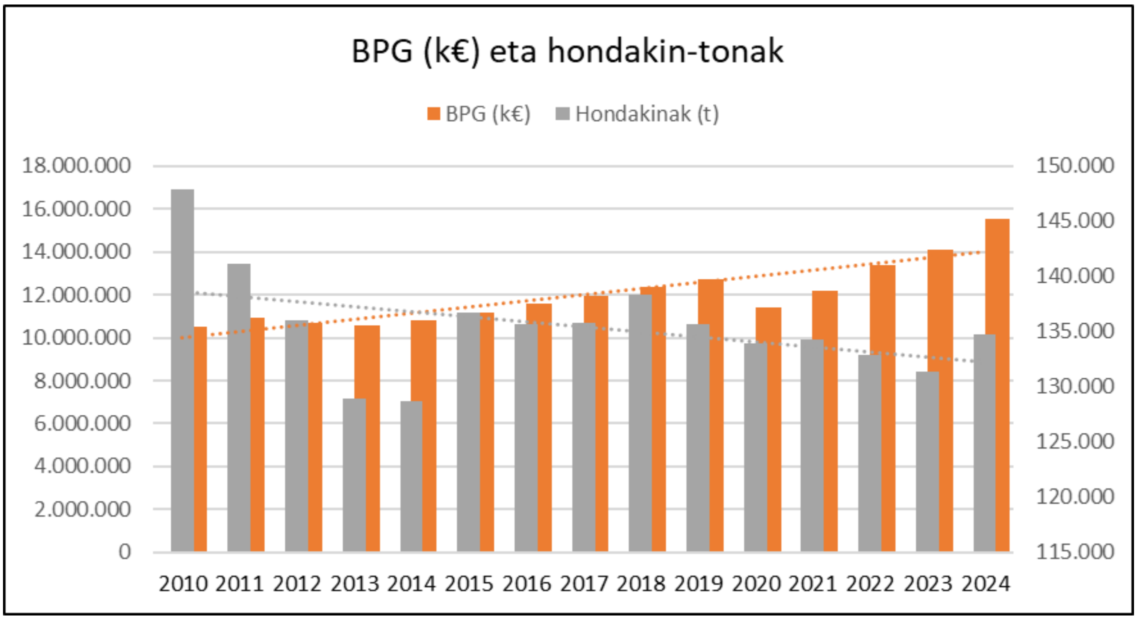

80. grafikoa: Hondakinen sorkuntzaren eta BPGaren arteko desakoplamendua, Araba, 2010-2024

03.HE. Prebentzioa (kualitatiboa)
Ezegokien presentzia eta bananduta biltzen diren hiri-hondakinen frakzio guztietako arriskugarritasuna etengabe eta pixkanaka murriztea.

3. adierazlea
Bereiz bildutako frakzio organikoko (FORS) ezegokien presentziaren adierazlea Ezegokien presentziaren batez besteko ehunekoa, pisuan. Eskuragarri dagoen azken zehazketaren araberako kalkulua.

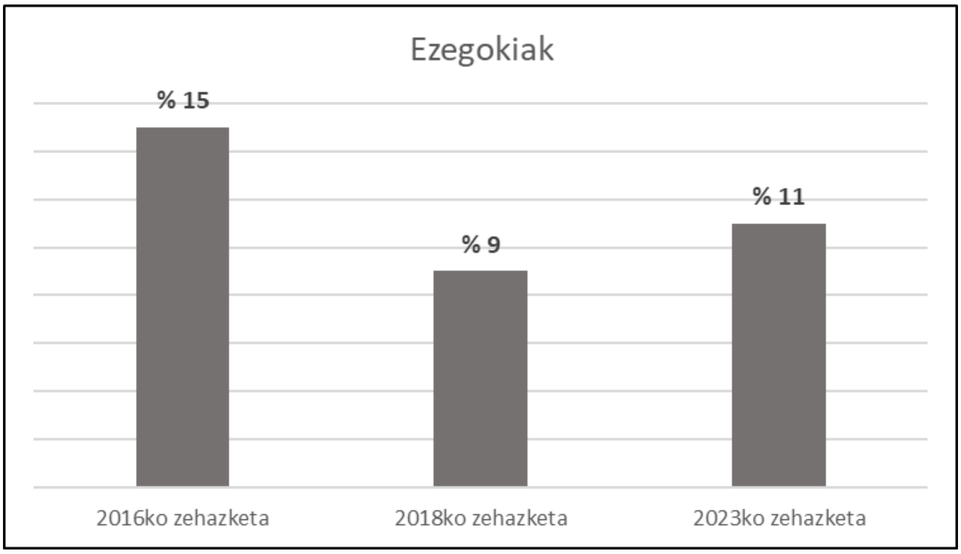

81. grafikoa: Bereiz bildutako frakzio organikoko ezegokien ehunekoa

Hondakinen behatokiak 2023an egindako hondakinen zehazketari esker, bereiz bildutako frakzio organikoan (FORS) bildutako ezegokien batez besteko ehunekoa eguneratu ahal izan da. Beraz, lurraldeko ezegokien batez besteko balioa % 11koa da. Hala ere, lurraldean gaur egun ezarritako bilketa bereiziko sistemek aipagarriak diren ezberdintasunak dauzkate. Zehazketa egin zenean (2023ko azaroa-ekaina), aztertu ziren bilketa-sistemak honako hauek izan ziren:

- Añanako kuadrilla: mekanikoki itxitako edukiontziak.
- Aiarako kuadrilla: mekanikoki itxitako edukiontziak.
- Gorbeialdeko kuadrilla: mekanikoki itxitako edukiontziak.
- Arabako Lautadako kuadrilla: edukiontzi irekiak eta erabilera-kontrolik gabeko bilketa pneumatikoa.
- Arabako Mendialdeko kuadrilla: bilketarik ez (komunitate-konpostatzearen bidezko kudeaketa).
- Arabako Errioxako kuadrilla: AAko bilketa.
- Vitoria-Gasteizko kuadrilla: mekanikoki itxitako edukiontziak eta erabilera-kontrolik gabeko bilketa pneumatikoa.

Ezberdintasun handia hauteman da erabilera-kontrola duten sistemen eta halakorik ez dutenen ezegokien kopuruen artean. Baliorik altuenak erabilera-kontrolik gabeko sistemek dituzte. Grafiko honetan, kuadrilla bakoitzaren ezegokien balioak irudikatzen dira, zehazketaren unean ezarritako bilketa-sistemaren arabera. Pixkanaka-pixkanaka, kuadrilla guztiak ezartzen ari dira frakzio organikoa bildu eta kudeatzeko sistemak, baina oraindik oso hedatuta ez daudenez, 82. grafikoan kuadrilla bakoitzerako irudikatzen diren ezegokien ehunekoek 2023. urteko egoeran oinarritutako datuei egiten diete erreferentzia.

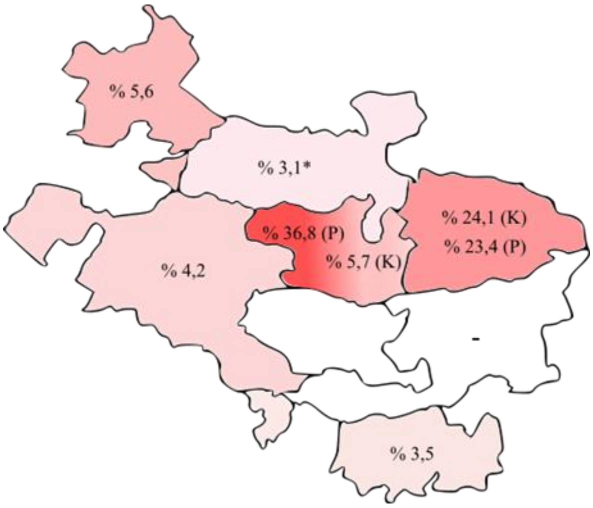

82. grafikoa: Ezegokien ehunekoa FORS frakzioan
(N: bilketa pneumatikoa; C: edukiontzia; *lagin bakarra)

Ikus daitekeenez, erabilera-kontrolik gabeko bilketaren kasuan, ezegokien ehunekoak % 20a gainditzen du. Erabilera-kontrolen bat duten sistemen kasuan, berriz, ehuneko hori % 6koa besterik ez da. Aipagarria da laginketa lurralde osoko balio adierazgarriak edukitzeko burutu zela. Hortaz, kuadrillen araberako laginak ez dira adierazgarriak estatistikoki.

4.a adierazlea

Arrisku-adierazlea. Nahastuta bildutako hondakinetan dauden hondakin arriskutsuen ehunekoa, pisuan. Eskuragarri dagoen azken zehazketaren araberako kalkulua.

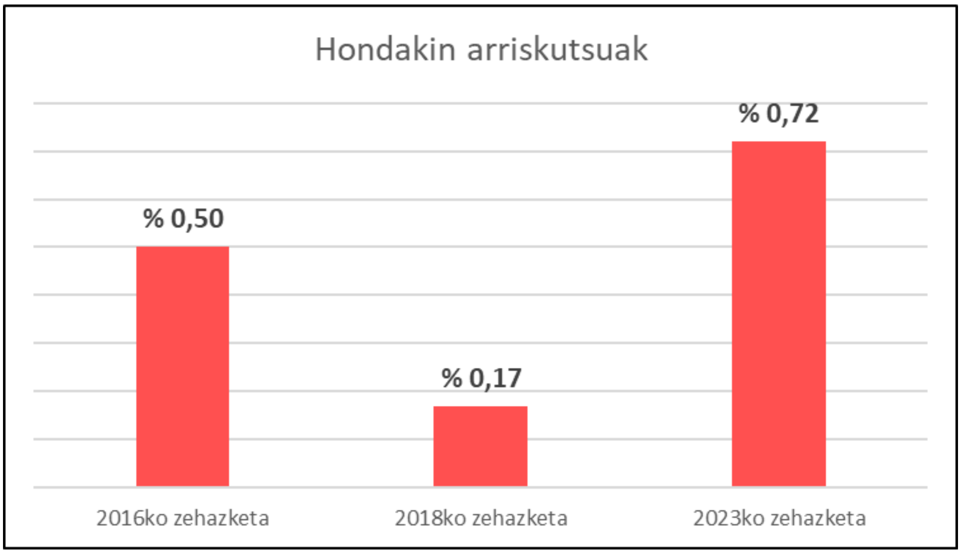

83. grafikoa: Hondakin nahastuen frakzioko hondakin arriskutsuen ehunekoa

Hondakin nahastuen frakzioko hondakin arriskutsuen arrisku-adierazleak bildutako hondakinen arriskugarritasun-balioa eskaintzea du helburu. Hala ere, ez du horien sorkuntzari buruzko informazio zuzenik ematen. Araban sortzen diren hondakinen arriskugarritasuna hobeto ulertzeko xedearekin, hondakin nahastuen frakzioaren barruan biltzen diren hondakin arriskutsuak kontabilizatu behar dira, baita bereiz biltzen diren hondakin arriskutsuen kopurua ere. Bi kopuru horien batuketaren emaitza hondakin arriskutsuen sorkuntza da.

2023. eta 2024. urteen sorkuntza aztertuz gero, hondakin arriskutsuen sorkuntza % 0,4 jaitsi dela ikus daiteke. Horrek esan nahi du sorkuntzak antzeko balioak mantendu dituela.

4.b adierazlea

Arrisku-adierazlea. Hildako animalien hondakinen presentzia masan bildutako hondakinetan (zk.). Helburua: Batere ez 2020az geroztik.

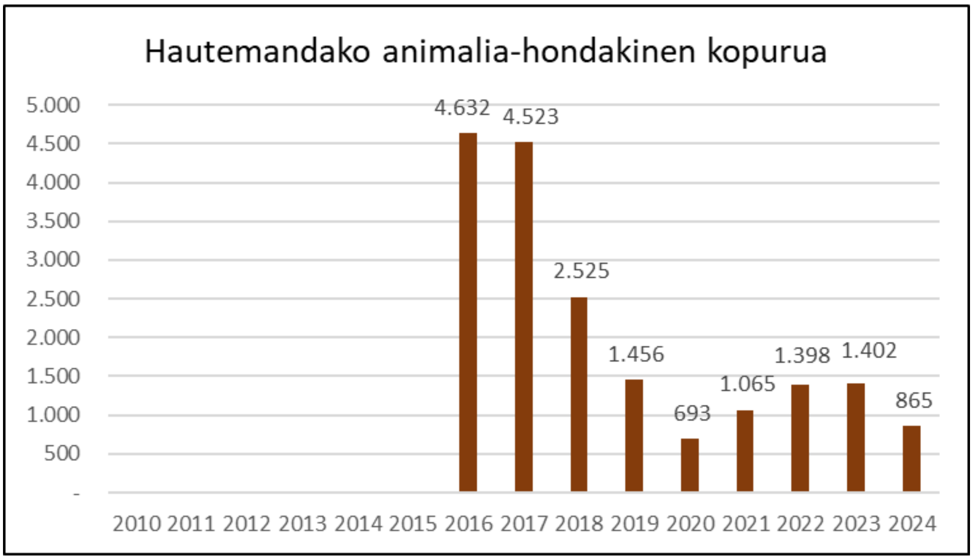

84. grafikoa: Animalien hondakinen presentzia Jundizko TMB-Biocompost plantan, 2016-2023

2016tik, masako bilketaren frakzioko animalien hondakinen presentziaren bilakaerak beherako joera nabarmena izan du. Hala ere, gehikuntza txiki batzuk izan zituen 2020 eta 2023aren arteko aldian. 2024ko datuen arabera, adierazle honen beherako joera berreskuratu da.

04.HE. Berrerabiltzeko prestakuntza
Berrerabiltzeko prestatzen diren hiri-hondakinen frakzioen ehunekoa eta kopurua handitzea, 2025ean pisuan gutxienez % 5era iritsi arte, Arabako Lurralde Historikoan sortutako hiri-hondakin guztietatik.

Adierazle hau **Ekonomia zirkularrerako hondakin eta lurzoru kutsatuei buruzko 7/2022 Lege**aren argitalpenaren ondorioz aldatu egin da. Hasiera batean, betetze-urtea 2030 zen, baina 2025era aurreratu da. 2030erako, % 10aren helburua ezarri da.

5. adierazlea
Berrerabiltzeko prestakuntzaren ehunekoa, pisuan.

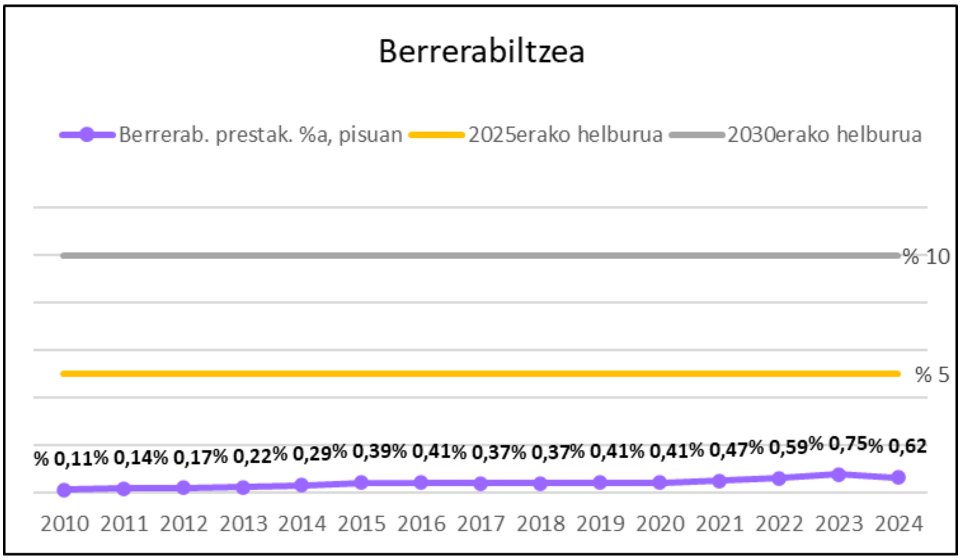

85. grafikoa: Berrerabiltzeko prestakuntzaren ehunekoa, Araba, 2010-2024

Ehuneko hori edukiontzi zuriaren, garbiguneetako 2. bizitzako etxolen, Vitoria-Gasteizko bolumen handiko hondakinen udal-bilketaren eta Vitoria-Gasteizko Udalaren ReutilizaGune-aren bidez biltzen diren berrerabiltzeko prestatutako materialen kg-en arabera kalkulatzen da.

05.HE. Birziklapena
Hiri-hondakin guztietarako:

Birziklatzen diren hiri-hondakinen kopuruak handitzea, halako moldez non berrerabiltzeko prestatutakoaren eta birziklapenaren ehuneko bateratua gutxienez 2025an % 55a (pisuan) eta 2030an % 60a (pisuan) heltzea lortuz, ALHn sortutako hiri-hondakin guztietan oinarrituta.

Hiri-hondakinak osatzen dituzten frakzio nagusietarako:

a) Biohondakinak. Pisuan hiri-hondakinen frakzio nagusia izateagatik, 2023az geroztik (urte horretan, biohondakinaren bilketa bereiziak ALH osoan zehar hedatuta egon beharko du), frakzio horri aplikatuko zaizkion birziklapenerako prestakuntza-helburuak hiri-hondakin guztiei aplikatzen zaizkienen antzekoak izango dira, hots, % 55a 2025ean eta % 60a 2030ean.

b) Hiri-hondakinak osatzen dituzten gainerako frakzioen kasuan, aldiz, lurraldez gaindiko mailan (hau da, Europa-, estatu- eta autonomia-mailan) ezarritako birziklatze-helburuak aplikatzen dira.

6. adierazlea
Berrerabiltzeko prestakuntzaren eta birziklapenaren ehuneko bateratua gutxienez 2025an % 55era (pisuan) eta 2030an % 60era (pisuan) iristea lortu behar da, ALHn sortutako hiri-hondakin guztietan oinarrituta.

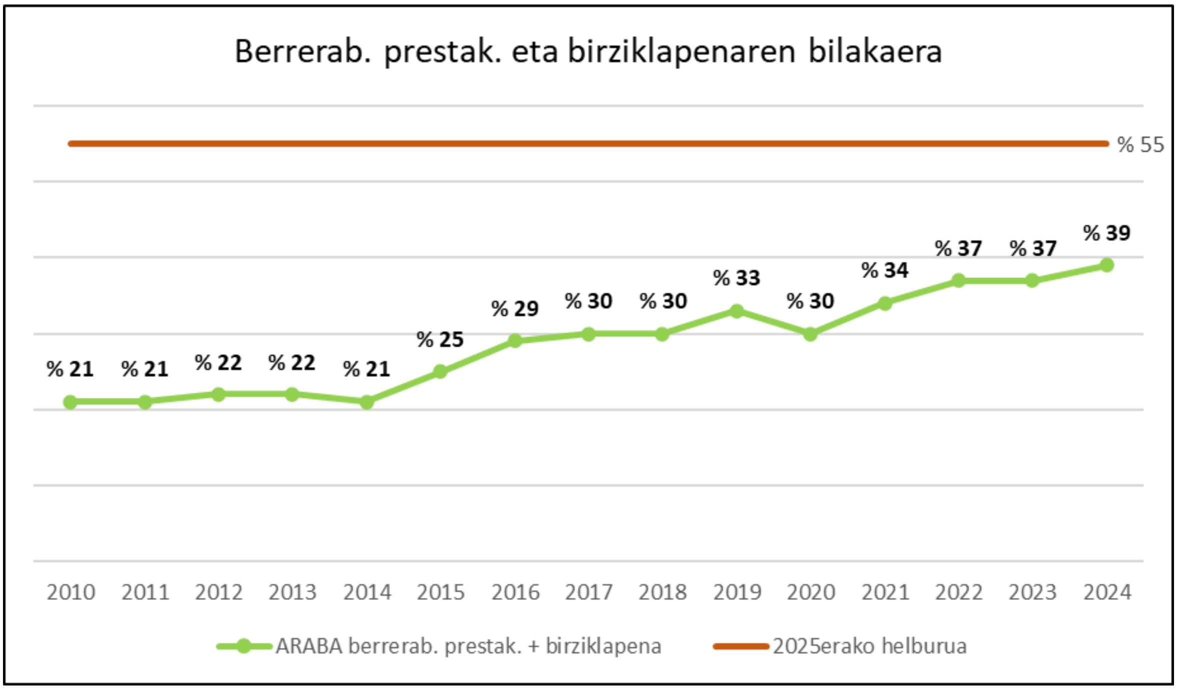

86. grafikoa: Birziklapenaren eta berrerabiltzeko prestakuntzaren ehunekoa, Araba, 2010-2023

7. adierazlea
2025ean sortutako biohondakinen % 55aren birziklapena eta 2030an sortutakoen % 60a.

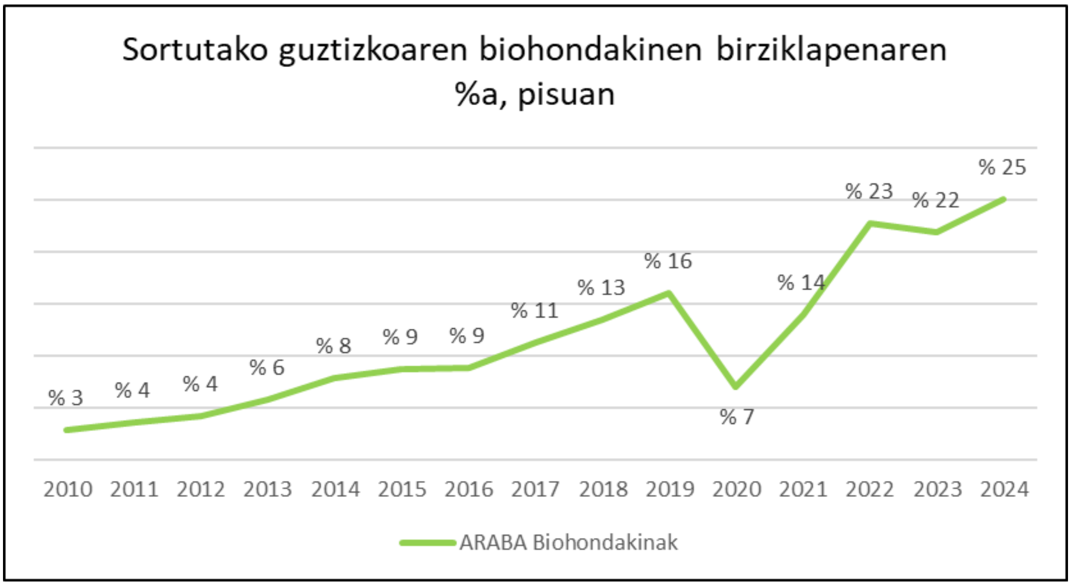

87. grafikoa: Biohondakinen birziklapenaren ehunekoa, Araba, 2010-2024

2020. urtean ikus daitekeen gehikuntza COVID-19ak sortutako osasun-krisiaren ondorioz hartutako hondakinen tratamendu-neurri bereziei dagokie.

8. adierazlea

Papera, Ontzi arinak eta Beira frakzioen gutxieneko birziklapena % 50ekoa izan da pisuan 2020an sortutakoarekin konparatuz, % 55ekoa pisuan 2025arekin alderatuz eta % 60koa pisuan, aldiz, 2030arekin konparatuz.

Frakzio horietarako, 2011z geroztik jaso dira datuak; urte horretan lurraldeko hondakinen lehen zehazketa egin zen. Paper eta beirarako lortutako helburua delarik ere, ontzi arinak bertatik urrun daude oraindik.

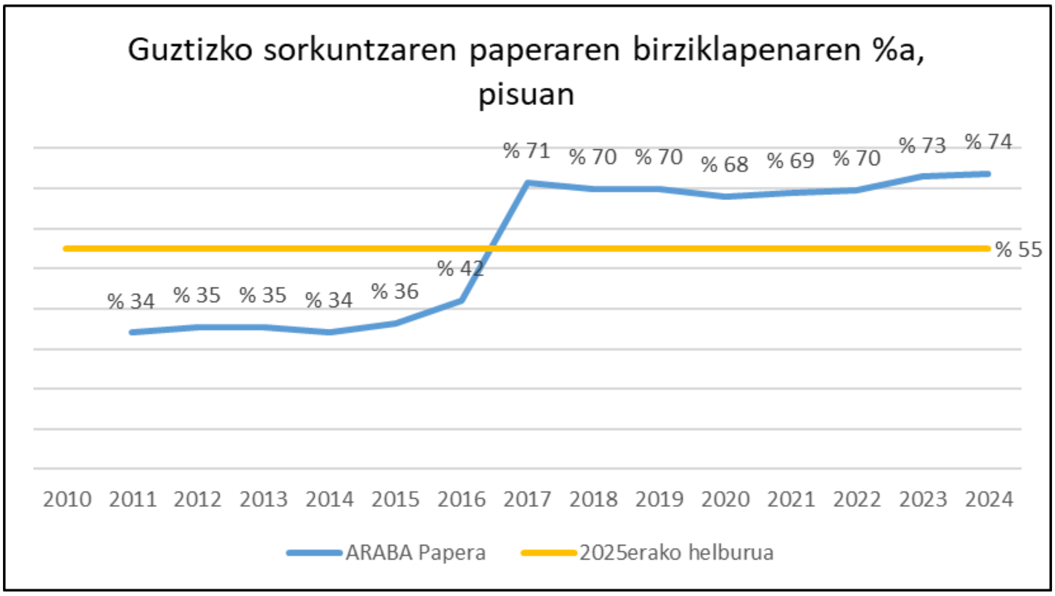

88. grafikoa: Paperaren birziklapenaren ehunekoa, Araba, 2011-2024

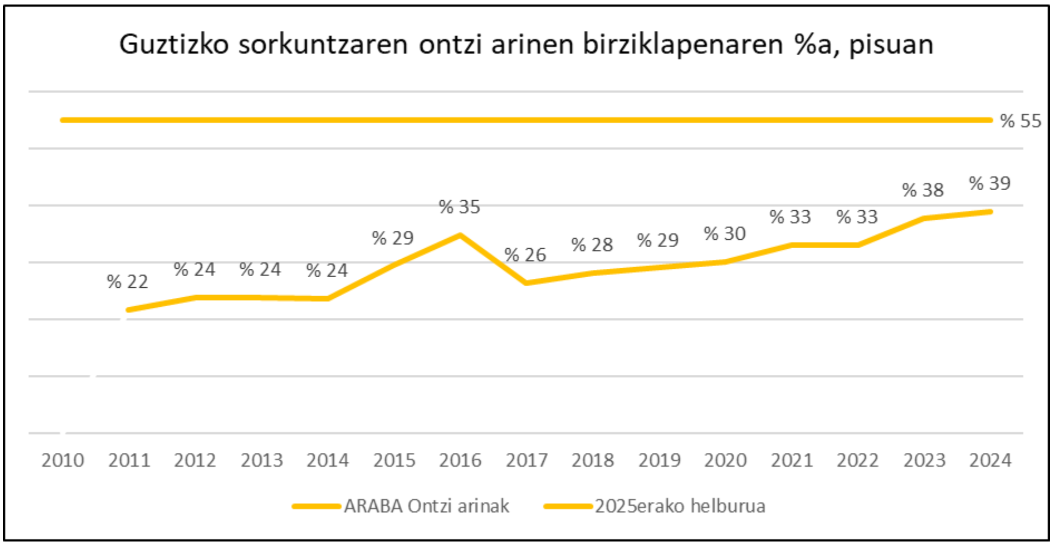

89. grafikoa: Birziklatutako ontzi arinen ehunekoa, Araba, 2011-2024

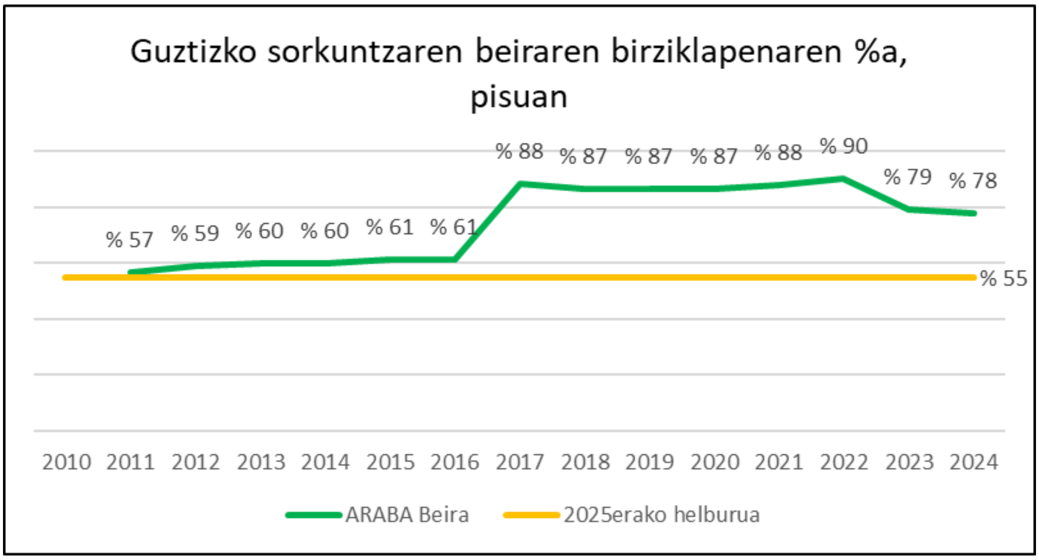

90. grafikoa: Beiraren birziklapenaren ehunekoa, Araba, 2011-2024

Lehenago aipatu denez, adierazle horren balioak kalkulatzeko 2011, 2018 eta 2023ko zehazketen datuak erabili dira. 2016a da 2011ko datuak erabili dituen urtea; 2017a, berriz, 2018ko hasierako zehazketa erabili zen lehen urtea izan zen. Hori dela eta, bi ekitaldi horien artean dagoen tartea adierazlearen kalkulua egiteko erreferentzia-aldaketari dagokio.

06.HE. Beste balorizazio mota bat

Birziklapenetik ezberdinak diren beste balorizazio-tratamenduak jaso dituzten hiri-hondakinen ehunekoa % 15 atalasez azpitik (pisuan) mantentzea, ALHn sortutako hiri-hondakin guztietatik.

2012tik eskuragarri ditugun datuei jarraikiz, grafiko honetan balorizazio energetikora zuzendutako hondakinen ehunekoa adierazten da; balorizazio energetikoa lurraldean birziklapenetik ezberdina den balorizazio bakarra da.

Beraz, grafikoak balorizazio energetikora zuzendutako hondakinen ehunekoa azken urteetan ez dela asko aldatu eta helburu estrategikoak ezarritako gehienezkotik urrun mantentzen dela erakusten du.

9. adierazlea

Balorizazio energetikora zuzendutako hondakinen ehunekoa.

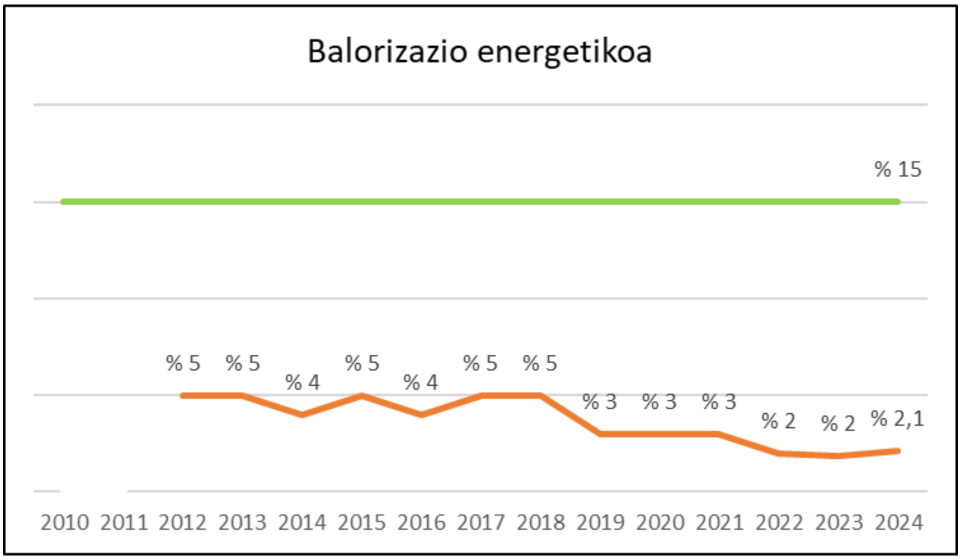

91. grafikoa: Balorizazio energetikoaren ehunekoa, Araba, 2012-2024

07.HE. Ezabaketa segurua

2030ean, zabortegian utzitako udal-hondakinen kopurua sortutako hondakinen % 15aren mugarriaren azpitik jaistea.

10 a adierazlea

Zabortegira zuzendutako hondakinen ehunekoa.

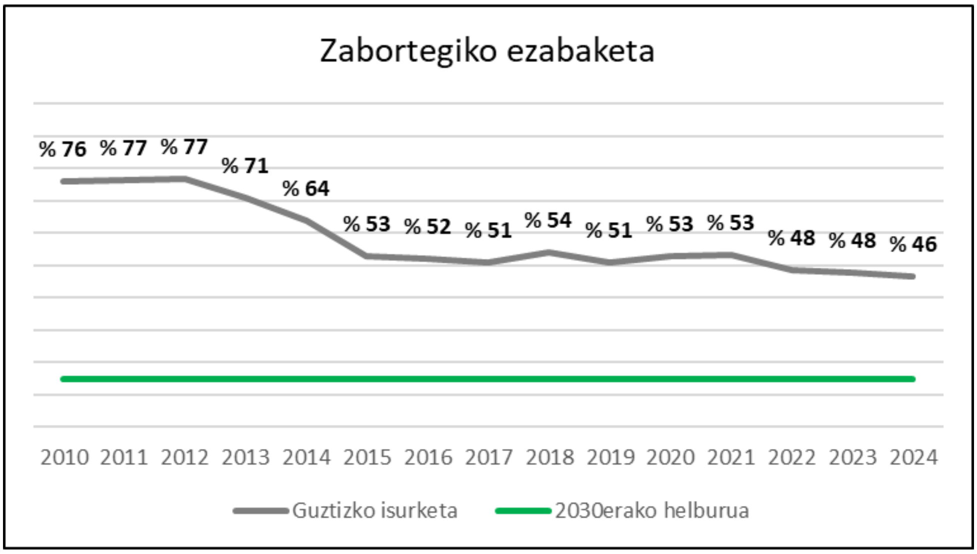

92. grafikoa: Zabortegiko ezabaketaren ehunekoa, Araba, 2010-2024

Lurraldean sortutako hondakinen guztizkoaren % 46a (pisuan) bideratzen da zabortegiko ezabaketara, nahasturik zein bereizita bildu diren kontuan hartu gabe.

10 b adierazlea

ALHn zabortegian utzitako *per capita* hiri-hondakinak.

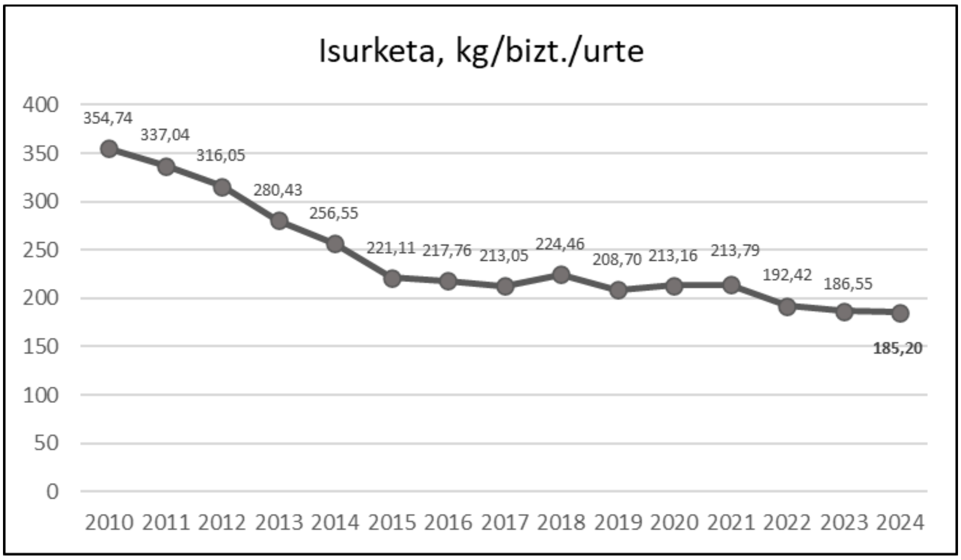

93. grafikoa: Zabortegiko ezabaketaren kg/biztanleko-urtea ratioa, Araba, 2010-2024

4. Ondorioak

20224an, **134.768 hondakin-tona** sortu dira Arabako Lurralde Historikoan; beraz, **biztanle bakoitzeko, 397,39 kg** sortu egin dira. Datu horren arabera, % 2,5eko gehikuntza egon da 2023arekin alderatuta, hau da, azken bost urteotan egondako lehen hazkundea.

Hala eta guztiz ere, **bilketa bereizia % 8a igo da**, eta hondakin nahastuen ehunekoa, berriz, % 1a jaitsi da 2024. urtean. Ondorioz, **bilketa bereiziaren ehunekoa % 41**era iritsi da. Hortaz, **bildutako hondakin guztien % 59a nahasturik** bildu da. 2035erako ezarritako helburua bilketa bereizia % 50era iristea da. Joera mantenduz gero, helburu hori ezarritako dataren aurretik ere lortu ahal izango da.

Izan ere, 2024an, **% 50eko bilketa bereizia duten 13 udalerri** daude dagoeneko. Lurraldeko baliorik altuena Kripanek du, % 78arekin.

- Kripan % 78
- Gaubea % 65
- Zigoitia % 62
- Zalduondo % 62
- Eltziego % 59
- Iruña Oka % 57
- Zuia % 56
- Barrundia % 54
- Arratzua-Ubarrundia % 53
- Nabaridas % 53
- Donemiliaga % 53
- Bernedo % 51
- Urizaharra % 51

Datu horiek baloratzeko, kontuan izan behar dugu udalerri horietako batzuek udal gaindiko jatorriko hondakinak biltzen dituzten instalazioak dituztela. Kasu horietan bilketa bereiziaren balioei eragiten dieten instalazioak Gaubeako eta Iruña Okako garbiguneak dira, baita LGGak ere. Bilketa bereiziaren balioak baxuagoak izan ohi dira instalazio mota horiek ez dituzten udalerrietan. Aipagarria da baita ere inausketaren kontabilitatea oso defizitarioa dela lurraldeko udalerri batzuetan. Hortaz, baliteke bilketa bereizia handiagoa izatea horietako batzuetan.

Bilketa bereiziarekin jarraikiz, 2024ko abenduaren 31rako, ***Ekonomia zirkularrerako hondakin eta lurzoru kutsatuei buruzko 7/2022 Legeak*** oihal-hondakinak, bolumen handiko hondakinak, sukaldeko olio erabiliak eta etxeko hondakin arriskutsuak bereiz biltzeko sistemak ezarri behar izan dira. Bilketa horiek orain duela urte batzuk burutzen dira lurraldeko 51 udalerrietan.

Biohondakinek aipamen berezia merezi dute; horien barruan, inausketa izan da hazkunderik handiena izan duena. 2023arekin alderatuta, **inausketa % 19a igo da, eta FORS frakzioa**, berriz,

% 12a. Aipagarria da FORS frakzioaren hazkundea frakzio hori biltzera bideratutako edukiontziak ixten ari diren arren gauzatu izana. Orokorrean, jokaera hori biztanleriak parte hartzeko motibazioa galtzea eragin dezakeela uste da.

Gainera, 2023ko txostenean aipatu genuenez, edukiontzien itxierari esker, FORS frakzioaren barruko ezegokien maila nabarmen murriztu egin da, ***7/2022 Legea*** betez. Izan ere, lege horren arabera, ezegokiek % 20a gaindituz gero, FORS frakzioa ezingo litzateke bilketa bereizitzat hartu eta, beraz, hondakin nahastuen modura kontabilizatu beharko litzateke. 2023ko zehazketak % 5,7a islatu zuen ezegokiei dagokienez; 2025eko zehazketaren zain egon beharko dugu balio horren bilakaera ikusteko.

Hondakinen tratamenduari dagokionez, berriz, 2023arekin konparatuta, 2024an birziklapenaren eta berrerabiltzeko prestakuntzaren ehunekoa hiru puntu igo da, % 40ra iritsiz. Nabarmengarria da paperaren eta beiraren kasuetan Europako birziklapen-helburuak jada bete direla, % 74 eta % 78ko ehunekoekin, hurrenez hurren. 2025erako ezarritako helburua % 55ekoa da birziklapenaren eta berrerabiltzeko prestakuntzaren kasuan.

Bilketa bereiziaren helburuarekin gertatzen den modura, 2020rako ezarritako **birziklapenaren eta berrerabiltzeko prestakuntzaren % 50aren helburua dagoeneko gainditu duten 10 udalerriak** aipatu behar dira, baita 2025erako ezarritako % 55aren helburua ere jada gainditu dutenak:

- Kripan % 76
- Gaubea % 61
- Eltziego % 58
- Zalduondo % 57
- Iruña Oka % 55
- Zuia % 54
- Nabaridas % 52
- Arratzua-Ubarrundia % 51
- Barrundia % 51
- Donemiliaga % 51

Azkenik, 2023arekin alderatuta ezabaketa 2 puntu jaitsi dela nabarmendu behar da, % 46ra iritsiz. Zabortegia gero eta gutxiago erabiltzen da azken helmuga gisa, eta % 18ko murrizketa izan du azken 10 urteotan. 2030erako helburua ezabaketaren ehunekoa gehienez % 15ekoa izatea da.